8554 A 60100200
OSREDNJA KNJIŽNICA
P.P.126
66001 KOPER

PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo Cena 200 lir

Leto XXXIV. Št. 306 (10.218)

TRST, sobota, 30. decembra 1978

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

ZARADI FRANCOSKO-NEMŠKEGA SPORA O «ZELENEM TRŽIŠČU»

Uresničitev evropskega denarnega sistema odložena za nedoločen čas

Odpovedan sestanek vodilnih funkcionarjev državnih bank, na katerem bi bili morali izračunati menjalna razmerja EDS - Reakcije v Italiji

PARIZ — Sedaj je že gotovo, da evropski denarni sistem ne bo stopil v veljavo 2. januarja, kot je bilo doslej dogovorjeno. Razlog za to je francosko nasprotovanje EDS, če ne bodo spremenjeni koeficienti za obračun kompenzacij na tržišču kmetijskih pridelkov, čemur se bonska vlada trenutno upira.

Včeraj bi se morali namreč sestati v Bruslju guvernerji in vodilni funkcionarji državnih bank držav članic EDS, da izračunajo na osnovi posameznih kotacij ves zapleteni sistem skupnega nihanja menjalnih razmerij med valutami evropske deveterice. Toda sestanka ni bilo. V dopoldanskih urah je namreč francoski premier Raymond Barre sporočil, da bi sestanek bil «brezpredmeten», ker se ga ne bo udeležila francoska delegacija, kolikor nasprotuje uresničevanju EDS, dokler ne bo izvršni svet evropske gospodarske skupnosti določil pravila «zelenega tržišča». Polemična nota do izvršnega odbora EGS ima tem večjo veljavo glede na to, da ga trenutno vodijo prav Nemci.

Res je, da bi bruseljski sestanek bil brezpredmeten, kajti brez francoske kotacije bi izračun bil nemogoč. Kmalu zatem so sestanek odpovedali, iz glavnih mest drugih evropskih držav pa so prišla sporočila, da se posamezne državne banke odpovedujejo izračunu «kotacije ECU». Skratka, evropskega denarnega sistema ne bo ob predvidenem roku in vse kaže, da se bo stvar zavlekla najmanj za nekaj tednov, po oceni pesimistov pa celo za nekaj mesecev, če ne bo sploh propadla.

V evropskih glavnih mestih so okoli poldne še vedno upali, da bo morda telefonski razgovor med Giscardom d'Estaingom in Helmutom Schmidtom utegnil ugladiti spore, a ni bilo tako. Zahodnonemški glasnik Grünewald je namreč sporočil, da se stališča bonske vlade «niso spremenila niti za vejico» in da se mu zdi v tem trenutku razgovor med državnikoma nekoristen.

Resnici na ljubo sta oba zainteresirana državnika tudi sama pripomogla k prekinitvi dialoga, saj sta oba odpotovala na novoletne počitnice. Giscard se nahaja v Gabonu, Schmidt pa na Antilih.

Bonski glasnik je tudi pojasnil, da bo Nemčija skušala urediti stvari v okviru izvršnih organov EGS, kar pomeni, da najbrž izključuje možnost dvostranskih pogajanj s Francijo.

Je pa tudi zelo verjetno, da bo mogoče preveriti možnosti za dogovor prve dni januarja, ko se bodo na Gvadalupi srečali državniki ZDA in zahodne Evrope, zasebni gostje Giscarda. Tedaj se bosta Giscard in Schmidt srečala neformalno. V prvi polovici januarja pa je predviden sestanek kmetijskih ministrov EGS, kjer naj bi se dogovorili o postopni odpravi kompenzacij na «zelenem tržišču», čeprav temu odločno nasprotuje Velika Britanija.

V drugih evropskih glavnih mestih prevladujeta zaskrbljenost in velika previdnost. Nihče noče poseči v spor med Francijo in Nemčijo, ker bi opredeljevanje za eno ali drugo stran dokončno ustvarilo v zahodni Evropi dva «bloka», denarni sistem pa bi gotovo šel po gobe.

V Italiji so najbolj zaskrbljeni republikanci, za katere je evropski denarni sistem (pod kakršnimikoli pogoji) «čudežna palica», ki naj reši tudi italijansko zavoženo gospodarstvo. Komunisti in socialisti pa ugotavljajo, da se je še enkrat dokazalo, kako je potrebna v evropskem gospodarstvu enakopravnost med državami, medtem ko sedaj Francija in Nemčija dejansko pogojujeta ostale. Pač pa se v Italiji navdušujejo nad francoskimi stališči strokovne organizacije, ki menijo, da bi morala v definiciji kompenzacij «zelenega tržišča» pridobiti tudi Italija. (sts)

Jutrišnja novoletna številka

PRIMORSKEGA DNEVNIKA

bo imela

28 strani

Iz vsebine:

- Vlado Klemše - *Toponomastični zemljevid dežele Furlanije - Julijske krajine*
- Nasko Križnar - *Obisk etnologa v Semčevi domačiji v Prečniku*
- Ace Mermolja - *Jadranski koledar 1979, bogat zbornik dogajanja*
- Danilo Bizjak - Drago Gašperlin - *Mesec za mesecem 1978 v areni svetovnega dogajanja*
- Stojan Spetič - *Leto treh papežev*
- Tom Marc - *Prelomno leto za italijansko politiko*
- Lucijan Volk - *Ob koncu razburkanega leta za krajevne uprave*
- *Tradicionalni izleti Primorskega dnevnika 1979*
- *Športnik leta*
- Jože Koren - *Kakšne bralce imamo*
- Emidij Susič - *Množična obveščevalna sredstva v službi narodnostnih manjšin*
- Bojan Brezigar - *Katalonci na Sardiniji terjajo svoje pravice*
- Milan Pahor - *Delovanje odseka za zgodovino pri NŠK v Trstu*
- Jože Koren - *Maksiskulpture tržaškega Slovenca, okras nakupovalnih centrov v ZDA*
- Gojmir Demšar - *Senožečan Fran Serafin Vilhar, orač slovenske glasbene ledine*
- Aleksander Rojc - *Ljubljanski filharmoniki izročili Paganiniju diplomo častnega člana*
- Minka Pahor - *Spomini učencev in učiteljev na Ciril - Metodovo šolo*
- Ace Mermolja - *Pomen sožitja dveh kultur*
- Lado Premru - *Brižinski spomeniki - najstarejši zapis v zgodovini slovenske kulture*
- Vojmir Tavčar - *Politični terorizem — zlovešča senca nad pretežnim delom zapadne Evrope*
- Suadam Kapić - *Življenje in delo mladih v Jugoslaviji*
- Drago Pahor - *Naša rojaka — mučeniški žrtvi domobranske «črne roke» na Barju*
- R. S. - *Anton Ukmar v Abesiniji med borci proti italijanski kolonialni zasedbi*
- Elio Fornažarič - *Načrti za tehnične izboljšave tržaških pristaniških struktur*
- *Novoletna voščila podjetij in organizacij.*

KRIZA BO NAJBRŽ SREDI JANUARJA

Longo (PSDI) predlaga «paritetno» vlado vseh strank večine

Če bi KD ne sprejela tega predloga, se tajnik PSDI zavzema za vlado laičnih strank brez KD in KPI

RIM — Socialdemokratski tajnik Pietro Longo je napovedal v intervjuju za tednik «l'Espresso» da bo vladna kriza izbruhnila v drugi polovici januarja, ko bo Andreotti sklical vrh tajnikov vladne večine za pregled «triletke».

«Tedaj moramo spremeniti vlado», pravi Pietro Longo in dodaja: «Nova vlada naj bo paritetna. V njej naj bo polovica ministrov iz vrst KD, druga polovica pa strank levice, kajti demokristjani ne razpolagajo v parlamentu z absolutno večino in torej ne morejo vladati sami.»

Po Longovem mnenju ni prav nujna zamenjava Andreottija, čeprav je «storil nekaj napak». Če pa bi druge stranke ne sprejele predloga o paritetni vladi, kar velja predvsem za demokristjane, ki izključujejo vstop komunističnih ministrov v kabinet, se Longo zavzema za drugo, kompromisno rešitev: v okviru sedanje vladne večine naj bi oblikovali vlado z ministri iz vrst laičnih strank (PSI, PSDI in PRI) z zunanjo podporo KD in KPI. Seveda bi nekaj takega bilo le stežka uresničljivo, saj je znano, da bi KD nikoli ne zapustila krmila vlade.

Končno predlaga Longo še tretjo izbiro, ki pa zveni že kot grožnja demokristjanom. Njegov tretji predlog je namreč tak: KD je s svojo enobarvno vlado vodila Italijo prvo polovico mandatne dobe parlamenta, pri tem jo v parlamentu podpirajo ostale demokratične sile. Sedaj naj KD dokaže enako odgovornost in dopusti oblikovanje vlade levih in laičnih strank in jo sama podpre od zunaj. Če bi stranke večine ne sprejele vsaj enega izmed teh predlogov, zaključuje tajnik PSDI, se bodo socialdemokrati umaknili iz večine.

Grožnja bi sama po sebi ne bila tako huda, vendar gre upoštevati, da je Longov predlog zelo podoben predlogom socialistov Cicchitta in Signorileja. Povsem ravnodušni ostajajo do tega predloga republikanci. Oscar Mammì je na primer mnenja, da je «ugibanje o formulah brezpredmetno, saj so glavni problemi in vsebina programov».

Nasprotno so demokristjani zelo zaskrbljeni in že mislijo na protipoteze. Dejstvo, da bo sredi januarja skoraj gotovo izbruhnila vladna kriza (tudi KPI napoveduje spopad v zvezi s «triletko»), sili KD k ostrejšim stališčem. Tako so nekateri mnenja, da nima smisla tik pred vladno krizo imenovati voditelje državnih gospodarskih ustanov.

Njihovo modrovanje sledi nekako takšni shemi: najpomembnejšo ustanovo na področju energije (nafte in metana), ENI, smo obljubili socialistu Mazzantiju v imenu «narodne solidarnosti» med strankami vladne večine. Če pa se ta večina ruši, čemu naj žrtvujemo del svoje oblasti?

Iz govora, ki ga je imel načelnik poslanske skupine KD Giovanni Galloni v kraju Lido di Camaiore, kjer se je zbrala skupina Zaccagnijevih pristašev, je namreč moč sklepati, da se bitka v demokrščanskih vrstah v zvezi z organigramom vodilnega kadra državnega gospodarstva ni nehala in da se nadaljuje z nezmanjšano ostrino. Galloni tako trdi, da je pravi «skandal», da se nadaljuje z metodo «lotizacije med strankami». Kaj to pomeni? Morda to, da nima smisla «razdeljevati» mest med strankami, ko pa jih lahko obdrži KD sama zase. Vsekakor skuša Galloni doseči vsaj to, da bi Pietro Sette, varovanec tajništva KD in pokojnega Mora, ostal na krmilu ENI. Bitka torej še ni zaključena.

P. P.

SKLEPI 3. KONGRESA BENEŠKIH EMIGRANTOV

Vsestranski preporod Benečije glavni cilj zveze izseljencev

Globalna zakonska zaščita, izvajanje osimskih sporazumov in delovna skupnost Alpe Adria osnovni temelji, na katerih hočejo graditi boljšo prihodnost - Izvolitev novega vodstva in častnih članov

(Od našega poročevalca)

CEDAD — Z izvolitvijo izvršnega in glavnega odbora ter z odobritvijo novega statuta se je včeraj v župnijski dvorani - telovadnici na Lesah zaključil tretji kongres Zveze izseljencev iz Beneške Slovenije, prvi kongres, ki so ga slovenski zdomci lahko organizirali doma. S tem kongresom si je zveza zadala nove, zahtevne naloge in obenem priredila svojo organizacijsko strukturo novim potrebam.

Problematika, s katero se že soča in se bo morala še bolj zavzeto soočati v prihodnje zveza izseljencev, ne zadeva zgolj strogo zdomske problematike, pač pa, kot je bilo že razvidno iz gesla kongresa, celotno problematiko Benečije in slovenske narodnostne skupnosti, ki tam živi. Le tako — so poudarili vsi diskutanti — bo zveza lahko zadovoljivo rešila tudi vsa vprašanja, ki zadevajo izseljence, najvažnejše je seveda omogočiti jim povratek v domovino, kar pa pomeni omogočiti jim zaposlitev in dostojno življenje.

Zavedlo bi nas predaleč, če bi začeli podrobneje obnavljati posege vseh diskutantov, vendar tudi kratek pregled načetih vprašanj, ki ga je pred začetkom volitev novih organov dal delovni predsednik Dino Del Medico, nazorno prikazuje, kako zahtevnega dela se hočejo lotiti zdomci.

Kar zadeva splošno organizacijsko delo je bila zlasti poudarjena nujnost tesnejšega povezovanja med sekcijami, iskanja novih članov ter odpiranja novih sekcij. Pri tem so vsi delegati, zlasti pa tisti, ki si še služijo kruh na tujem, opozorili na žgoč problem boljšega in bolj izčrpnega obveščanja. Izseljenci so lačni novic iz domovine, iz rodnih dolin, tudi najbolj drobnih, saj se tako čutijo bolj del skupnosti, kateri pripadajo, ohranjajo in krepijo svojo narodnostno zavest. Dokaz, kako trdne korenine ima ta zavest, so bili zlasti posegi emigrantov tako imenovane druge generacije, tistih, ki so se kot sinovi izseljencev rodili na tujem in o katerih je marsikdo mislil, da so že potujčeni in povsem vključeni v novo okolje. Pa ni tako: čeprav se z večjo težavo izražajo v domačem narečju in čeravno je v njihovi govorici čutili tuj naglas, tudi sinovi zdomcev niso pozabili na domačo zemljo in so pripravljeni na povratek. Vendar vrnitev, iskanje nekdanjih korenin ni lahka: poraja se vrsta problemov, poleg že omenjenega vprašanja zaposlitve. Treba se je vključiti v stvarnost, ki je domača, vendar nova, treba je vključiti v to stvarnost otroke, omogočiti je treba vključitev ženi, oziroma možu, da se ne bo čutila, oziroma čutil, tujec v novi domovini.

Kar zadeva bolj splošno, politično problematiko, pa so diskutanti poudarili, da bo treba okrepiti stike z drugimi organizacijami in političnimi silami, vzpostaviti nov odnos in dialog s krajevnimi upravami, vključiti se in pospešiti obnavljanje prizadetega območja ter ustvariti pogoje za preporod Benečije.

Kako doseči vse to? Novi predsednik zveze, dr. Ferruccio Clavora je v kratkem zaključnem posegu začrtal glavne smernice bodočega dela. Po uvodni ugotovitvi, da je 3. kongres potrdil enotnost zveze in da bo potrebno še dolgo in trdo delo, je Clavora poudaril, da mora zveza dati na razpolago celotni slovenski narodnostni skupnosti bogastvo znanja in izkušenj, ki so si ga izseljenci pridobili z dolgoletnim delom v tujini, pripomoči mora k odpiranju te skupnosti Evropi in svetu. Smotrno gospodarsko načrtovanje, uresničevanje osimskih sporazumov in globalni zaščitni zakon pa so temelji na katerih je treba graditi preporod Benečije.

V teh dneh — je nadaljeval Clavora — tako na deželni kot na vsedržavni ravni razpravljajo o razvojnem načrtu in mi, kot nam je med drugim predlagal deželni odbornik Tome, nameravamo predložiti pristojnim organom predloge, ki so izšli iz tega kongresa. Predvsem morajo upoštevati splošni položaj v Evropi, naraščanje stopnje brezposelnosti in krizo velikih industrijskih polov, pri načrtovanju pa morajo izkoristiti možnosti, ki jih nudijo osimski sporazumi in delovna skupnost Alpe Adria. Treba je zavreti in preusmeriti nekdanjo težnjo po kopičenju obratov v velikih industrijskih središčih in ustvariti pogoje za razprostrto industrializacijo, kar omogoča obenem boljšo zaščito človekovega okolja. Omogočiti je treba ljudem, da se vrnejo domov, da v domačem kraju obrovijo delovno in življenjsko okolje, seveda ob upoštevanju vseh krajevnih značilnosti. Obenem pa je treba ovrednotiti poljedelstvo in obrtništvo ter ustvariti pogoje za razvoj turizma.

V zaključku je Clavora poudaril pomen navezanosti na lastno zemljo, jezik in kulturo, ki so ga pokazali mladi, tudi tisti, ki so se rodili v tujini. Njihova volja in odločnost nam daje upati — je dejal — da čez pet ali deset let Benečija ne bo postala neke vrste orjaški dom upokojencev, pač pa bo živa in dinamična skupnost, ki bo znala uporabiti sredstva, ki jih je država dolžna zagotoviti naši skupnosti za njen razvoj, ter možnosti, ki jih nudijo tudi mednarodna telesa.

Kongres se je zaključil z izvolitvijo teles, ki bodo za prihodnjo mandatno dobo vodila zvezo. Za predsednika je bil kot rečeno, izvoljen vodja sekcije SLORI v Čedadu Ferruccio Clavora, medtem ko je bil Valentino Noacco potrjen za tajnika. V izvršni odbor so bili izvoljeni še Pio Cencig, Elio Vogrig, Silvio Felletig, Luciano Felletig, Guerrino Fillipig ter predstavnika zveze rudarjev in zdomcev, ki so s že vrnili. Končno so delegati imenovali za častne člane zveze župana občine Grmek Fabia Boninija, župana švicarske občine Yverdon Pierra Duvoisina in časnikarko Radia Koper Vesno Čehovin.

VOJMIR TAVČAR

IRANSKA KRIZA V SLEPI ULICI

Šaha naj bi rešila ameriška mornarica

Opozicija zavrnila šahov poskus sestave nove civilne vlade

TEHERAN — Iz dobro obveščenih krogov se je izvedelo, da je šah poveril mandat za sestavo nove civilne vlade Šapuru Baktiaru, enemu izmed voditeljev nacionalne fronte, potem ko se mu je ponesrečil poizkus s priletnim Sadigijem.

Baktiar je sprejel mandat s pridržkom, češ da se mora prej posvetovati s svojo stranko in z nacionalno fronto, kot pogoj pa je zahteval tudi začasen šahov odstop. Iranski monarh torej skuša trmasto uresničiti Carterjevo zamisel o vladi, ki bi jo vodil zmeren politik, naklonjen Zahodu in sprejemljiv za opozicijo. Takim manevrom pa ne naseda ne laična, še manj pa verska opozicija. Predsednik nacionalne fronte Sandžabi je takoj izjavil, da opozicija ne bo podprla Baktiara, in da je še vedno edini pogoj za pomiritev v Iranu odprava monarhije.

Medtem se neredi in poulične demonstracije nadaljujejo po vsem Iranu. Vojska ni več kos šahovim «pomiritvenim» smernicam, postopoma zgublja živce, kar izpričujejo vesti o vedno novih in novih žrtvah v tudi najbolj obrobnih iranskih mestih. Ajatulah Teleghani, član nacionalne fronte, je včeraj pozval ljudstvo, naj se zoperstavi propagandi fašistične vlade, ki govori o racioniranju goriva in živil. «Kako je mogoče, da nima Iran, ki proizvaja dnevno 5 milijonov sodov nafte, nobene zaloge? Mečejo vam pesek v oči, saj nadzoruje vojska dobavo goriva.» Teheranski ajatulah v svojem sporočilu v zaključku poziva ljudstvo, naj ne kloni, naj se ne poniža v dolgih vrstah pred praznimi bencinskimi črpalkami. «Čez kak dan ne bomo imeli kruha, morda bo zmanjkala hrana, a boriti se je treba za svobodo.»

Dovolj zgovoren dokaz o resnosti šahovega položaja je prealarmno stanje na neki letalonosilki ameriškega sedmega pacifiškega brodovja, ki je vsak trenutek pripravljena zapluti v Perzijski zaliv. V Washingtonu je torej prevladala strategija «topnjač»? Carterjeva administracija zatrjuje, da bi bil poseg ameriške mornarice le psihološki pritisk, ki bi odvrnil Sovjetsko zvezo od Irana. Obenem bi mornarica omogočila evakuacijo 35 tisoč ameriških strokovnjakov, ki še vztrajajo v Iranu. Pentagon pa je že izdelal načrt, kako bi onesposobili najsodobnejše orožje, ki ga je Zahod prodal Iranu. Washington je med drugim neuradno navezal stike z vso iransko opozicijo, celo s pristaši najbolj doslednega šahovega nasprotnika ajatulaha Homeinija. ZDA so torej odpisale šaha, predsednik Carter pa kljub temu vztraja v svojih blodnih izjavah. Včeraj je namreč izjavil, da so za iransko krizo krive zunanje sile, ki so razpihale ljudski upor.

Iransko ljudstvo pa se ne zmeni za tako globoko razglabljanje. Ko pade mrak, se že dva dni ponavljajo prizori iz moharramovega žalovanja. V vseh iranskih mestih se iz tisočih grl razlega en sam klic: «Smrt šahu, Alah je velik». (voc)

V Egiptu optimisti glede mirovnih pogajanj z Izraelom

KAIRO — Egiptovska vlada bo v najkrajšem posredovala washingtonski noto, v kateri izraža željo, naj bi se mirovna pogajanja z Izraelom nadaljevala v prvih dneh januarja ter isti mesec zaključila; ne samo, Carter naj bi se osebno odpravil na Bližnji vzhod in podpisal mirovno pogodbo.

Vest o tem je presenetljiva, kolikor je Sadat v te dni potrdil, da se bo po sklenitvi sporazuma z Izraelci potegoval za ustanovitev samostojne palestinske države, medtem ko je Begin včeraj ponovno zatrdil, da takšne države ne bo nikoli priznal, češ da bi se takoj spremenila v «sovjetsko oporišče».

Američani utegnejo bojkotirati Somozo

WASHINGTON — Ameriška vlada proučuje možnost gospodarskih in diplomatskih sankcij proti Nikaragvi v primeru, da bi diktator Somoza še naprej zavračal predlog o sklicanju ljudskega glasovanja pod mednarodnim nadzorstvom. Z referendumom naj bi ljudstvo svobodno odločalo o svoji prihodnosti.

V sklopu sankcij naj bi zamrznili mednarodno finančno pomoč režimu v Managui, ki znaša 23 milijonov dolarjev.

NAD MILIJON LJUDI NA POGREBNI SVEČANOSTI

Alžirija se je včeraj poslovila od svojega predsednika Bumediena

Posmrtne ostanke alžirskega predsednika Huarija Bumediena so na ramenih ponesli častniki in kadeti treh rodov vojske (Telefoto ANSA)

ALŽIR — Včeraj ob 13.30 je v Alžiriji zamrla vsaka dejavnost: narod je z enominutnim molkom počastil svojega umrlega predsednika Huarija Bumediena. Ob isti uri so zatulile sirene ladij zasidranih v Alžiru. Pol ure kasneje se je pričela pogrebna svečanost, ki se je je udeležilo nad milijon ljudi. Vse prebivalstvo Alžira je stopilo na ulice, da bi poslednjič pozdravilo človeka, ki «pušča Alžirijo na trdnih nogah», kot so neprestano ponavljali predvsem mladi Alžirci.

Narod je s tem najiskreneje izpričal svojo privrženost Bumedienovim idejam, kar bo nedvomno pogojevalo vse izbire bodočih voditeljev. Preminuli je namreč v svoji dolgi vojaški in politični dejavnosti osvojil srca najpreprostejših oseb.

Ljudska žalost je dosegla svoj višek pred veliko mošejo Džanae El Kebira, kjer je množica predrla policijski kordon in se strnila okrog trupla svojega predsednika. Varnostne sile so brez grobosti omogočile nadaljevanje pogrebne svečanosti, saj so Alžirci upoštevali poziv o mirnem žalovanju in se niso predali kolektivni histeriji, kot se je marsikdo bal, spominjajoč se Naserjevega pogreba. Ko se je v mošeji zaključila verska svečanost, je množica iz tisočih grl skandirala en sam stavek: «Huari je mrtev, a še vedno je med nami.»

Pretresljivi poslovilni govor alžirskega zunanjega ministra Buteflike in sto salv iz topov so bili poslednji pozdrav alžirskega naroda svojemu velikemu voditelju.

Bumediena so na poslednji poti pospremili tudi predstavniki vseh držav sveta. Italijansko delegacijo je vodil zunanji minister Forlani, prisotna je bila tudi delegacija KPI s posl. Pajetto na čelu. Med arabskimi voditelji so bili sirski predsednik Asad, voditelj PLO Arafat in številni predsedniki vlad.

Štirideset dni bodo Alžirci žalovali za svojim predsednikom, medtem pa bodo voditelji določili naslednika. Med opazovalci prevladuje mnenje, da se bodo vsaj v prvem obdobju odločili za kolegialno vodenje države, saj Bumedien nima sebi enakega naslednika in bo lahko samo razvoj dogodkov določil, kdo bo prevzel njegovo dediščino. (voc)

NOVOLETNA POSLANICA JUGOSLOVANSKEGA PREDSEDNIKA TITA

Nadaljevati boj za mir in napredek na svetu

BEOGRAD — Predsednik Tito je v tradicionalni novoletni poslanici — zanjo ga je letos v imenu vseh jugoslovanskih radijskih in televizijskih postaj prosil dr. Tone Krašovec, generalni direktor RTV Ljubljana — ocenil dosežene rezultate v socialističnem samoupravnem razvoju in zunanjepolitični dejavnosti Jugoslavije ter obenem opozoril na smeri akcije in na naloge, ki so pred skupnostjo jugoslovanskih narodov in narodnosti v prihodnjem letu. V poslanici je predsednik Tito dejal:

«Uspešen razvoj družbenopolitičnih odnosov, krepitev bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti ter nadaljnje uveljavljanje Jugoslavije v svetu, to so bistvene značilnosti našega življenja in tudi leta 1978. Poglavitni pečat minulemu letu je dal enajsti kongres Zveze komunistov Jugoslavije z vsem tistim, kar se je zgodilo pred njim in kar mu je sledilo, kar se zdaj dogaja.

Največjega zbora jugoslovanskih komunistov nismo ocenili samo pri nas, temveč tudi zunaj, kot kongres stabilnosti, kontinuitete in enotnosti. Z vso pravico smemo reči, da se v tem znamenju že vrsto let, vštevši seveda minulo, v celoti razvija SFRJ. S tem se vse bolj popolno, kot je bilo rečeno tudi na kongresu, zaokrožujejo dolgoletna prizadevanja jugoslovanskih komunistov in vsa tista velika dejanja, ki so jih delovni ljudje naše države napravili po vojni.

V letu, od katerega se poslavljamo, so bile naše misli uprte v preteklost, v dni, ko so bili postavljeni temelji naše socialistične in samoupravne skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti Jugoslavije. Dostojno smo obeležili obletnici dveh velikih epoh naših narodnoosvobodilnega boja — bitke na Neretvi in bitke na Sutjeski, pa tudi mnoge druge pomembne dogodke iz naše revolucije.

Pred kratkim smo zaznamovali tudi 35. obletnico drugega zasedanja AVNOJ. Zvesti njegovim zgodovinskim sklepom in načelom, najbolj popolno izraženim v ustavi in zakonu o združenem delu, smo si močno prizadevali za nadaljnje razvijanje samoupravnih družbenih odnosov in za demokratično naravo političnega sistema. V delovnem in ustvarjalnem vzdušju smo si izoblikovali najpomembnejše naloge na področju političnega sistema. Realno smo ocenili tudi obstoječe slabosti in težave, odkrito opozorili nanje in pripravili nove pobude in predloge za boljše in učinkovitejše delo samoupravnih organizacij in skupnosti, družbenopolitičnih organizacij in ustanov političnega sistema. Vse to smo temeljito obdelali na kongresih, konferencah in drugih zborovanjih Zveze komunistov. Socialistične zveze, Zveze borcev, sindikatov, mladine in drugih organizacij. V začetku leta smo opravili volitve v skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti, v katerih delo so neposredno vključeni milijoni delavcev, kmetov, mladine, žensk, vseh slojev prebivalstva. To je bila velika manifestacija podpore našemu delegatskemu sistemu.

Na kratko, mobilizirali smo vse subjektivne družbene sile, da bi politični sistem socialističnega samoupravljanja deloval kar najbolje.

Razpletene so bile tudi nekatere dileme, natanko izoblikovane nadaljnje naloge in ustvarjeno je bilo vse, da bomo v prihodnjem letu dosegli še več na področju uresničevanja oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, da pa bi to dosegli, je potrebno težišče vsega političnega delovanja prenesti v temeljno organizacijo združenega dela, krajevno skupnost, delegacije, osnovne organizacije družbenopolitičnih organizacij. Nikakršna dejavnost forumov — ki imajo seveda tudi svojo pomembno vlogo in odgovornost — ne more nadomestiti slabosti političnega dela v bazi. Drugače rečeno, rezultatov političnega dela ne moremo ocenjevati samo po stališčih in sklepih forumov, pa če so še tako dobri, temveč predvsem po tistem, kar se uresničuje v družbeni bazi, v praksi, v tolikšni meri, kolikor so aktivirane in mobilizirane vse velikanske potencialne sile, povezane in organizirane v osnovnih političnih družbenih celicah.

Zato bo v prihodnjem letu naloga vseh subjektov političnega sistema, da uresničimo vse tisto, kar smo tako soglasno sprejeli. Da bi hitreje spreminjali družbene odnose, moramo odpraviti pojave verbalizma in škodljivo prakso posplošenega in deklarativnega govorjenja. Od baze do vrha se bomo morali navaditi, da bomo probleme obravnavali kar najbolj konkretno ter sprejemali jasne in natančne odločitve o tem, kako jih bomo v vsakodnevni praksi reševali. Pri uveljavljanju takšnega načina delovanja pa lahko mlada generacija s svojo svežino in dinamičnostjo veliko napravi, kar od nje tudi pričakujem.

V gospodarskem razvoju je naša država tudi v letu 1978 dosegla pomembne uspehe kljub zapletenim razmeram, posebej še zaradi nestabilnega in neugodnega svetovnega položaja. Naši delovni ljudje so se zelo trudili, da bi izdelali še več industrijskih, kmetijskih in drugih dobrin, da bi še bolj razvili gospodarske in družbene dejavnosti ter izboljšali življenjsko in družbeno raven naših občanov. To nam je v marsičem uspelo. Kamorkoli bi šli po naši domovini, v vseh naših mestih in vaseh bi videli, da ljudje živijo vse bolje. Pri tem ne mislim samo na količino razpoložljivih dobrin, temveč tudi na socialistične samoupravne odnose, ki jih gradimo, in na družbeno klimo ter splošno razpoloženje, ki obdaja naše ljudi.

Obenem z materialnim napredkom so se v sami materialni osnovi nadaljevali pozitivni procesi organiziranja na podlagi ustave in zakona o združenem delu. Razvoj takih proizvodnih odnosov ustvarja možnosti za še hitrejši gospodarski napredek.

V zapletenih razmerah in ob objektivnih težavah, ki sem jih omenil, seveda nismo mogli z enakim uspehom uresničiti vseh ciljev in vseh nalog, zastavljenih na gospodarskem področju, vendar moram tudi ob tej priložnosti poudariti, da so nekatere subjektivne slabosti zmanjšale naše uspehe na mnogih področjih. Dobro pa je, da povsod vemo, kakšne so te slabosti. Predvsem se kažejo v premajhni storilnosti, neracionalni porabi, visoki rasti cen in primanjkljaju v gospodarski menjavi s tujino. Zato so predvsem v zadnjih mesecih vse družbene akcije usmerjene v učinkovito odpravljanje teh slabosti.

Zato bo naša osnovna usmeritev prihodnjega leta stabilizacija gospodarskih gibanj in izpopolnjevanje družbenoekonomskih odnosov. To vključuje tudi nadaljnje izboljšanje delovnih in življenjskih razmer naših ljudi. Tudi to bo odvisno od tistega, kar bomo dosegli pri utrjevanju samoupravnih odnosov in izvajanju stabilizacijske politike. Kajti samo tako je tudi mogoče zagotoviti razmere za nenehno zviševanje življenjske ravni. Zato moramo dosledno upoštevati dejanske možnosti, realno rast družbenega proizvoda in odločno zatreti nebrzdano investicijsko in drugo porabo ter

(Nadaljevanje na zadnji strani)

Alvaro Cunhal v SZ

MOSKVA — Tajnik portugalske KP Alvaro Cunhal, ki se mudi na počitnicah v Sovjetski zvezi, se je včeraj sestal z vplivnima članoma sovjetske partije Suslovom in Ponomarjovom. Govor je bil o mednarodnih problemih s posebnim poudarkom na politiki kitajske vodilne garniture in o odnosih med portugalsko in sovjetsko partijo.

BUKAREŠTA — Na Ceausescovo povabilo bo francoski predsednik Giscard d'Estaing od 18. do 20. januarja uradno obiskal Romunijo. Sporočilo je objavila romunska tiskovna agencija Agerpres. Francoskega gosta bo spremljala žena Anne-Aymone.

NA VČERAJŠNJEM SREČANJU MED SINDIKALISTI IN OBČINSKIM ODBOROM

Rešen dolgotrajni sindikalni spor tržaških občinskih uslužbencev

Sporazum zadeva tudi smetarje, tako da se bo vprašanje mestne čistoče rešilo v 7 do 10 dneh - Za občinsko upravo pomeni to 740 milijonov lir stroškov

Na včerajšnjem sestanku med predstavniki tržaške občinske uprave in zastopniki sindikalnih organizacij CISL in UIL so končno rešili dolgotrajni spor, katerega posledica je bila tudi neredno delovanje službe mestne čistoče. Tako so rešili spore, ki so izhajali iz zgrešenega izvajanja delovne pogodbe.

Občinski odbor, ki se je sestal takoj po srečanju s predstavniki sindikalnih organizacij, je sprejel najbolj nujne formalne ukrepe, ki so bili v njegovi pristojnosti, pravi poročilo tržaške občine, ter si je pridržal pravico, da predloži na eni prvih januarskih sej občinskega sveta vse potrebne sklepe za uresničitev sporazuma.

Delavska skupščina, ki sta jo priredili sindikalni organizaciji CISL in UIL in ki se je sestala včeraj ob 13. uri na sedežu anagrafskega urada, je sporazum, o katerim so se domenili sindikalni predstavniki, skoraj soglasno odobrila. Treba je reči, da je CGIL, ki se zadnjih pogajanj ni udeležila, strinjala z ukrepi v prid onim, ki jih je avtomatično izvajanje delovne pogodbe 1973 - 1976 finančno prizadelo.

Sporazum o tem dolgotrajnem sporu občinskih uslužbencev bo pripomogel k rešitvi vprašanj, ki zadevajo občinsko službo mestne čistoče. Sindikalne organizacije so, z dokajšnjim čutom odgovornosti, saj se dobro zavedajo nevšečnosti, ki jih neredno delovanje smetarske službe povzroča občanom, pristale na ukinitev blokade nadurnega dela za vse delovne dni in za nedeljo, 31. decembra.

Kar zadeva sporazum sam in ukrepe v korist delavcem, ki jih je enostransko izvajanje delovne pogodbe prizadelo, naj omenimo, da bodo v prvih desetih dneh marca prejeli 60 od sto vsote, ki jim pripada. Občinsko upravo bo to veljalo približno 740 milijonov lir.

Po mnenju sindikalnih predstavnikov občinskih uslužbencev se bo položaj na področju smetarske službe normaliziral v približno 7 - 10 dneh, se pravi, da bi do takrat kupi smeti morali izginiti z naših ulic in iz vež.

Danes se sestane pokrajinski svet

Danes se bo na sedežu na Trgu Vittorio Veneto 4 sestal tržaški pokrajinski svet. Razpravljal bo o zaključnem poročilu svetovalske preiskovalne komisije, ki je imela nalogo, da ugotovi morebitne nepravilnosti v zvezi z upravljanjem psihiatrične bolnišnice.

Seja pokrajinskega sveta se bo pričela ob 9.30.

Rok za odložitev vpoklica k vojakom

Obrambno ministrstvo je izdalo sporočilo, kjer opozarja, da zapade jutri uradni rok za oddajo prošenj, s katerimi lahko študentje odložijo iz študijskih razlogov za eno leto vpoklic k služenju vojaškega roka. Univerzitetni študenti, ki so bili dodeljeni mornarici, lahko oddajo prošnje, tudi če v letu 1978 niso opravili nobenega izpita. Ostali študentje, ki so bili dodeljeni drugim vojaškim rodovom, pa bodo morali prinesti v urad vojaškega okrožja potrdilo, da so v letu 1978 opravili na univerzi vsaj en izpit. Potrdilo lahko oddajo do 31. marca 1979. Prošnje za odložitev vojaškega roka je treba oddati na navadnem papirju ali na na posebnih obrazcih, ki jih delijo na vojaškem okrožju.

● **Javni lokali** bodo lahko v noči med 31. decembrom in 1. januarjem vso noč odprti. Ustrezno dovoljenje je izdal tržaški kvestor.

Novi oddajniki RAI

V teku so dela za okrepitev radijske in televizijske mreže v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Na sedežu deželnega vodstva RAI so namreč sklenili, da bodo v sklopu trietnega investicijskega načrta okrepili tudi oddajno mrežo in tako omogočili boljši sprejem radijskih in televizijskih oddaj v vsej deželi.

V Pevmi pri Gorici so tako že pričeli delovati novi radijski oddajniki, ne bodo pa več delovale stare naprave, ki so bile postavljene nad poštno palačo, ki se nahaja v središču Gorice. Oddajniki v Pevmi so dvajsetkrat močnejši od starih naprav, tudi antena je boljša. Prvi poizkusi so potrdili, da bodo goriški poslušalci 1. in 2. radijske mreže lahko sprejemali oddaje odlično in brez motenj. V teku leta 1979 bodo po vsej verjetnosti pričeli delovati vsi predvideni oddajniki druge televizijske mreže. Televizijska oddajna mreža bo torej okrepljena. V letošnjem letu so že postavili štiri nove oddajnike druge televizijske mreže. Za predvideno tretjo televizijsko mrežo bodo morali postaviti vsaj 15 novih oddajnih naprav. Tretja televizijska mreža bo terjala seveda vrsto novih struktur, vsem tem stroškom pa bo morala RAI dodati še stroške za propravila in vzdrževanje že obstoječih naprav.

«JULIA» BO POVEZOVALA TRST IN LIVORNO

NOVA «RO-RO» PROGA TRŽAŠKEGA LLOYDA

Pomembna okrepitev kontejnerskega prometa v tržaškem pristanišču

Tržaški Lloyd bo prihodnji teden vzpostavil novo zanimivo ladijsko progo, ki bo povezovala Trst in Livorno ter vsa najbolj pomembna jadranska in tirenska pristanišča tako na italijanski, kot na jugoslovanski obali.

Na omenjeni progi bo plul trajekt «Julia» (5.400 ton nosilnosti), ki pa ga bodo splavili komaj spomladi v miljski ladjedelnici, do takrat pa bo to službo opravljala ladja «Nuova Ventura». Gre za «ro-ro» ladjo s 3.535 tonami nosilnosti, ki je skupaj s svojo dvojčico «Buona Speranza» doslej plula na progi med Italijo in severnoafriškimi pristanišči. «Nuova Ventura» bo odpotovala iz Trsta v Livorno prihodnji teden. Ko bo proga stekla, bo ladja odhajala iz Trsta vsak drugi teden.

«Nuova Ventura» prej in «Julia» potem, bosta v vsakem pristanišču natovarjali kontejnerje, ki so namenjeni v luke na Daljnem vzhodu in ki jih bodo v Trstu potem natovarjali na prekooceanski kontejnerski ladji «Mediterranea» in «Nipponica». Na ta način bo Tržaški Lloyd zadostil zakonskim določilom načrta za proge pretežnega državnega pomena v okviru, katerega mora opravljati službo «door to door» med obema jadranskima obalama. Poleg tega pomeni ta proga pomembno dopolnilo prekooceanskim povezavam. Nova proga Tržaškega Lloyda pomeni okrepitev kontejnerskega prometa, ki je v zadnjih letih v tržaškem pristanišču zabeležil dokajšen porast.

Družabni večer PD Fran Venturini

Dne 27. decembra zvečer je dedek Mraz, tisti pravi z brado in rdečo kapuco, obiskal pevce od Domja in jim prinesel novoletna darila, zajetno kanto vina, okusen pršut, škaf klobas in hrib «fanclov». Pri naših društvih se vse bolj uveljavlja navada, da se pevci in društveniki ob koncu leta zberejo na družabnem večeru in v prijetnem razpoloženju neuradno potegnejo zaključke o minulem letu. Pri Domju so letos še posebno zadovoljni, saj so pripeljali pod streho že deseto sezono po vrsti, pa čeprav za ceno velikih žrtev. Toda ko je zadonela sproščena pesem v čistem, veselem vzdušju, so bile vse tegobe mimo in v mislih so se pletli sami lepi spomini in nova hrepenenja po še lepši prihodnosti. Manjkalo ni niti solz, tistih pristnih, ki privrejo iz dna duše, ko je človek iskreno vesel, pa čeprav opravlja odgovorno in mnogokdaj nehvaležno funkcijo pevovodje. Za lon je dedek Mraz snel z vozička veliko pletenico samo zanj, za Tavčarja, kajti, si je mislil dedek Mraz, od Kopra do Domja je nekaj poti in skrbeti moramo, da se mu bodo po glavi pretakale vedno same lepe misli. Zahvala predsednika je šla vsem, prav vsem, tistim, ki so darovali, tistim, ki so bili obdarovani, ženam, ki so pekle, Francu, ki je dal veliko gostilniško dvorano, deklicam, ki so olepšale večer z družabnimi igrami, Mirku, ki je vlekel meh. Na koncu pa še voščila za prihodnje leto. Bila so sicer nekoliko nenavadna in trajala so pozno v noč.

RIS

Tržaški občinski zdravnik je sporočil, da so v tednu od 11. do 17. decembra zabeležili 10 primerov škrlatinke, 1 primer ošpic, 20 primerov noric (5 izven občine), 2 primera rdeček, 5 primerov garij (vsi izven občine), 1 primer vnetja jeter, 7 primerov salmoneloze in 1 primer mononukleoze.

Ribiška ladja «ujela» nerazstreljeno mino

Včeraj zjutraj se je v mreže ribiške ladje «Vergerio» «ujela» še nerazstreljena mina. Ribiči, ki so ribarili v Tržaškem zalivu, so nenadoma začutili, da se je v mrežo zapletel težak predmet. Mislili so, da gre za kako razbitino in so zato potegnili mrežo s težkim predmetom na ladijski krov. Šele, ko so mrežo razgrnili, so opazili, da je razbitina v resnici nevarna mina s premerom enega metra. Nemudoma so se ribiči vrnili v tržaško pristanišče, ladjo so privezali ob pomol Starega pristanišča. Mino bodo danes enosposobili razstreljevalci skupine SDAI, ki deluje v sklopu vojne mornarice. Pomol je medtem zastražen od vojakov, ki ne puščajo ljudi niti v bližnjo okolico.

PRIHODNJO SOBOTO V KULTURNEM DOMU

Koncertno dejavnost bo popestril nastop jazz-ansambla Toneta Janše

Večer prirejata Slovenska prosvetna zveza in Glasbena matica

Prihodnjo soboto bo v tržaškem Kulturnem domu glasbena prireditev, ki bo za naše občinstvo, kakor tudi za tržaško kulturno življenje sploh, če ne povsem nov, vsaj nevsakdanji kulturni dogodek. Slovenska prosvetna zveza in Glasbena matica prirejata namreč koncert jazz glasbe, ki je, kot vemo, še vedno omejena na ozke kroge redkih sladokuscev in vse premalo poznana in razširjena med ljudstvom. Sobotna prireditev bo zato slej ko prej dobra priložnost, da se širša javnost seznani tudi s tovrstno glasbo, ki je, na kratko in poenostavljeno povedano, nastala med črnskimi prebivalci Združenih držav Amerike iz duhovnih in posvetnih napevov, ali drugače povedano, iz tako imenovanih «spiritualsov» in «bluesov» ter se nato razvijala v svojevrstno glasbeno izražanje, ki sloni predvsem na močno poudarjenem ritmu ter improvizaciji. Jazzovske šole so v zadnjih desetletjih nastale tudi v Evropi ter dale tej glasbi svojstven pečat.

Iz ene teh evropskih šol jazz glasbe prihaja tudi gost sobotnega večera v Kulturnem domu, to je jazz-kvartet Toneta Janše, glasbenega ustvarjalca, ki je nedvomno eden izmed najbolj perspektivnih v tej glasbeni zvrsti na Slovenskem. Janša, ki igra saksofon in je tudi avtor skladb, ki jih kvartet izvaja, spremljajo na klavir Andre Jeanquartier iz Švice, na bobne Miroslav Marković iz Beograda in na bas Ewald Oberleitner iz Avstrije.

Kvartet igra glasbo s svobodno improvizacijo in vsaka nova ideja se preliva od enega člana ansambla do drugega in s tem razvija in izpopolnjuje v skladnem glasbenem izrazu. Razne teme se tako prelivajo v lirične variacije.

Tone Janša se je, kot sicer tudi njegovi ostali tovariši, izobliko-val na Inštitutu jazz v Gradcu. Prve nastope je imel z Dietrom Glawischingom po raznih klubih v Zapadni Nemčiji, Avstriji in Poljski, pozneje pa je začel igrati z lastnim ansamblom. Po končanem študiju v Gradcu, kjer je diplomiral iz klasike jazza, ter študiju na šoli za jazz Berklee v Bostonu, se je priključil kot poklicni glasbenik plesnemu orkestru RTV Ljubljana, istočasno pa je nadaljeval delo s svojim kvartetom. Leta 1974 je sodeloval na jazz festivalu v Gradcu z mednarodnim «big bendom» pod vodstvom znamenitega Sledea Hamptona, s katerim so med drugimi nastopili še Albert Mangelsdorff, Art Farmer, Rudi Josel in drugi.

SLOVENSKO DEŽELNO GOSPODARSKO ZDRUŽENJE

želi članom, simpatizerjem in slovenskim gospodarstvenikom nasploh

USPEHOV POLNO LETO 1979

V PRAZNIČNEM PRIČAKOVANJU NOVEGA LETA

Nekateri na sneg, drugi na potovanje večina pa kar doma v prijateljski družbi

Zasedena mesta v restavracijah in gostilnah - Cene izredno narasle - Tudi društva pripravljajo silvestrovanja

Tudi leto 1978 se bliža koncu. Pred nami so novoletni prazniki; mnogi izmed nas se z navdušenjem pripravljajo na silvestrovanje, ko bodo pozdravili novo leto z upanjem, na boljšo prihodnost. Smučarji so se že pred dnevi odpravili v gore, kjer letos snega ne manjka, zato so tudi hoteli nabito polni in marsikdo je le s težavo našel stanovanje ali vsaj sobo za svoje letošnje zimovanje. Tako v Italiji, kot tudi v Jugoslaviji so že pred mesecem dni prenehali z rezerviranjem, ker so bile sobe za visoko zimsko sezono že povsem zasedene.

Tisti, ki nimajo radi zasneženih poljan, so se letos rajši podali v toplejše kraje, saj so jim turistične agencije nudile veliko možnosti in poskrbele za udobna potovanja na jug. Pozanimali smo se pri raznih potovalnih uradih in ugotovili, da je tudi v Trstu veliko takih, ki so se odločili za daljša potovanja. To je pravzaprav čudno, saj smo letos morali skozi hudo gospodarsko krizo in človek bi mislil, da se bodo ljudje odrekli vsakemu razkošju. Očitno pa smo se zmotili, ker so gostje zasedli vsako prosto mesto za potovanja v tujino in kdor ostane doma je že zdavnaj poskrbel za prostor v domači restavraciji ali gostilni. Cene za Silvestrovo večerjo so občutno narasle, na Tržaškem nihajo od 15.000 lir do 35.000 lir na osebo. Ljudje so se seveda rajši odločili za restavracije, kjer se bodo na Silvestrov večer lahko zavrteli ob živahnem ritmu glasbe in jih ni preveč motilo, da bodo morali zaradi tega plačati veliko več. Znana repentabrska restavracija Furlan, ki je vsako leto razprodala vsa razpoložljiva mesta, je letos dobila manj naročil prav zaradi odsotnosti ansambla, čeprav so njene cene občutno nižje kakor v marsikateri drugi restavraciji v tržaški okolici. Tisti, ki so mislili, da bodo manj potrosili, če bodo zadnji večer leta preživeli onstran meje, so se bridko zmotili. Naši jugoslovanski sosedje so namreč skoraj podvojili svoje običajne cene; v znanem portoroškem hotelu Metropol morajo gostje plačati kar 800 ND na osebo, če si hočejo privoščiti večerjo v hotelski restavraciji. Drugod v Jugoslaviji cene nihajo okoli 500 ND. To pa ni kar tako. Vsak si res ne more privoščiti takega trošenja.

Na srečo so društva po vaseh organizirala družabne večere, kjer bodo vaščani lahko zaplesali in se zabavali ob prijetnem igranju domačih ansamblov in se ogreli s pristno domačo kapljico, ne da bi za to potrosili ogromnih vsot. Kaj je pravzaprav lepšega, kot pričakati novo leto v veseli družbi prijateljev, katerim ob zadnjem udarcu polnoči iskreno voščiš srečno novo leto?

Popravek glede cene bencinskih bonov v Jugoslaviji

V včerajšnji številki našega dnevnika smo objavili vest glede novih bencinskih bonov, ki jih je sklenila izdati Jugoslovanska avtomobilska in turistična zveza. Zapisali smo, da bo z boni stal bencin v Jugoslaviji samo 300 lir liter. Navedena cena pa je zgrešena. Turisti bodo res lahko kupili najmanj po štiri bone, vsak bo stal 100 dinarjev, z 20 odstotnim popustom. Ker pa bodo turisti kupovali bone s tujo valuto, bo dejanska cena bonov nihala glede na dnevni kurz, po katerem menjujejo v Jugoslaviji tujo valuto v dinarje. Kdor bo torej kupil bone z lirami, bo moral odšteti za liter super bencina od 360 lir do 380 lir, kot bo pač nihal že omenjeni dnevni kurz.

Dežela dodelila sredstva podpornim ustanovam

Deželni odbor je odobril 75 milijonov lir sedemnajstim obcinskim podpornim ustanovam. Ustanove bi se brez omenjenih podpor znašle v hudih finančnih težavah, predvsem pa podporne ustanove ECA, ki delujejo v Pordenonu, Vidmu, Gorici in Trstu in ustanove, ki oskrbujejo domove za onemogle. Deželne podpore bodo deležne tudi podporne ustanove v raznih drugih občinah. Deželni odbor je namenil tudi podporo v znesku štirinajst milijonov lir Državni ustanovi delavcev, ki so se vrnili iz tujine in beguncev. Podpora je namenjena zavodu «Nazario Sauro», ki je sprejel 36 dijakov iz revnih družin.

767 milijonov lir za socialne posege

Na predlog odbornika Tomèje je deželni odbor nakazal vrsti občin skupno vsoto 767 milijonov lir za razne posege socialnega značaja. Za pomoč izseljencem in njihovim družinskim članom je na razpolago 320 milijonov lir, za pomoč starejšim deželanom v raznih domovih 181 milijonov, za pomoč drugim potrebnim deželanom 146 milijonov in za pomoč slepcem skoraj 100 milijonov lir. Sredstva bodo porazdelile občinske uprave, med katerimi se nahajajo tudi tržaška, goriška, miljska in devinsko - nabrežinska občina.

ZA 40 LET GOSTINSKEGA DELA

Lovrenc Štranj odlikovan z redom viteza

Drevi družabno srečanje v počastitev lepega jubileja - Sodeluje zbor Valentin Vodnik

Prvega decembra 1938 sta Lovrenc Štranj starejši in Antonija Sancin Štranj, sedaj že oba pokojna, odkupila od Josipa Jerjana gostinski obrat, ki je imel takrat sedež na glavnem trgu v Dolini. Gostilno so leta 1947 preselili v lastno hišo nasproti znamenitega dolinskega studenca, po katerem si je nadela danes že kar dobro znano in cenjeno ime. Družina Štranj upravlja tako letos že štirideseto leto zapored svoj gostinski obrat; tradicijo nekdanjih začetnikov nadaljuje sin Lovrenc Štranj z ženo Olgo, ki sta gostilno prevzela leta 1952, zaslovela pa je zlasti po obnovitvi prostorov leta 1968, ko je bila z okusnimi prijemi spremenjena v enega najbolj prikupnih gostinskih obratov na Tržaškem.

Lovrenc Štranj z ženo Olgo

Dolgoletni trud družine Štranj je znal s trdim delom in garanjem iz nič ustvariti tako lep gospodarski objekt, ki z delom celotne družine slovi po okusno pripravljenih jedilih, zlasti divjačine in raznih vrst mesa, ter domačih slaščic, predvsem pa po prijaznem sprejemu in postrežbi. Materi Olgi in očetu Lovrencu pomaga sedaj tudi sin Aldo, medtem ko je hči Ada delala v gostilni vse do svoje poroke, ko se je odselila v Milan. Pa tudi drugi sorodniki priskočijo na pomoč, če je treba: Olgina mama, pa nečakinja Mirjam in svakinja Ani.

Družina Štranj je zlasti navezana na svojo vas — Dolino, kjer znajo vedno priskočiti na pomoč kadar je treba, bodisi pri vaških tradicijah, kot tudi prosvetnim in političnim delavcem z zvrhano mero razumevanja in radodarnosti.

Nekaj pa še posebno odlikuje to slovensko gostilno: dosledna dvojezičnost, kot jo le malokje zasledimo. Dvojezičen napis na vratih, na razglednicah, na majolkah, na prtičih in na vsej ekonomski propagandi tudi v italijanskem časopisju; doslednost, ki je nepretrgoma že od vsega začetka, saj ne smemo pozabiti, da so gostilno Štranj 1941. leta zaprli za deset mesecev fašisti, ker je v njej domači pevski zbor V. Vodnik prepeval slovenske pesmi.

Prav zato je Dolinčane toliko bolj navdušila vest, da je zavedni slovenski gostilničar Lovrenc Štranj bil odlikovan z redom viteza za zasluge s strani predsednika ministrskega sveta Andreottija. Brez dvoma lepo priznanje za dolgoletni trud, zlasti pa zadoščenje, da je bilo priznanje podeljeno kljub javno izpovedani zavednosti skozi vseh štirideset let.

Tako lahko danes zvečer proslavljamo v Gostilni pri studencu v Dolini dvojni jubilej: štirideset let gostinskega udejstvovanja in podelitve odličja viteza gospodarju. V družabnem večeru na katerem se bodo zbrali prijatelji in simpatizerji družine Štranj, bo zapel vrsto narodnih in umetnih pesmi domači zbor Valentin Vodnik, ki je na družino Štranj še posebno navezan, tudi zato, da se oddolži v imenu vseh vaščanov požrtvovalni družini za trud v službi celotne vaške skupnosti. (vk)

Zveza žensk solidarna s stavkajočimi delavkami

Delegacija Zveze žensk - UDI iz Trsta se je včeraj srečala z delavkami tekstilne tovarne Filatura S. Giusto, ki že nekaj tednov zasedajo prostore obrata v znak protesta proti napovedanim odpustom, v boju za ohranitev svojih pravic in delovnih mest. Predstavnice Zveze žensk so na srečanju izrekle svojo solidarnost stavkajočim delavkam. Celotno žensko gibanje v Trstu, so zagotovile, se bo zavzelo tako pri pristojnih deželnih organih kot tudi pri vseh krajevnih upravah, da bi dejansko prišlo čimprej do ustrezne rešitve.

Zveza žensk iz Trsta je tudi s tem v zvezi napovedala javno srečanje z vsemi tržaškimi delavkami. Srečanje bo 17. januarja in na njem bo govor o zaposlitvi žensk v tržaških industrijah, o taki zaposlitvi, ki bo upoštevala zakon o enakopravnosti ženske na delovnem mestu.

Kraja mamil v lekarni

Prav v teh dneh smo zabeležili marsikateri primer kraje mamil v tržaških lekarnah, kraje, ki očitno potrjujejo, da je tudi v našem mestu ta pojav razširjen. Tudi v četrtek ponoči so neznanci vdrli v lekarno v Ul. Ginnastica, iz katere so odnesli nad 120 gramov opijeve tinkture, 91 gramov opijevega ekstrakta, 13 gramov morfija in še nekatera zdravila, ki vsebujejo mamila. Tatovi, prav gotovo so to uživalci mamil, prisiljeni, da si na kakršenkoli način priskrbijo ta sredstva, so odnesli tudi nekaj denarja in nad 60 injekcijskih brizgalk.

Z ZADNJE SEJE IZVRŠNEGA ODBORA

SSk OSTRO OBSOJA GONJO PROTI GLOBALNI ZAŠČITI

Glasilo LpT «La voce libera» grobo izkrivlja dejstva in dezinformira bralce

Izvršni odbor Slovenske skupnosti v Trstu je na svoji zadnji seji v tem letu dne 27. decembra obravnaval trenutni politični položaj s posebnim ozirom na stališča političnih sil do osnovnih zahtev Slovencev po uveljavitvi enakopravnosti na vseh področjih in ravneh javnega življenja.

Pri tem je ugotovil, da vsedržavne stranke ustavnega loka, vključno PLI, načelno ne nasprotujejo posebnim zaščitnim ukrepom v korist slovenske narodne manjšine v deželi Furlaniji - Julijski krajini, oziroma da so se iste sile v ta namen obvezale tako na ravni pokrajinske uprave v Trstu kot samega deželnega odbora v zadevnih programskih izjavah, da bodo na pristojnih mestih zagovarjale sprejetje omenjenih ukrepov.

V zvezi z zadnjimi sprejemi enotne slovenske delegacije pri najvišjih predstavnikih države, vlade in parlamenta v Rimu, gre vsekakor omeniti izvajanja ministrskega predsednika poslanca Giulia Andreottija, da bo vlada v prvih mesecih prihodnjega leta 1979 lahko že kaj konkretnega naredila v smeri globalne zaščite, če bo v okviru posebne komisije prišlo do takrat do kakšnih splošnih skupnih zaključkov, sprejemljivih za vse prizadete strani.

V tem pogledu nočemo biti ne optimisti ne pesimisti — pravi poročilo SSk — ampak realisti. Čut za politično stvarnost v državi nam narekuje, da skrbno sledimo razvoju vseh dogodkov in, opirajoč se na pretekle izkušnje, da ne zapademo za priložnost ustvarjenemu ozračju, ki se lahko izkaže kot samo sebi namen in ne kot odraz resnično spremenjenih odnosov in naklonjene politične volje pristojnih državnih in krajevnih dejavnikov.

Ne gre dvomiti, da so vladni funkcionarji v Rimu sposobni v 48 urah sestaviti besedilo zakonskega predloga za našo globalno zaščito, toda vprašanje je, kakšno vsebino naj zadevni zakon ima. Na mizah raznih komisij v senatu že ležijo razni predlogi, med temi tudi zakonski osnutek v obliki peticije, ki ga je Slovenska skupnost predložila že meseca junija 1977. Kakor osnutki drugih političnih sil (KPI, PSI), teži tudi ta predvsem za tem, da se Slovencem v Italiji zajamčijo osnovne pravice kot pripadnikom narodne manjšine in tako odpravijo vse dosedanje diskriminacije.

Zaradi tega odločno obsojamo zadnjo gonjo Lege Nazionale in pisanje lista «La voce libera» — glasila Liste za Trst — ki s sprenevedanjem resničnega stanja prikazuje zahtevo slovenske manjšine po enakopravnem upoštevanju njenega jezika in njenih pripadnikov v javnih uradih kot diskriminatorsko (sic!) do pripadnikov italijanske večine. Očitno je, da gre za grobo izkrivljanje dejstev in dezinformacijo bralcev. Zato naj ljudje pri «La voce libera» sami povedo, kako si konkretno zamišljajo uresničitev 6. člena ustave in drugih obveznosti države v pogledu zaščite jezikovnih in narodnih manjšin. Z zgolj demagoškim alarmiranjem nepoučenih ljudi diskreditirajo same sebe in kroge, ki za njimi stojijo in ki zatrjujejo, da so za zaščito naše manjšine.

Izvršni odbor SSk je zato sklenil, da pošlje uredništvu «La voce libera» osnutek zakonskega predloga Slovenske skupnosti v deželi Furlaniji - Julijski krajini, ki je trenutno v razpravi v senatnih komisijah skupno z drugimi osnutki, da seznani svoje bralce tudi z uvodnim poročilom k omenjenemu osnutku, ki stvarno utemeljuje zaščitni zakon za Slovence v Italiji.

Obdarovani otroci invalidov

Na sedežu Združenja vojnih invalidov NOV v Ul. Montecchi so včeraj na že tradicionalni slovesnosti obdarovali otroke članov invalidov

Darovi in prispevki

ZA SKUPNOST DRUŽINA OPČINE

V spomin na pok. Pino Marc darujejo Juština, Ivan in Oskar Racman (Gročana) 10.000 lir.

Namesto cvetja na grob Sergija Bandelja daruje družina Livio Sosič 5.000 lir.

Namesto cvetja na grob Marjete Cosmani vd. Kobau daruje družina Mirko Abram 10.000 lir. V isti namen daruje družina Giorgio Burger 10.000 lir.

V počastitev spomina pok. Alberte Pošega roj. Čok in Alda Glavine daruje Guštin Čok (Lonjer 263) 20.000 lir.

ZA SPOMENIK PADLIM V NOB IZ ŠKEDNJA, S KOLONKOVCA IN OD SV. ANE

Ob 34. obletnici smrti očeta Zorka Werka daruje hči Marta 5.000 lir.

Karlo Hlača daruje 5.000 lir.

V spomin na Evgena Sancina daruje Albin Sancin 5.000 lir.

ZA SKLAD ALBINA BUBNIČA

Namesto novoletnih voščil sorodnikom, prijateljem in znancem darujeta Alma in Marica 15.000 lir.

V spomin na Toneta Ukmarja daruje Ema Tomažič 20.000 lir.

ZA POIMENOVANJE OSN. ŠOLE V GABROVCU PO JOŽETU SREBRNIČU

Namesto cvetja na grob Julke Rustja daruje Josip Guštin z družino 10.000 lir.

* * *

Namesto cvetja na grob Julke Obad vd. Rustja daruje Ivanka Cvetlič 5000 lir za ŠK Kras.

V počastitev spomina pok. Karla Krausa daruje Stanko Bole 15.000 lir za ŠD Polet.

V počastitev spomina Toneta Ukmarja daruje Stanko Bole 30.000 lir za TPPZ.

V spomin na Radota Sosiča daruje cerkveni pevski zbor z Opčin 25.000 lir za poimenovanje osnovne šole na Opčinah po Francetu Bevku.

Namesto cvetja na grob Karla Krausa daruje družina Franco iz Nabrežine 30.000 lir za SPD Igo Gruden.

Namesto cvetja na grob Karla Krausa daruje družina Grilanc 10 tisoč lir za ŠD Sokol.

V spomin na svoje predrage daruje Marija Gembrini 10.000 lir za TPK Sirena.

V spomin na Evgena Sancina daruje Justina Furlan 5.000 lir za PD Ivan Grbec v Škednju.

Ana in Aleksander Ražem darujeta 30.000 lir za ŠD Zarja.

Namesto cvetja na grob Pine Marc daruje Alfonz Guštin 5.000 lir za ŠD Zarja.

V spomin na Pino Marc darujejo sosedje 7.500 lir za PD Lipa.

Namesto novoletnih voščil sorodnikom in znancem daruje družina Grgič (Bazovica 13) 5.000 lir za PD Lipa.

V sopmin na ljubega tatka in nonota darujejo Dunja, Branko in Ana 50.000 lir za Kulturni dom Prosek - Kontovel in 50.000 li za TPPZ.

Štrajn - gostilna pri Studencu daruje 50.000 lir za ŠD Breg.

Starši breških nogometnih mladinskih ekip darujejo 65.500 lir za ŠD Breg.

Antonio Scrigni daruje 5.000 lir za godbeno društvo Nabrežina.

Namesto cvetja na grob Danila Sardoča in Ladija Bogatca daruje Sonja Majowsky 6.000 lir za kulturni dom Prosek - Kontovel.

Namesto cvetja na grob Ladija Bogatca darujeta Anita in Bruno Metelko 5.000 lir za Kulturni dom Prosek - Kontovel.

Alojz Peric daruje 5.000 lir za godbeno društvo Nabrežina in 5.000 lir za pevski zbor Fantje izpod Grmače.

V počastitev spomina Rada Sosiča daruje družina Sosič (Laufarjevi) 20.000 lir za SPD Tabor.

V počastitev spomina dragega očeta Jožeta daruje sin Ivan Artač 20.000 lir za SPD Tabor.

Namesto cvetja na grob Pepine Marc daruje Marija Požar 10.000 lir za ŠZ Sloga.

Za ŠZ Sloga darujejo: iz Trebč: trgovina Sivitz 10.000, trgovina Škabar 2.000, gostilna Zdenka in Kosenka 10.000 ter N.N. 10.000 lir; iz Banov: Aldo Ban 5.000, restavracija Dugolin 7.000, Berto Vidau 30.000, Andrej Renar 5.000 ter Turitto 10.000 lir; iz Bazovice: trgovina Rudi Križmančič 20.000, mesnica Mevlja 6.000, N.N. 30.000, pekarna Jerman 5.000, zaloga gradbenega materiala Karlo Grgič 20 tisoč, manufaktura Ezio 30.000, bar Metlika 10.000, N.N. 20.000, lekarna Al Carso 10.000, drogerija Baiz 10 tisoč, N.N. 10.000, dr. Sergij Kralj 5.000 ter manifakture Sonja 5.000 lir.

V spomin na drago pok. Berto Pošega daruje družina Mijot 5.000 lir za PD Lonjer - Katinara.

Ob priliki otvoritve občinske hiše v Ricmanjih daruje M. in Izidor Berdon 10.000 lir za PD Slavec.

Namesto cvetja na grob Danila Sardoča daruje Ivan Bukavec 10 tisoč lir za FC Primorje.

Namesto cvetja na grob Ladija Bogatca daruje Luči Sardoč 10.000 lir za FC Primorje.

V spomin na Julko Rustja, Marijo Lukša in Danila Sardoča darujeta Marija in Jušto Šegina 10.000 lir za FC Primorje.

V spomin na Ladija Bogatca daruje Valter Puntar 10.000 lir za FC Primorje.

Podporni člani TPPZ darujejo: Cveto Slopnik 5.000, Dušan Lovriha 20.000, Dušan Pangerc 10.000, Josip Kocjančič 10.000 in Rudi Petaros 10.000 lir za TPPZ.

V spomin na Katarino Sedmak darujeta Marica in Borel Sirk 5.000 lir za Skdanc.

Mladinski krožek Prosek - Kontovel daruje 10.000 lir za Skdanc.

Družina Olga Tretjak daruje 10 tisoč lir za Skdanc.

V spomin na Katarino Sedmak darujeta Angelino in Noris 7.000 lir za ŠD Vesna.

Angel Bandelj daruje 5.000 lir za Skdanc.

V spomin na pok. Julko Rustja daruje Ivanka Pirc 5.000 lir za PD Rdeča zvezda.

Namesto cvetja na grob Julke Rustja daruje Pierina Furlan 5.000 lir za PD Rdeča zvezda.

V spomin na Marijo Cjak darujeta sestri Ivanka in Emilija 10 tisoč lir za ŠD Kontovel.

V spomin na dragega Antona Ukmarja daruje Pepca Felicijan 20 tisoč lir za TPPZ.

Gledališča

ROSSETTI

Danes, 30. t.m., ob 20.30, jutri, 31. t.m. in 1. januarja, ob 17. uri skupina klasičnega baleta Liliane Cosi in Marinela Stefanesca «Don Chisciotte». Rezervacije pri osrednji blagajni v Pasaži Protti.

AVDITORIJ

Danes, 30. t.m., ob 16. uri in jutri ob 10.30 skupina «La Contrada» v «Marionette in libertà». Predstava za mladino. Rezervacije pri osrednji blagajni v Pasaži Protti. Vstopnina 1500 lir.

Kino

La Cappella Underground Zaprto.
Ariston 16.00 «I sogni del Signor Rossi» režiserja B. Bozzetta.
Ritz 16.00 «Geppo il folle». Adriano Celentano in Claudia Mori. Barvni film.
Eden 16.30 «Assassinio sul Nilo». Peter Ustinov, Jeane Birkin, Bette Davis, Mia Farrow, David Niven. Barvni film.
Nazionale 15.30 «La carica dei 101». Walt Disneyeva barvna risanka.
Grattacielo 16.00 «Per vivere meglio, divertitevi con noi». M. Vitti, R. Pozzetto, J. Dorelli, M. Vukotič.
Fenice 15.30—20.00 «Lo squalo 2». Barvni film.
Excelsior 15.30—22.15 «Fatto di sangue fra due uomini per causa di una vedova». S. Loren, M. Mastroianni in G. Giannini.
Mignon 16.00 «La grande avventura continua». Drugi del. Barvni film.
Cristallo 16.00 «Grease». John Travolta, Olivia Newton-John. Barvni film.
Filodrammatico 16.00—22.00 «Fatelo con me... bionde dolci danesi». Prepovedan mladini pod 18. letom.
Moderno 16.00 «Grease». John Travolta, Olivia Newton-John. Barvni film.
Aurora 16.30 «Il vizietto». Ugo Tognazzi, Michel Serrault. Barvni film.
Capitol 16.30 «La vendetta della Pantera rosa». Peter Sellers.
Vittorio Veneto 15.45 «Capricorn one». Barvni film.
Volta Milje Zaprto.

SLOVENSKI KULTURNI KLUB
vabi na
SILVESTROVANJE
ki bo v Finžgarjevem domu na Opčinah. Začetek ob 20.30.
Vabljeni vsi!

GODBENO DRUŠTVO
PROSEK
želi vaščanom in vsem prijateljem srečno novo leto

Razstave

Ob 30-letnici Filatelističnega kluba Koper je v Pokrajinskem muzeju v Kopru prvič v zgodovini jugoslovanske filatelije odprta razstava originalnih osnutkov za jugoslovanske znamke, ki jih je izdelal mojster Božidar Jakac. Na ogled so tudi študijske zbirke znamk članov Filatelističnega kluba Koper. Razstava bo odprta do 31. januarja 1979 vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 18. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 13. ure. Vstop prost.

V Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20, je te dni prodajna razstava akvarelov slikarja Roberta Hlavatyja.

Razna obvestila

Glasbena matica obvešča obiskovalce koncertov, da bo klavirski recital Massima Gana 12. januarja 1979. Veljajo kupljene vstopnice; rezervacije je potrebno potrditi še enkrat. Prodaja vstopnic bo od 8. januarja dalje v pisarni Glasbene matice.

Zbiranje podpisov na pobudo PLI

Na pobudo liberalne stranke se tudi v Trstu zbirajo podpisi za predstavitev zakonskega predloga, ki predvideva obnovitev tiste možnosti, ki je bila dana vsem najemnikom ljudskih stanovanj, da po določenem obdobju stanovanje lahko tudi odkupijo. Predlog liberalne stranke izhaja iz diskriminacije, ki je po mnenju stranke nastala z zakonom št. 513 z dne 8. avgusta 1977, ki onemogoča najemnikom ljudskih stanovanj, da postanejo lastniki stanovanja. Podpise za predstavitev zakonskega osnutka zbirajo na tržaški občini.

Mali oglasi

HOTEL I. kategorije sprejme v službo za poletno sezono: šefa za sprejeme, tajnike, otroško negovalko, težake, sobarice, shef de rang, kommis v baru, kuhinjske pomočnike in čistilke. Pisati s priporočili na: Hotel Cala del Porto, 58040 Punta Ala (Grosseto).

POTREBUJEM pridnega in zanesljivega delavca srednje starostne dobe za skladišče v centru mesta in za stalno zaposlitev, po možnosti z znanjem slovenskega jezika. Ponudbe na Primorski dnevnik pod šifro «Pošten».

TRIINPOLTONSKI zunanji hranilnik za nafto zelo ugodno oddam. Telefon 211221 med 19. in 20. uro.

PRODAJAM zemljišče ob avtocesti pri Križu 2900 kv. m. Telefonirati na štev. 225185.

KUPIM ali menjam stare kovance Italije, Avstrije in Jugoslavije. Reflektante prosim, da se udeležijo rednega sestanka «Notranjskega društva zbiralcev Postojna»; sestanki so redno vsako prvo nedeljo in drugi torek v mesecu v hotelu Kras Postojna v mali dvorani. Lahko pa tudi pri meni, frizerski salon Janko Ozbič — Ljubljanska 24 — Postojna.

ODDAJATE stanovanje? Vzamemo v najem stanovanje ali hišo v okolici Trsta. Pismene ponudbe na upravo Primorskega dnevnika pod šifro «stanovanje».

NA PRODAJ kuhinjska kredenca v dobrem stanju. Oglasiti se pri Oskarju Jamniku, 63000 Celje, Slomškov trg št. 8.

IŠČEM pisalni stroj v dobrem stanju za domačo rabo. Telefonirati na št. 824787 (Bisiacchi).

IŠČEM hišo staro ali novo z vrtom ali brez. Tudi zazidljivo zemljišče. Telefonirati na št. 228390.

ZAVEDEN Slovenec išče trisobno stanovanje ali hišo v Bregu. Telefonirati na št. 231908.

PRODAM violino (1/1) in malo «gasilsko» črpalko po zelo ugodni ceni. Oglasite se na telefonsko številko 066 - 24211 vsak dan od 6. do 12. ure.

KROJAČNICA za moške in ženske z novimi vzorci. Blago za zimske plašče, suknjiče, obleke in originalni tirolski loden. Obračamo plašče. Košuta - Drev. D'Annunzio 11 - poslopje kina Capitol.

UGODNE PRILOŽNOSTI. Carli proda 850 '68; 127 '72-'73; alfasud '73; ja 850 '68; 127 '72 - '73; alfasud '73; AR 2000 '72; 128 '72; 124 '68; 125 '68 - '71 - 72; A 112 '70; R 16 '72; AR 1300 '70; 238 furgon '69; ford transit '70; 124 '71. Ogled v Ul. B. Casale 7.

Včeraj - danes

Danes, SOBOTA, 30. decembra
EVGEN

Sonce vzide ob 7.46 in zatone ob 16.29 — Dolžina dneva 8.43 — Luna vzide ob 7.53 in zatone ob 17.41

Jutri, NEDELJA, 31. decembra
SILVESTER

Vreme včeraj: najvišja temperatura 9 stopinj, najnižja 8,1 stopinje, ob 13. uri 9 stopinj, zračni tlak 1006,9 mb padajoč, vlaga 90-odstotna, nebo oblačno, padavine 4,2 mm dežja, veter jugozahodnik 8 km na uro, morje skoraj mirno, temperatura morja 9,8 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 29. decembra 1978 se je v Trstu rodilo 6 otrok, umrlo pa je 20 oseb.

RODILI SO SE: Roberta Flora, Anna Bon, Andrea Zangrando, Davide Ardito, Silvia Codrini, Deborah Sabadini.

UMRLI SO: 34-letni Bruno Pitacco, 56-letni Antonio Rosaro, 57-letni Guido Guglielmi, 78-letna Olga Scalesciani por. Capogrosso, 65-letna Dolores Oberosler, 75-letni Remigio Bulli, 63-letni Giuseppe Bernini, 34-letni Tullio Cociancich, 78-letni Vincenzo Sannini, 86-letna Anna Barovina vd. Crismani, 71-letni Fernando Favento, 82-letni Germano Cernigoi, 67-letna Marcella de Iager, 94-letna Antonia Cerkvenik vd. Novach, 65-letni Giordano Mercandel, 70-letna Gisella Zesnich vd. Gagliardi, 73-letna Nella Giorgieri, 77-letni Enrico Miriello, 70-letni Liberato Decccvich, 58-letna Maria Miotto.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 8.30 do 20.30)
Ul. Roma 15, Ul. Ginnastica 44, Ul. F. Severo 112, Ul. Baiamonti 50.
(od 8.30 do 13. in od 16. do 19.30)
Ul. Oriani 2, Trg Venezia 2.
NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 20.30 dalje)
Ul. Oriani 2, Trg Venezia 2.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba za zavarovance INAM in ENPAS od 22. do 7. ure: telef. štev. 732-627.

LEKARNE V OKOLICI
Boljunec: tel. 228-124; Bazovica: tel. 226-165; Opčine: tel. 211-001; Prosek: tel. 225-141 - Božje polje; Zgonik: tel. 225-596; Nabrežina: tel. 200-121; Sesljan: tel. 209-197; Žavlje: tel. 213-137; Milje: tel. 271-124.

URNIK TRGOVIN ZA NOVO LETO

Slovensko deželno gospodarsko združenje sporoča, da bo za praznične dni do 7. januarja v veljavi naslednji urnik za trgovine na drobno v tržaški občini:

JUTRI, 31. decembra: odprte bodo mlekarne, pekarne in trgovine z rožami v dopoldanskem času, slaščičarne in prodajalne kruha pa od 9. do 13. ure samo za prodajo slaščic.

V PONEDELJEK, 1. jan.: odprte bodo dopoldne trgovine z rožami ter tiste slaščičarne in trgovine s pripravljenimi jedmi, ki imajo tedensko zaporo ob ponedeljkih.

Vse trgovine razen slaščičarn in prodajaln pripravljenih jedi so lahko odprte tudi na dan tedenske zapore do 7. januarja.

Ste pravi ljubitelji kave?

Cremcaffè PRIMO ROVIS *vam nudi:*

1. široko izbiro najboljše kave
2. najbolj ugodne cene, ki se ujemajo s kakovostjo kave
3. dnevno sveže praženo kavo na vašem domu.

CREMCAFFÈ pomeni jamstvo za kakovost
CREMCAFFÈ Vam nudi vedno najboljše

Na razpolago je v vseh trgovinah, supermarketih in kavarnah

Informacije SIP uporabnikom

Številka 16 ni več v rabi.

Službo **«Točne ure»** dobimo samo če telefoniramo na novo številko **«161»**.

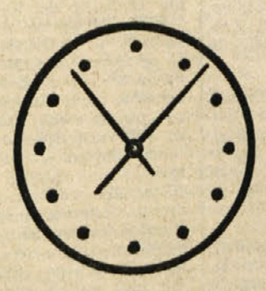

Točna ura 161

SIP Società Italiana per l'Esercizio Telefonico

NA PETKOVI SEJI OBČINSKEGA SVETA

Soglasno poudarjena nujnost, da ostane sovodenjski župan Češčut na svojem mestu

Izražena nujnost nadaljnjega sodelovanja demokratičnih sil, združenih na Listi občinske enotnosti - Seja je bila odložena na 3. januar Voščila župana Jožefa Češčuta vsemu prebivalstvu sovodenjske občine

Vsi občinski svetovalci v Sovodnjah so na izredni seji sveta, ki je bila v petek zvečer, soglasno bili mnenja, da mora ostati župan Jožef Češčut na svojem mestu in da tako nadaljuje uspešno vodenje občine, kar sicer opravlja že celih sedemindvajset let. Izredno sejo, tik pred iztekom leta, je župan sklical, da bi se na njej razpravljalo o njegovi ostavki, ki jo je dal že v prejšnjem mesecu. Po razpravi, v katero so posegli domala vsi svetovalci je, upoštevajoč nekatere predloge, župan, s privoljenjem občinskega sveta, prekinil sejo in jo odložil na prihodnjo sredo, 3. januarja.

Župan *Jožef Češčut* je uvodoma ponovil razloge, ki so ga privedli do nepričakovane ostavke. Povedal je, da je v zaskrbljenosti, da bi se ohranila delovna mesta v tekstilni tovarni «Manifattura goriziana», sodeloval v akciji delavskega samoodločanja. Zaradi tega je bil žaljivo napaden tudi za stvari s katerimi ni imel nobenega opravka. Na svojem mestu ostane le, če s strani političnih skupine, ki ga je napadla, pride do zadoščenja na njegov račun.

Takoj za njim je spregovoril, v imenu sovodenjske sekcije komunistične partije, podžupan *prof. Venko Devetak.* Dejal je, da izhaja iz resolucije, ki jo je občinski svet soglasno sprejel 17. novembra, v kateri je bilo soglasno izraženo zaupanje županu Češčutu za njegovo delovanje v občini. Izrazil je tudi zadovoljstvo, ker se je v tovarni rešilo vprašanje zaposlitve. Glede posledic, ki jih je ta kriza povzročila v sovodenjski občinski upravi, poudarja sekcija KPI v Sovodnjah, je dejal prof. Devetak, nujnost nadaljnjega sodelovanja komunistov, socialistov in neodvisnih, ki na Listi občinske enotnosti že vrsto let upravljajo našo občino. Težki ekonomski problemi, vedno večji vpliv krajevnih ustanov ter specifične zahteve slovenske občine zahtevajo čim tesnejšo enotnost vseh demokratičnih sil. Zato sovodenjska sekcija KPI izreka zaupanje sedanjemu odboru in županu Jožefu Češčutu na način upravljanja v preteklosti, v prepričanju, da bodo tako upravljali do konca njihovega mandata, ki jim je bil zaupan od volivcev. Zatem je prof. Devetak predlagal odložitev seje za teden dni.

Odborniki *Janko Cotič* je izrekel željo, da bi župan ostal na svojem mestu, istočasno pa je vsem svetovalcem, posebej še vsem odbornikom položil roko na srce in jih poklical na odgovornost in vestnost v njihovem upravljanju. Tudi svetovalec opozicije *Remo Devetak* je v diskusiji dejal, da soglaša s tem, da župan ostane, tudi on je bil za prekinitev seje, vendarle ne za teden dni, marveč le za nekaj minut. Svetovalec *Vilko Fajt* je dejal, da ni bilo prav, kar je bilo v nekem časopisu in v letakih napisano na račun župana. Izrekel je željo, da bi župan ostal na svojem mestu. Odbornik *Salomon Tomšič* je dejal, da bi bilo katastrofalno za občino, če bi v tem trenutku župan vztrajal pri ostavki. Svetovalec *Gino Marega* je izrazil zaupanje županu, dobro je vodil občino nad 25 let, zato je prav, da ostane na svojem mestu. Svetovalec *Emil Tomšič* je izrazil popolno zaupanje županu in zahteval, da mora razčistiti svoje stališče, kdor je napačno polemiziral.

Sejo je župan zatem prekinil za nekaj minut. Ko se je seja nadaljevala je župan predlagal, da bi jo odložili za nekaj dni. Uvodoma sta bila proti nadaljnji odložitvi seje manjšinska svetovalca *Remo Devetak* in *Branko Černic,* ker pa so bili vsi ostali svetovalci za odložitev, sta se tudi ona dva pridružila. Sejo so prekinili, nadaljevala se bo v sredo, 3. januarja zvečer.

Še pred zaključkom seje je župan Jožef Češčut zaželel vsem svetovalcem in vsemu prebivalstvu veliko uspehov v novem letu in dejal, da ima sovodenjska občinska uprava v letu 1979 pred seboj nalogo rešiti veliko vprašanj, ki zanimajo vse prebivalstvo.

Novi datumi izplačevanja pokojnin

Goriški zavod za socialno skrbstvo INPS obvešča vse zainteresirane upokojence, da bo v novem letu prišlo do sprememb v koledarju izplačevanja pokojnin. Te bodo tudi vnaprej izplačevali vsaka dva meseca.

V drugem, četrtem, šestem, osmem, desetem in dvanajstem mesecu bodo 15. dan v mesecu plačevali pokojnine kategorijam SO/P, SO/MIN, SP, SR, SO/ART, SO/COM, SO/S, SO/MIN/S, SR/S, SO/ART/S, SO/COM/S, S/LIB/OBG/MIN/ART COM/CD/CM, ki jih sedaj plačujejo 4. dan v istem mesecu.

Duhovnikom (kategorija CL) pa bodo izplačevali pokojnino 4. v mesecu.

Na skupščini komunistov sekcije «Marvin», v katero so včlanjeni ljudje, ki bivajo v Podturnu in Sv. Ani, so izrazili zahtevo po hitrem sklicanju skupščine o vrsti vprašanj, ki so v tem mestnem predelu zelo aktualna. Gre namreč za vprašanje zadružnega trgovskega centra, socialnega centra, avtobusnih zvez, lekarne, pošte, šolskih zgradb itd. Komunisti namreč obsojajo dejstvo, da se sklicanje skupščine odlaga že več časa.

PO ZAMISLI VODSTVA RADIJSKE POSTAJE

Z novim letom kulturne oddaje Radia Trst A posvečene Goriški

Pogovor ravnatelja kulturnih oddaj tržaškega radia dr. Filiberta Benedetiča z zastopniki slovenskih kulturnih organizacij v Gorici

Z novim letom 1979 bo slovenska radijska postaja Trst A pričela posvečati več prostora v svojih oddajah dogajanju na Goriškem. V Gorici in vsej neposredni okolici smo v vseh preteklih letih tožili, da so bile vesti z Goriškega zelo pomanjkljive ali pa da jih sploh ni bilo. Zelo malo je bilo in je vesti z Goriškega v dnevnih novicah. To se dogaja, ker nima slovenska radijska postaja v Trstu svojega dopisnika v Gorici in tudi ker tukajšnje dopisništvo italijanskega dnevnika ne upošteva vesti, ki zanimajo izrecno slovenske poslušalce. Le tu pa tam, ob večjem dogodku, pride novinar tržaške radijske postaje v Gorico.

Podobno je bilo in je še z drugimi oddajami. Le občasno so bile pripravljene oddaje, ki so bile posvečene kulturnemu ali gospodarskemu življenju na Goriškem, preučevanju tukajšnjih zgodovinskih in drugih znamenitosti, itd. Svoj čas so bile pogoste šolske oddaje, potem pa so tudi te odpadle. Da bi se izognili temu pomanjkanju vesti z Goriškega, so v kulturni redakciji tržaškega radia sklenili, da prično z novim letom z enotedensko polurno oddajo z naslovom «Na goriškem valu», v njej pa naj bi bilo zaobjeto kulturno delovanje v Gorici in na njenem podeželju.

O tem vprašanju je bil govor prejšnji večer v Gorici, kjer so se povabilu na pogovor z radijskimi funkcionarji odzvali zastopniki SKGZ, SSO, SPZ in ZSKP. Uvodno poročilo je imel pred nekaj tedni imenovani direktor kulturnih oddaj tržaške slovenske radijske postaje dr. Filibert Benedetič s sodelalci Tuto, Pahorjem in Harejem. Radijski funkcionarji so se z zastopniki slovenskih organizacij domenili, da bo oddaja v začetku vsako soboto od 11.30 do 12. ure, ugotovil bodo tudi možnost, da jo ponovijo v nedeljo popoldne. Koordinator oddaje bo prof. Milko Rener, sodelovanje pa so obljubili zastopniki obeh prosvetnih zvez in drugi kulturni delavci, saj je prav, da pridejo v to oddajo vsa društva in posamezniki, ki se kakorkoli ukvarjajo s kulturo. Poleg tega, je bilo rečeno na sestanku, bo v oddaji mesto za vse, kar ima zvezo z našo kulturo v širšem smislu, saj bo včasih brez dvoma v tej oddaji govor tudi o drugih vprašanjih, ki zanimajo Slovence na Goriškem.

Prva oddaja bo na sporedu že v soboto, 6. januarja. Želeti bi bilo, da bi v doglednem času tudi dnevniška redakcija tržaškega radia pričela posvečati več zanimanja dogodkom na Goriškem.

Prošnje za poučevanje v šolskem letu 1979/80

Na šolskem skrbništvu v Gorici je na ogled okrožnica prosvetnega ministrstva v zvezi z menjavo službe in začasnimi imenovanji na srednjih šolah 1. stopnje za šolsko leto 1979-80. Vsi zainteresirani se lahko pozanimajo, kako je s tem vprašanjem. Prošnje je treba nepreklicno vložiti najkasneje 20. januarja 1979.

Prosveta

Na pobudo Slovenske prosvetne zveze bo v klubski dvorani na Verdijevem korzu 13. v četrtek, 4. januarja 1979, ob 20. uri filmski večer o Kitajski. Dokumentarec o tej veliki in z zanimivostmi bogati azijski državi je posnel domači potovalec in kinoamater Miladin Černe.

Kino

Gorica

CORSO 17.00—22.00 «La carica dei 101». W. Disney. Izven programa risanka «Pierino e il lupo».
VERDI 17.00—22.00 «Visite a domicilio». Walter Matthau in Glenda Jackson. Barvni film.
VITTORIA 17.30—22.00 «Lo squalo n. 2». R. Scheider in L. Gary.

Tržič

EXCELSIOR 16.30—22.00 «Mazinga contro gli UFO robot».
PRINCIPE 17.30—22.00 «Squadra antimafia».

Nova Gorica in okolica

SOČA 18.00—20.00 «Kaliber 9». Ameriški film.
SVOBODA 18.00—20.00 «Harmagedon». Ameriško - francoski film.
DESKLE 19.30 «Pasje popoldne». Ameriški film.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Danes ves dan in ponoči je v Tržiču dežurna lekarna San Nicolò, Ul. 1. maggio, tel. 73-328.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Danes ves dan in ponoči je v Gorici dežurna lekarna Villa S. Giusto, Korzo Italia 244, tel. 83-538.

Prispevki

V spomin na drage starše Frido in Jožefa Gravnerja darujejo hčere in sin 100.000 lir za onkološki inštitut v Ljubljani.

NA ČETRTKOVI SEJI POKRAJINSKEGA SVETA

Končno z glasovanjem potrdili imenovanje predstavnikov pokrajine v razne ustanove

Pokrajinski svet ratificiral dva sklepa ožjega odbora ter odobril spremembe proračuna za leto 1978 - Višja oskrbovalnina v zavodu za gluhoneme ter v vzgojno-varstveni ustanovi

V četrtek zvečer se je zadnjič v tem letu sestal goriški pokrajinski svet ter nadaljeval pred tednom dni prekinjeno razpravo o imenovanju predstavnikov pokrajine na nekatera bolj ali manj vplivna mesta v raznih ustanovah. Seja, ki se je tokrat začela okrog 21. ure (napovedana je bila za 20.30) se je zavlekla do prvih jutranjih ur. Na tak potek je vplivala razmeroma dolga in ostra razprava Ferletičeve (SSk) in misovca Cosme, pa tudi sami potek zamudnih glasovanj. Že pred samim začetkom glasovanja, kakor tudi med potekom volitev je Ferletičeva nekajkrat polemično posegla ter obtožila predstavnike programske večine, da pri porazdelitvi mest niso upoštevali, da bi tudi manjšini poverili določene odgovornosti v smislu zakonskih predpisov. V zvezi s tem je opozorila na hudo dvoličnost politike strank programske večine, posebej pa še krščanske demokracije, ki se je na eni prejšnjih sej, ko je tekla razprava o rabi slovenščine v izvoljenih telesih, dosledno sklicevala na zakonske predpise, ki da tega ne dovoljujejo, pri porazdelitvi vplivnih mest pa naj bi šla mimo zakonskih predpisov. Prav zaradi tega je svoj poseg, ki je ves čas potekal v dokaj razburljivem tonu, zaključila z napovedjo, da bo od prihodnje seje dalje v pokrajinskem svetu govorila samo v slovenščini.

Seja se je na predlog predsednika pokrajine, profesorja Silvana Pagure, začela z nekoliko spremenjenim dnevnim redom, tako da so svetovalci najprej sklepali o nekaterih manj zahtevnih vprašanjih ter šele nato prešli k osrednjim, ki zadevajo imenovanje predstavnikov v različne ustanove. Tako so ratificirali dva sklepa, ki zadevata posege na šolskem področju (Turjak) ter letni prispevek knjižnicam, muzejem in arhivom ter ustrezno spremembo proračuna. Svetovalci so nadalje sprejeli sklep o povišanju vzdrževalnine za govorno in slušno prizadete otroke v pokrajinskem zavodu, ki bo v prihodnjem letu znašala 4.850.000 lir. Prav tako so odobrili sklep o povišanju dnevne oskrbovalnine v vzgojno-varstvenem zavodu.

Pokrajinski svet je v prvem delu seje z večino glasov odobril tudi predložene popravke in spremembe proračuna za leto 1978, ki ga je, kakor znano, pripravila komisarska uprava. Prav na račun tega je bilo slišati nekaj kritičnih pripomb.

Socialdemokrat Bressan je opozoril, da bi moral pristojni pokrajinski odbornik natančneje pojasniti in utemeljiti razloge, ki so narekovali spremembo proračunskih postavk. Po odobritvi sklepa o dopolnilnih gmotnih izboljšavah v korist uslužbencev pokrajine v prihodnjem polletju, je bilo na vrsti glasovanje za imenovanje predstavnikov pokrajine v razne ustanove, ki je samo potrdilo že predhodno dosežene sporazume.

Pokrajinska predstavnika v Ustanovi za turizem bosta Adriano Brumat (KPI) in Silvio Cumpeta (PSI). V komisijo za šole s slovenskim učnim jezikom sta bila imenovana David Sossou (KPI) in Albin Sirk (SSk). V dosedanji mandatni dobi sta pokrajino zastopala Sossou in Rozalija Simsič. Na četrtkovem glasovanju je prejela 1 glas. V deželnem raziskovalnem centru za kmetijstvo bo pokrajino predstavljal Adriano Drius.

V deželno združenje italijanskih provinc (UPI) so bili imenovani: Giuseppe Agati (KD), Silvino Poletto (KPI), Jože Cej (PSI), Edoardo Bressan (PSDI) in Marino De Grassi (PRI). Pokrajinski predstavniki v goriškem šolskem okraju bodo Mauro Vezil (KD), Cristina Alari (KPI) in Armando Grion (PSI), v tržiškem pa Marzia Greco Torresi (KD), Renato Cianel (KPI) in Italo Bollettj (PRI).

V pokrajinsko komisijo za kontrolo dela na domu sta bili imenovani Rosaria Di Dato (KPI) in Graziella Michelis Tomat (KD).

Štiri predstavniška mesta v ustanovi za tržiško pristanišče so takole porazdelili: Bruno Longo (KD), Franco Romano (KPI), Eligio Barbo (PSI) in Romano Alberti (PSDI). Predsedniško mesto v upravnem svetu pokrajinskega prevoznega podjetja (APT) so poverili Italicu Chiarionu (KPI) efektivni člani sveta pa bodo Ermellino Perissin (KD), Marcello Simic (KD), Sergio Marin (KPI), Livio Dell'Orco (PSI), Giovanni Fedrigo (PSDI) in Giorgio Gruden (PRI). Nadomestna člana v omenjenem svetu bosta Olivo Fattoretto (PSDI) in Lucio Cicogna (PRI). V upravnem svetu tržiške bolnišnice bodo pokrajino predstavljali Giovanni Mattei (KD), Carlo Padovese (KD), Dante Sabbadini (KPI) in Renato Sartori (PRI).

V pokrajinski nadzorni odbor so bili izvoljeni Mario Corbatto (KD), Vincenzo Marini (KPI), Gianfranco Trombetta (PSI), Gennaro Compagnone (PSDI) in Luigi Segati (PRI). Nadomestni člani pa so Giordano Cisilin (KD), Adriano Brumat (KPI), Osvaldo Carraro (PSI), Edi Fumis (PSDI) in Dante Bertola (PRI).

Na tajni seji je pokrajinski svet razpravljal tudi o izidu javnega natečaja za dve mesti pomožnega zdravnika v psihiatrični bolnišnici.

Ponovno odprli za promet most čez Brancolo

Včeraj so v Tržiču ponovno odprli za ves promet dvižni most na kanalu Brancolo, pri kraju Alla Taida. Zaprli so ga letos, 11. septembra, zaradi nujnih vzdrževalnih del. Prvotno so računali, da ga bodo spet usposobili za promet šele po novem letu, delavcem pa se je posrečilo pred rokom zaključiti vsa dela.

Zaradi zapore so bili najbolj prizadeti prebivalci kraja Marina Julia, ki so bili prisiljeni voziti po kakih 5 kilometrov daljšem obvozu.

POPRAVEK

V naši včerajšnji številki se je vrinila neljuba napaka v poročanju o pogrebu pokojne Kamile Trdan vd. Paglavec s tem, da je njeno ime izpadlo za Karmelo in ne Kamilo, kot je pravilno. Za neljubo napako se vsem oproščamo.

PD OTON ŽUPANČIČ - Štandrež
vabi člane in prijatelje na
VESELO SILVESTROVANJE
ki bo v domu Andrej Budal v Štandrežu
Prijave sprejemajo v samopostrežni trgovini Nanut in v baru Pelicon v Štandrežu.

OBRAVNAVA PO HITREM POSTOPKU

Zaporna kazen in globa za vinjenega šoferja

23-letni Edo Verzegnassi je 19. decembra letos povzročil prometno nesrečo v Ronkah - Osem mesecev zapora zaradi žalitve orožnikov, mesec dni aresta zaradi vožnje v vinjenem stanju in 50 tisoč lir globe zaradi pijanosti

Pred goriškim okrožnim sodiščem je bila včeraj sodna razprava po hitrem postopku proti 23-letnemu Edu Verzegnassiju iz Zagraja, Ulica Dante 34. Obsodili so ga pogojno na 8 mesecev zapora, mesec dni aresta in plačilo globe v višini 50 tisoč lir, zaradi kaznivih dejanj, ki jih je zagrešil 19. decembra letos, ko je vozil avto v vinjenem stanju ter povzročil prometno nesrečo v bližini železniške postaje v Ronkah. V nesreči so bile tri osebe laže ranjene, nastala pa je tudi precejšnja gmotna škoda. Orožniki, ki so jih poklicali na kraj, so posumili, da je Verzegnassi najbrž vozil v vinjenem stanju, sum pa je potrdilo njegovo agresivno vedenje nasproti orožnikom. Sodišče ga je na včerajšnji razpravi (pri tem velja posebej pojasniti, da je bil neposredno po nesreči aretiran in da je ta čas odsedel v zaporu) spoznalo za krivega ter ga obsodilo na zgoraj omenjeno zaporno in denarno kazen.

S tem pa zadeva še ni zaključena, kajti proti Verzegnassiju bo najbrž nov kazenski postopek zaradi fizičnega napada na kronista krajevnega lista, ki je prihitel na kraj nesreče, da bi o dogodku poročal.

Nekaj koristnih informacij za danes in prihodnje dni

Združenje trgovcev v Gorici opozarja, da bodo trgovine danes in v prihodnjih dneh obratovale po nekoliko drugačnem urniku, kakor običajno.

Danes bodo vse trgovine odprte, tudi tiste, ki imajo drugače ob sobotah tedensko zaporo. Pekarne bodo pripravile trojno peko. Jutri bodo vse trgovine zaprte, z izjemo cvetličarn, ki bodo poslovale samo dopoldne. V ponedeljek bodo vse trgovine zaprte. Za javne lokale velja posebna olajšava in bodo na Silvestrovo lahko odprti neprekinjeno do šeste ure zjutraj. Frizerji bodo zaključili z delom za letos, danes ob 17. uri, salone bodo znova odprli šele v torek, 2. januarja.

Medtem ko bo jutri na avtobusnih progah veljal praznični vozni red, bo na novega leta dan nekoliko sprememb. Avtobusi pokrajinskega prevoznega podjetja APT sploh ne bodo vozili, medtem ko bodo avtobusi mestnega podjetja vozili ob upoštevanju prazničnega urnika ter dveurne pavze v opoldanskem času. Na progi št. 6 (za pokopališče) bodo avtobusi vozili po sledečem redu: odhodi izpred pošte ob 10., 11., 12., 15. in 16.05; odhodi izpred pokopališča ob 10.20, 11.40, 12.20, 15.20 in 16.25.

● V okviru goriškega Rdečega križa bodo v prihodnjem letu organizirali dveletni tečaj za prostovoljne bolničarke, izpopolnjevalni tečaj za bolničarke in tečaj za pionirje. Potrebna pojasnila dajejo na sedežu CRI v Ul. Codelli 9.

TVRDKA
LESTAN NICOLÒ
GORICA — Ul. Garzarolli 105 — Telefon 81 801

Edini zastopnik za barvne TV sprejemnike SABA, SCHAUB LORENZ, NORD MENDE, LOEWE OPTA.

V prodaji tudi ostali barvni TV sprejemniki kot GRUNDIG, BLAUPUNKT, SIEMENS itd.

Specializirana trgovina za HI FI naprave: YAMAHA, AKAI SANYO, MARANTZ, AR, ADC, AUGUSTA, CORAL, KOSS NAD, THORENS, WINTEC, RFVAL.

Vse v najsodobnejših tehničnih izvedbah in po najkonkurenčnejših cenah.

GORICA, Korzo Italija 76
tel. 81-032
TEKNOMEC
PISALNI STROJI — STROJI ZA FOTOKOPIRANJE — OFFSET POHIŠTVO ZA URADE PISARNIŠKO POHIŠTVO SERVIS IN TEHNIČNA POMOČ

PRAV TE DNI PRED ŠESTDESETIMI LETI

KAKO SO «CVETLIČNJAK HRVATSKE» MEDJIMURJE REŠILI JUGOSLAVIJI

Prav je imel dr. Ivan Novak, ki je rekel, da se vprašanje more rešiti le z vojsko

Pred tednom dni — 24. t.m. — je minilo 60 let, ko je bil «cvetličnjak Hrvatske» — Medjimurje priključen Hrvatski oziroma Jugoslaviji. Ta «najbolj hrvaški del Hrvaške» kot je Medjimurje okarakteriziral dr. Ivan Novak, je bil v času avstro-ogrske monarhije dolgo sporen, seveda zaradi pretenzij Budimpešte in «lagodne» politike Dunaja. Medjimurje, to je tisti predel severozahodne Hrvaške, ki se razteza med Dravo in Muro, je bil pravzaprav dolgo dobo pod efektivno oblastjo madžarskih grofov, leta 1861 pa so se Madžari tega področja zakonito» polastili, seveda s pristankom Dunaja. In tedaj so Madžari poskrbeli, da bi deželo zares pomadžarili in so zato sem naseljevali veliko svojih funkcionarjev in državnega aparata nasploh, pa tudi trgovcev, obrtnikov, učiteljev itd. Toda bili smo že v dobi po «pomladi narodov», ko se je nacionalna zavest naglo krepila in zajemala čimširše plasti, tako da ta madžarska robota ni uspela, kajti pri ljudskem štetju leta 1910 se je kljub temu da so štetje izvajale madžarske oblasti, od 90.378 prebivalcev Medjimurja kar 91,62 odst. ljudi izreklo, da so Hrvati, samih 7,48 odst, se je izreklo za Madžare, 0,90 odst. pa se izreklo, da pripadajo drugim narodnostim. Med 7,48 odst. Madžarov je treba prišteti tudi razne madžarone, torej pomadžarjene Hrvate, ki so se vključili v roboto, za katero so načrte izdelali v Budimpešti. Toda to je bilo tudi vse, kar je bilo madžarskega v Medjimurju.

Morda bi bili budimpeštanski načrti tudi več uspeli, toda izbruhnila je prva svetovna vojna in pretežni del moških iz Medjimurja je moral podobno kot drugi, na fronto. Ko pa se je avstro-ogrska monarhija 1918. razpadla, so se tudi Medjimurci vrnili na svoje domove in so posebno tisti, ki so bili na ruski fronti ali v ruskem ujetništvu, prinesli domov nove ideje o nacionalni in socialni pravici človeka.

In tedaj je v Medjimurju prišlo do «hudih stvari». Po medjimurskih vaseh in mestecih je v novembru in decembru prišlo do prave majhne revolucije. Ljudje, ki so bili polni srda zaradi tlačenja, ki so ga doživljali desetletja in stoletja s strani madžarske vlastele in madžarske državne uprave, so se odpravili pa čeprav goloroki na grofovske dvorce, na njihove posesti, pa tudi na žandarmerijske postaje in druge državne ustanove. Temu se niso mogli izogniti niti skladišča in trgovine madžaronskih ali madžarskih trgovcev. In cesar niso mogli ljudje odnesti, so enostavno zažgali ali kakorkoli uničili. V prvem trenutku se madžarske oblasti niso znašle, nato so zbrale vso razpoložljivo žandarsko in vojaško moč in v vaseh Medjimurja so pobili ali pobesili okoli 200 upornikov. Madžarske oblasti so se hudo znesle nad hrvaškimi rodoljubi, ki pa so jih v opravičilo imenovali — roparje. Hrvaške oblasti, predstavniki hrvaške buržoazije so v tej «mali revoluciji» v Medjimurju videli nevarnost tudi za svoje položaje. In čeprav je med posamezniki in posameznimi skupinami prišlo do različnega gledanja na vso zadevo, so bolj pazili na lastne interese in na interese lastnega razreda kot pa na nacionalne interese hrvaškega naroda, specifično na nacionalne interese Medjimurcev, torej skoraj 100 tisoč Hrvatov, ki so bili prepuščeni Madžarski. Tedaj se je že omenjeni dr. Ivan Novak, ki je vodil 15-članski Narodni svet v Medjimurju odločil za vojaško akcijo, kajti edino z vojaško silo je bilo možno Medjimurje rešiti in priključiti matični deželi Hrvaški. Zato je zahteval, naj hrvaška vojska zasede Medjimurje kajti Medjimurci «silno pričakujejo svobodo». Ob pomoči varaždinskega Narodnega sveta je iz Medjimurcev, ki so pobegnili pred madžarsko vojsko v Varaždin sestavil «medjimursko stotnijo», ki ji je poveljeval podporočnik Franjo Glogovec iz Macinca.

Na dan 12. decembra je iz Nedelišča pobegnilo v Varaždin veliko ljudi, ki so pripovedovali o pokolu in zločinih nad medjimurskim kmečkim prebivalstvom. Naslednjega dne, 13. decembra, je bilo pred varaždinsko mestno hišo veliko zborovanje v protest proti madžarskemu početju v Medjimurju. In od tod je že omenjena «medjimurska stotnija», ki so se ji pridružili še «visokošolska legija» in mnogi prostovoljci, odpravila v Medjimurje in sicer v treh kolonah. Bilo je teh ljudi sicer malo, bili pa so odločni. Naslednjega dne je kolona prispela do Nedelišča, a so jo madžarski vojaki potisnili nazaj in so se prostovoljci morali vrniti v Varaždin.

Iz tega je izhajalo, da osvoboditev Medjimurja potrebuje močnejših sil, kajti Madžarska, ki je sicer izgubila vojno, hoče Medjimurje ohraniti zase. Pri tem ji je pomagala še pariška mirovna konferenca, ki je določila, da naj bo Drava demarkacijska črta, kar bi z drugimi besedami pomenilo meja med Hrvaško (Jugoslavijo) in Madžarsko. Ker je srbska vojska z Madžari že sklenila premirje, se je s tem obvezala, da bo spoštovala demarkacijsko črto. Rešitev je bila torej v odločnejšem in močnejšem vojaškem napadu.

Ponovni poziv Narodnih svetov

(Nadaljevanje na zadnji strani)

Višarski zimski motiv (Foto Mario Magajna)

KAJ VSE SE NI PLETLO ZA KULISAMI DRUGE SVETOVNE VOJNE

Ameriški koncerni so oskrbovali Hitlerjevo vojsko z motorizacijo

Družba «I. G. Farben» je nacistom dobavljala «ciklon - b» za plinske celice, ameriški vojski pa zdravila proti raznim tropskim boleznim

BONN — Ko bi nacistični blaznži vedeli, kaj vse se za njihovim hrbtom plete, bi verjetno ne bili tako nečloveško surovi, kot so bili. Pa tudi njihovi tedanji sovražniki z Zahoda, predvsem Američani bi verjetno bili manj odločni pri rušenju «evropske trdnjave» — tretjega rajha. Do tega zaključka lahko pridemo sedaj, ko razbiramo podatke, ki prihajajo na dan in ki napovedujejo še vse hujša odkritja.

Za kaj gre? Multinacionalne družbe s sedeži v ZDA so ves vaš druge svetovne vojne, torej v času, ko sta bili deželi v vojni in so na obeh straneh padali stotisoči ljudi, malone normalno delovale oziroma poslovale, si celo izmenjavale proizvodnjo ali vsaj surovine. Nekdo je v zvezi s tem zapisal, da so milijarde mark, s katerimi zahodni Nemci sedaj rešujejo šibki dolar, le nekakšno diskretno odplačevanje dolgov Amerikancem, ki so v zadnji vojni prizanesli nekaterim važnim industrijskim centrom ali vsaj industrijskim podjetjem v tretjem rajhu. O dvolični vlogi teh multinacionalnih družb, ki so imele in še imajo svoje centrale v ZDA, svoje podružnice pa po svetu, tudi v Nemčiji, so bili te dni objavljeni nekateri podatki, ki so tudi pri «ljudeh z zelo debelo kožo» izzvali zgražanje. Nekaj primerov.

Nedavno so kar čez noč zadušili spor med nemškimi konkurenti ter ameriškim multinacionalnim koncernom ITT. Nemško podjetje, ki je skušalo izpodriniti ameriško ITT, se je moralo umakniti, kajti koncern ITT ima — kot so rekli — prednost in — dolgo tradicijo. Ameriški koncern ITT se je vključil v nemško gospodarstvo kmalu po prihodu Hitlerja na oblast. Za to je poskrbel koelnski bančnik Kurt von Schroeder. Tedanji maršal Goering je ponudil ameriškemu koncernu ITT, da se z 28 odst. kapitala pridružil letalski družbi «Foke - Wulf», ki je gradila Hitlerjevo vojno letalstvo. Koncern ITT je do 1940. leta imel za direktorja svojih nemških podružnic Aleksandra Sandersa, ki se je v aprilu 1945 znašel v Eisenhawerjevem vrhovnem poveljstvu in tu izposloval, da je ameriška vojska s svojimi tovornjaki v vsej naglici prepeljala iz sovjetske cone Nemčije vse stroje dveh tovarn letal v bližino Nuernberga, torej v ameriško cono, kajti v teh dveh tovarnah je bila finančno soudeležena ameriška ITT.

O tesnem sodelovanju ameriških in nemških koncernov v času vojne so bili objavljeni podatki in sicer v zvezi z raziskovanjem dejavnosti monopolov, o čemer se razpravlja, pred ameriškim senatom. Ti podatki so vznemirili tako ameriško kot tudi del zahodnonemške javnosti. Najbolj so bili v tej dejavnosti angažirani ameriški koncerni «General Motors», «Ford» in «Chrysler». Koncern «General Motors» je preko svoje podružnice «Opel» v Nemčiji sklenil posel z nacistično oblastjo, da bo zgradil in opremil novo tovarno težkih tovornjakov v Brandemburgu, ki dobavljala Hitlerjevi vojski tovornjake. Za te zasluge je Hitler tik pred vojno odlikoval direktorja nemške podružnice koncerna «General Motors» z enim najvišjih odlikovanj.

Pa tudi ameriški koncern «Ford» je preko svoje podružnice v Koelnu podprl Hitlerjeve vojaške priprave in tudi direktorja te filiale je Hitler osebno odlikoval tik pred začetkom vojne. V odločilnem letu vojne, torej leta 1943 je «Fordova» tovarna v Koelnu dobavljala Hitlerjevi vojski 60 odst. tritonskih vojaških vozil z gosenicami, 27 odst. vojaških vozil pa je Hitlerju dobavljala «Opelova» tovarna v Brandenburgu, torej nemška podružnica ameriškega koncerna «General Motors».

Za najpomembnejše Goeringove bombnike «JU-88» je polovica motorjev prihajala prav tako iz «Opelove» tovarne v Rieselheimu. V isti tovarni, ki jo je s stroji opremila ameriška centralna tovarna, so Nemci izdelovali motorje za prvi reakcijski avjon na svetu «ME 262».

Ker so bili Nemci veš čas druge svetovne vojne blokirani, so napravili pravi čudež v oskrbovanju z gorivom. Romunski Ploesti ni mogel dati vse nafte, kar je je strahotni nemški vojaški stroj potreboval. Zalog pa tudi ni bilo toliko. In tudi tu so nacistom pomagali ameriški koncerni. Vodilni ameriški energetski koncern «Exon» je 1936. leta skupno s koncernom «General Motors» sklenil in ob dogovoru z nemškim koncernom «I. G. Farben» tudi ustanovil v Nemčiji podružnico z imenom «Etil, družba za pridobivanje bencina iz premoga». Tehnološko dokumentacijo za ta proces sta dala ameriška koncerna in tako so Goeringova letala z gorivom, ki so ga izdelovali po ameriškem patentu, mogla bombardirati Anglijo in na stotine mest po Evropi in potapljati stotine sovražnikovih ladij na Atlantiku, tudi ameriške transportne ladje z ameriškimi vojaki.

In nato prihajamo do zares težko razumljivega odkritja. V vsem času vojne niso bile niti za trenutek prekinjene zveze med Rieselheimom in Detroitom, torej med centralo družbe «General Motors» v Detroitu in njeno podružnico v Nemčiji, pa tudi ne med centralo družbe «Ford» prav tako v Detroitu in njeno podružnico v Koelnu. Še več, centrala koncerna «General Motors» je med samo vojno s posebnimi materiali oskrbovala svojo filialo v Nemčiji, seveda ne direktno, pač pa preko svojih podružnic v Hongkongu, na Japonskem, v Urugvaju in v Braziliji.

Po najnovejših podatkih je bilo ugotovljeno, da so predsednik nadzornega odbora koncerna «General Motors» v Detroitu Alfred Sloam in trije njegovi namestniki med vojno ohranili svoje položaje tudi v upravi podjetja «Opel» in mimo vseh vojnih barier in bojišč kontrolirali, kako poslujejo ameriške podružnice v nacistični Nemčiji, s katero je bila Amerika v vojni.

Posebno poglavje te, milo povedano, nerazumljive povezave, je poglavje, ki se tiče kemijskega področja. Tovarniški obrati nemškega koncerna «I. G. Farben» so ostali ves čas vojne nedotaknjeni, pa čeprav so posebno ameriški bombniki do tal porušili vso Nemčijo. Toda proslulo nemško pedjetje je ves čas vojne dobavljalo Američanom določena zdravila proti tropskim boleznim s čimer je omogočilo Američanom, da so se laže in bolj zdravi bojevali v tropskih predelih Azije proti Japonski, torej proti nemškemu zavezniku. Ta zdravila je nemška družba «I. G. Farben» dobavljala Američanom preko Švice in Portugalske. Američani pa so zdravila plačevali v dolarjih seveda na nemški račun v švicarskih bankah.

In mi, ki v tej vojni proti nacizmu in fašizmu nismo stali ob strani in smo zaradi tega izgubili zelo veliko ljudi v nacističnih taboriščih (da o drugih žrtvah ne govorimo), vemo, da je prav «I. G. Farben» izdelovala strupeni plin «ciklon - b», s katerim so v nacističnih taboriščih pomorili na milijone ljudi.

Danes prihajajo na dan podatki, ki govore, kako so multinacionalne družbe vplivale celo na potek vojne, tudi na to, da so nekatera podjetja v do tal porušeni Nemčiji ostala nepoškodovana. Na pobudo bančnika Bernharda Barucha, ki je bil Rooseweltov svetovalec, so že v samem začetku vojne ustanovili poseben štab in sicer «United States strategic bombing survey», ki je skozi vso vojno določal zavezniškemu vojnemu letalstvu, katere cilje v tretjem rajhu mora bombardirati in katerim mora prizanesti, oziroma se jih ne sme lotiti. Ta štab je vodil bančnik Herry Klay Alexander, njegovi člani pa so bili znani ameriški politični delavci, ekonomisti, pa tudi znastveniki in sociologi. S posredovanjem tega «zaščitnega odbora» je ameriškim multinacionalnim družbam uspelo svoje pomembnejše podružnice v Nemčiji zavarovati pred zavezniškimi bombniki. Ker pa ni bilo mogoče izogniti se prav vsem tem objektom, kajti pri bombnih napadih sosednega obrata je kaka bomba padla tudi na kak «zaščiten obrat», je n.pr. koncern «General Motors» dobil po vojni od Zahodne Nemčije 33 milijonov dolarjev odškodnine.

V poročilu, ki je bilo predloženo raziskovalnemu odboru ameriškega senata, moremo med drugim brati: «Zahvaljujoč koncentraciji svoje gospodarske moči v Nemčiji in v ZDA, so nemški in zavezniški multinacionalni koncerni iz vojaškega spora potegnili tudi korist za svoje zasebne interese».

Iz umetnostnih galerij

Razstava štirih v Škednju

Slikarji D'Ambrosio, Eredità, Bernini in Babuder so okrasili prenovljene prostore škedenjske gostilne «Alla bella Trieste» s tridesetimi slikami. Je to ena najbolj skladno zasnovanih tovrstnih razstav, nekak ožji prerez dosežkov njih ustvarjalnosti lanskega leta, kjer se v ravnotežju dopolnjujejo figurativnost in napredne struje.

V prvi izstopa D'Ambrosio, ki je v svoji izvirni akvarelno obrizgani temperi prešel na večje formate slik izredne mehkobe, a tudi v pokrajinsko motiviko. Tako se to pot prikazom tržaških ljudi pridružujejo vaški razgledi iz Škednja in Doline, kar je posrečena novost v delu tega mladega slikarja.

Enako moremo trditi tudi o mladem Babudru, ki z nenavadno odločno razgibanostjo igre ostrih in dolgih potez in žarečih barv uspe pričarati intimnost pritličnih hiš in vrtov predmestja v bleščavi sončne luči.

Oblikovnost in barvnost slik omenjenih dveh pa kontrastno dopolnjujejo prvine zadržanosti in utesnjenosti zasnov v platnih ostalih dveh. Eredità dosledno nadaljuje svoje raziskovanje geometričnih razmerij ploskev in črt v novih slikah s tematiko premočrtnih avtocest, vnaša pa vanje več rahle barvnosti in spletenost traverznih stebrov.

V eksperimentiranje vedno zagledani Bernini, znan po do skrajnosti poenostavljenih že v sintezo dotirane pojavnosti urbanističnih arhitektur, le-te še nadalje zgoščuje v vrsti grafik s poudarjenim begom oblik v višine ozračja.

Zaokroženi ogled del teh slikarjev pa ni samo poudarek pomenu njih dela in dosežene ravni njih slikarstva, ampak tudi dokaz sožitja sicer nasprotujočih si struj, ki dokazuje mnogostranost likovnosti, nekoč utesnjene edinole v ozki okvir akademizma.

* * *

Krajinar Lo Bianco je razstavil v «Sala d'arte moderna»

Svojevrstni krajinar Mario Lo Bianco razstavlja tokrat v galeriji «Sala d'Arte Moderna». Že od vsega početka smo pri njem opažali romantično občutje v natančno izrisanih podrobnostih, podobno kot v pokrajinah, ki so jih na prelomu stoletja ustvarjali tedanji krajinarji. Je pa na nadaljnjih razstavah Lo Bianco vnašal v pokrajine nekak pravljični navdih začaranih gradov. Teh na sedanji razstavi ni bilo, izstopa pa v njegovih oljih še vedno slikarjevo hrepenenje po romantično idealizirani pokrajini in po svejevrstnem simboliziranju, kakršno se nam na primer kaže v triptihu treh pokrajin, ki pripadajo trem obdobjem človekovega življenja, ko namreč sprva hodimo po cvetoči stezi, nato po stezi, ki jo obdajajo drevesa ali kaktusi, končno pa se stari in beležni znajdemo na mlakužasti poti, ki izginja v sivo meglo daljnega obzorja.

Manj tega je v prav majhnih oljih, ki kažejo spretnost miniaturizacije, kakršno je kazal Stracca, a so ta dela bolj osebno občutena. Toda vsa ali skoraj vsa so odlična.

Čeprav je Lo Bianco v olju nočnih ribičev na morju pred temno gričevnato obalo kar realističen, je v vseh slikah barvno zelo svežih pokrajin z jezerci, žuborečimi potočki in cvetočimi logi v naravo zaljubljen idealist.

M. B.

RADIO TELEVIZIJA

ITALIJANSKA TV

Prvi kanal

12.30 Check-up, oddaja o medicini
13.25 Vremenska slika
13.30 DNEVNIK
15.00 *Turin: Košarka* ITALIJA — JUGOSLAVIJA (ženske)
17.00 Odpri se sobota
18.40 Nabožna oddaja
18.50 Glasbena oddaja
19.20 *Happy days*, TV film Igrajo: Ron Howard, Henry Winkler in drugi
19.45 Almanah naslednjega dne Vremenska slika
20.00 DNEVNIK
20.40 *Gledališče Eduarda* NOTRANJI GLASOVI, prvi del
21.45 «Oh, kako lepe hčere gospa Dorè», program je pripravila Anna Maria Tatò
22.40 Program za naslednje dni Ob koncu DNEVNIK in *Vremenska slika*

Drugi kanal

12.30 Družina Robinson, TV film
13.00 *Dnevnik 2* — OB 13. URI
13.30 Iz našega žepa
14.00 Program za naslednje dni
17.00 Sara in Noe, risanka
17.05 *Mesto proti svetlobi*, TV film Igrajo: Paul Burke, Horace McMahon in drugi
18.00 Ljudske pripovedi Kultura in zgodovina
18.25 Pogovor o ženski, peto nadaljevanje
19.00 *Dnevnik 2* — DRIBBLING ŠPORTNE VESTI Vremenska slika
19.45 DNEVNIK 2 — ODPRTI STUDIO
20.40 V VALČKOVEM KORAKU Zgodovina družine Strauss, sedmo nadaljevanje
21.35 PREPOVEDANE SANJE, film Režija: Norman Z. McLeod; igrajo Danny Kaye, Virginia Mayo, Boris Karloff, Fay Bainter in drugi Ob koncu *Dnevnik 2* — ZADNJE VESTI

JUGOSLOVANSKA TV

Ljubljana

8.05 Stare japonske pravljice
8.20 Vrtec na obisku: *dedek Mraz prihaja*
8.35 Z besedo in sliko: *dedek Ježek* SAJ TO JE ZA ZNORET, II. del mladinske predstave
9.20 Pisani svet
10.00 SLOVENSKA VOJAŠKA PARTIZANSKA BOLNIŠNICA PAVLA
10.30 Izbira študija in poklica: *Vojaški poklic*, II. del
11.05 *M. Dobrowska:* NOČI IN DNEVI, TV nadaljevanka
12.25 *Oberstdorf:* SMUČARSKI SKOKI, prenos
17.20 *Obzornik*
17.30 Veliko potovanje Loleka in Boleka, film
19.30 *TV dnevnik*
20.00 *J. Mortimer: Will Shakespeare*, nadaljevanje in konec
20.55 MOŠKI IN ŽENSKA, film
22.55 625 — pregled tedenska programa

Koper

18.00 *Smučarski skoki, prenos iz Oberstdorfa*
19.30 Otroški kotiček: Tako letos!
20.00 Risanke
20.15 TV dnevnik
20.35 Mannix — Cena počitnic, TV film
21.25 Došjè našega časa LETO 1956
22.25 *Dol z vojno ... naj živi ljubezen*, film Režija: Andrea Bianchi, igrajo: Jacques Dufilho, Dagmar Lassander in drugi

TRST A

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.30, 13.00, 14.00, 15.30, 17.00, 18.00, 19.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.05 Prijateljsko iz studia 2; 9.05 Motivi na temo; 9.30 Življenje besed; 9.40 Ritmična glasba; 10.05 Koncert sredi jutra; 10.30 Kulturno pismo; 11.35 Plošča dneva; 12.00 Glasba po željah; 13.15 Pa se sliš', slovenske ljudske pesmi; 14.10 Roman v nadaljevanih: «Vsakdo umira sam»; 14.30 Končno sobota!; 15.35 Iz filmskega sveta; 16.30 Odprimo knjigo pravljic; 17.05 Mi in glasba; 18.05 «Uklenjeni Prometej»; 18.45 Vera in naš čas.

KOPER

6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.25, 16.30, 17.30, 18.30, 19.30, 20.30, 21.30, 22.30 Poročila; 7.00 Dobro jutro v glasbi; 8.32 Hi-fi magazine; 9.15 Poje skupina Eva, Eva, Eva; 9.32 Lucianovi dopisniki; 10.00 Z nami je...; 10.15 Glasbena oddaja; 10.32 Šest minut poznavalca; 10.40 Program z Vanno; 11.00 Kim, svet mladih; 11.32 Zimska plošča; 12.00 Na prvi strani; 12.05 Glasba po željah; 14.00 LP plošča tedna; 14.33 Ansambel Martinas; 14.45 Orkester Borghesi; 15.00 Koncert na trgu; 15.40 Pesmi, pesmi; 16.00 Pismo iz...; 16.05 Edig Galletti; 16.45 Objave in zabavna glasba; 16.45 Jugoton; 17.00 Ob petih popoldne; 17.45 Reklamna in zabavna glasba; 18.00 Vročih 100 kilovatov; 18.35 Zapojmo in zaigrajmo; 19.33 Glasbenj weekend; 22.00 in 22.45 Plesna glasba.

RADIO 1

7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.00 - 7.30 To noč, danes zjutraj; 10.35 Prijatelji...; 11.30 Ena dežela na enkrat: Val d'Aosta; 12.05 Glasbena oddaja; 12.10 Aplavz te cenjene publike; 12.30 Evropa, Evropa; 13.35 Ko ljudje pojejo; 14.05 Heroj na divanu; 14.30 Tudi mi smo tu; 15.05 Program, ki ga je pripravila dežela Furlanija - Julijska krajina; 15.55 Presa diretta; 16.30 Od obale do obale; 17.05 Radio 1 jazz '78; 17.35 Leta zlata; 18.25 Srečanje z Anno Oxa; 18.35 Vesti o košarki; 19.30 Nabožna oddaja; 19.35 Dober večer, zdravnik; 20.10 Skoraj eno uro z Michelejem Stranierom; 21.05 Ko ob sobotah ni bilo Travolte; 21.30 Začetki radia; 22.15 Radio sballa; 23.08 Lahko noč od...

LJUBLJANA

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 14.00, 15.00, 18.00, 19.00, 24.00 Poročila; 6.20 Rekreacija; 6.50 Dobro jutro, otroci!; 7.30 Iz naših sporedov; 8.08 Glasbena matineja; 9.05 Pionirski tednik; 9.35 Mlačina pije; 10.15 - 11.00 Kdaj, kam, kako in po čem?; 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine; 11.03 Ludwig van Beethoven: Sonata za klavir, op. 13 v c-molu; 11.20 Svetovna reportaža; 11.40 Mi pojemo; 12.10 Godala v ritmu; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Veselj domači napevi; 13.00 Danes do 13. - posebna obvestila; 13.20 Obvestila in zabavna glasba; 13.30 Priporočajo vam...; 14.05 Gremo v kino; 14.45 S pevko Moni Kovačič; 14.55 Pet minut za EP; 15.30 Glasbenj intermezzo; 15.45 S knjižnega trga; 16.00 «Vrtiljak»; 17.00 Studio ob 17.; 18.05 Od arije do arije; 18.30 Glasbena abeceda; 18.55 Pet minut za EP; 19.20 Obvestila in zabavna glasba; 19.35 Lahko noč, otroci!; 19.45 Minute z...; 20.00 Kako se zabavamo Slovenci; 21.00 Za prijetno razvedrilo; 21.30 - 23.00 Oddaja za naše izseljence; 23.05 Popularnih dvajset; 00.45 - 4.30 Nočni program;

KMETIJSTVO - ŽIVALSTVO - ŽIVINOZDRAVSTVO

PIŠE VET. BORIS ŠTREKELJ

OPLEMENJEVANJE DOMAČEGA RJAVEGA GOVEDA

V Zadružnem kraškem hlevu v Praprotu prve telitve - Važnost conskih načrtov

Razvoj živinoreje v naši pokrajini je bila tema mnogih posvetovanj in okroglih miz, vendar smo se le redkokdaj tako važnega problema lotili na primerni strokovni ravni. Prevečkrat sta se živinoreja in kmetijstvo obravnavala povečini na splošno, vsekakor ne kot gospodarska dejavnost, ki mora kmetovalcu prinašati vedno večji dohodek. Stanje živinoreje po vsej državi, pa tudi v naši pokrajini je rezultat takega gledanja na problem in nestrokovnosti pri njegovem reševanju.

V naši pokrajini, kot tudi v goratem svetu severne Italije redijo pasmo rjavega goveda. V sosednjih državah, kot sta tudi Jugoslavija in Avstrija, so poleg selekcije domačega rjavega goveda ovojili tudi metodo oplemenjevanja z ameriškim govedom. Temu oplemenjevanju so se v Italiji še do pred nekaj leti upirali, to pa je privedlo do kvalitetnega razkorak med rjavim govedom v Italiji in v sosednjih državah. Zamuda v živinoreji pa se more popraviti le z resnim delom, ki traja deset in še več let. Nasprotovanje križanju med rjavim domačim in ameriškim rjavim govedom (Brown Swiss) je privedlo do rezultatov, ki zaostajajo za pričakovanji, predvsem v mlečnosti krav.

Naj omenim, da je poreklo ameriškega rjavega goveda pravzaprav evropsko rjavo govedo. Leta 1870 so uvozili v ZDA iz Švice kakih 150 glav živine, kmalu potem pa so ameriške oblasti nadaljnji uvoz živali prepovedale iz bojazni, da bi s tem ne uvozili tudi kužno bolezen, ki se je v tistem času širila po Evropi. Zaradi slinavke in parkljevke je torej številčno stanje živali ostalo omejeno, a so ameriški živinorejci iz prvotne črede selekcionirali mlečni tip rjavega goveda, ki v povprečju močno prekaša rjavo govedo. Pri selekciji so upoštevali mlečnost, velikost živali in lahko telitev. Danes je ameriško rjavo govedo višje, ima vime boljše pripeto in iztok mleka boljši. Pa tudi mlečnost je večja. Krave so nekoliko svetlejše barve, biki pa temnejše.

Z oplemenjevanjem rjavega domačega goveda z ameriškim rjavim govedom se dosezajo zelo lepi rezultati. Sposobnost za mlečnost se poveča v povprečju za 700 kg mleka na leto, izboljša se pripetost in sorazmernost vimena, iztok mleka pa je za 10 do 15 odst. boljši. Krave so višje za 3 do 4 odst., vendar le malo težje. Telitve so lažje, ker so teleta ožja, daljša in na videz prazna, krave pa so višje in razmerje med materjo in teletom govori v prid lahke telitve. Dokaz za to imamo v Zadružnem kraškem hlevu v Praprotu, kjer nabavljene živali telijo izredno lahko in brez pomoči.

Živali v 2. drugi imajo v različnih odstotkih ameriško kri in lahke telitve predstavljajo za velik hlev, kakršen je v Praprotu, zelo veliko pridobitev.

Poleg tega križanci priraščajo skoraj enako dobro kot domača rjava pasma in tudi klavnost ter komercialna vrednost se v bistvu ne razlikujeta. Prirast goveda in tudi izkoristek krme sta izenačena.

Če pomislimo na vse težave živinoreje v naši pokrajini, ki gredo od neustrezne strokovne službe na kmetijskem nadzorništvu, do prenizke odkupne cene mleka, moramo dodati še zaostanek v razvoju, oziroma v oplemenjevanju domače pasme z ameriško. Pri izredno nizki donosnosti živinoreje je nedopustno, da se postavlja v dvom še veljavnost oplemenjevanja rjavega goveda z ameriškim govedom in se ne ubere poti v to smer, da se nadoknadi zamujeno.

Načrtovanje, oziroma delovanje na živinorejskem sektorju mora obsegati, poleg strokovnega dela, tudi teritorialno načrtovanje in mora dati smernice razvoju živinoreje, kot tudi ostalim kmetijskim panogam. Že vrsto let se govori o conskih načrtih, vendar ni bilo do danes še nič dorjenega. Conski načrti bi morali zagotovi i kmetovalcu sigurnost, ki jo potrebuje, in vlaganje kapitala v področju, ki jih načrti predvidevajo za kmetijsko dejavnost, ne bi predstavljalo več neznanko, kot se danes dogaja z vsemi mogočimi razlastitvami. Z ustreznim finansiranjem določenih conskih področij i poteklo poslovanje na kmetijskih gospodarstvih perspektivnejše in bi vezalo na zemljo več mladih. Pristojni družbeno politični dejavniki so dolžni izdelati omenjene conske načrte, v nasprotnem primeru postaja nerazumljivo, kako si lahko tolmačijo razvoj živinoreje in kmetijstva nasploh.

BORIS ŠTREKELJ

Filmske knjige in revije

Revija «Griffithiana» in fotoroman «Grease»

Kinoteka Griffith iz Genove, katere direktor Angelo R. Humouda je večkrat priredil tudi v Trstu zanimive projekcije filmov svoje bogate zaloge iz začetkov ameriške filmske zgodovine, se je odločila, da obogati svojo dejavnost z revijo. Naslov ji je «Griffithiana». Prva številka prvega letnika, ki je izšla v novembru 1978, je izredno monografskega značaja: posvečena je namreč animiranemu filmu (47 str, z risbami, 3.000 lir).

Namen revije je, da spremlja svoje iskanje in prikazovanje filmov z objavo dokumentov in študij, ki naj resno informirajo predvsem o nemem ameriškem filmu, ki je v središču zanimanj kinoteke: ime Griffitha, ki ga prevzemata bodisi kinoteka kot revija, je torej predvsem poklon osrednji osebnosti tega filma, ki ji bo posvečena največja pozornost.

Oglejmo si na kratko prvo številko, ki prinaša nekaj zelo zanimivih študij o premalo obravnavanem argumentu filmske risanke. Gre deloma za prevode iz anglosaksonskih in francoskih publikacij, deloma pa za izvirne italijanske prispevke. V prvo skupino spadata študija o ameriškem animatorju Winsorju Mc Cayu in o Francozu Emilu Cohlu ter teksta samih animatorjev Buda Fisherja in Hy. Mayerja.

Začetni in najdaljši esej pa je dalo enega najbolj sposobnih italijanskih filmskih zgodovinarjev, Davida Turconija.

O pomenu filma «Grease» smo že dvakrat pisali. Upamo, da nam ne bo kdo očital podrejenosti reklamnemu pojavu, če se zopet povrnemo k njemu. Mislimo namreč, da si to pozornost zasluži

V kioskih se je pač pojavil fotoroman filma («Grease fotoromanzo», 191 str. s 380 slikami iz filma v barvah in izvirnimi teksti nekaterih pesmi zvočne kulise, 1.500 lir). Ta publikacija ni zanimiva le za navdušence filma, kot spominska knjiga ali dodatni fetiš (poleg plošče, Travoltovih posterjev itd.). Je tudi zelo zanimiva kot osvetlitev značaja filma, na katerega nismo dovolj opozorili. Filmski dialogi se namreč tu pretvarjajo v balončke, kot v stripu; dodane pa so celo misli oseb, vzkliki in razni risani efekti.

Kljub naivnosti nekaterih posegov, fotoroman zanimivo poudarja sorodnost samega filma «Grease» z risanko, ki se tudi pogosto neposredno pojavi v njem. Ni naključje torej, če se poleg drugih filmskih citatov (Sandra Dee, Natalie Wood, Rock Hudson, Doris Day, Troy Donahue, Elvis Presley, Debbie Reynolds, znanstvena fantastika, televizija in drugi ameriški miti petdesetih let) predvsem vsiljuje citat Jerryja Lewisa, ki ga ne le vidimo v projekciji v «drive-in», ampak na katerega nenehno namiguje obnašanje Johna Travolte. Morda je največja genialnost filma Randala Kleisèrja prav v tem, da je spojil «pozitivni» mit današnje mladine, dinamičnega plesalca Johna Travolto, z antiherojem petdesetih let Jerryjem Lewisom.

V zbirki «Il Castoro Cinema» založbe La Nuova Italia je štev. 55 - 56 posvečena Maxu Ophülsu. Avtor eseja (145 str., 2.000 lir) je Michele Mancini, več let sodelavec revije «Filmcritica», sedaj pa med uredniki nove, stimulativne revije «Fiction».

Esej je nedvomno med najboljšimi, kar jih je izšlo v tej zbirki, predvsem zato, ker mu je uspela povezava med monografskimi zahtevami publikacije in teoretskimi zanimanji pisca. Mancini se namreč že dalj časa zanima za to, kar imenuje «nižje prakse», v katere spadajo cirkus, pornografija, peta melodrama idr. Ophüls je režiser, v katerega delu so prisotni vsi ti materiali na najzanimivejši način, se pravi da, medtem ko ostajajo izven kodifikacije klasicizma, so tudi pred kodifikacijo sedanjega avtorskega filma in njegovih naprednih ideoloških redukcij.

S. G.

B. Edwards:

Revenge of the Pink Panther

Med filmskimi spektakli, ki se zdijo najprimernejši za božične in novoletne praznike, je veliko risank. Pojavljajo se bodisi riedicije (Disneyeva «La carica dei 101») kot nove antologije (Bozzetto «I sogni del signor Rossi»).

Predvaja pa se tudi film, pri katerem so animirani le naslovi, je pa igrano delo. Mislim na «Revenge of the Pink Panther» (La vendetta della Pantera Rosa), nova epizoda serije Blacka Edwardsa s Petrom Sellersom.

Ves film pa je povezan z vlogo risanke v razvoju ameriškega filma. Edwards je namreč režiser, pri katerem se stereotipi vseh filmskih žanrov obnavljajo kot objekti, v katere trči sama dinamika komičnega filma. Prvi pojav tega «globalnega programiranja» najdemo prav v ameriški klasični risanki, v igranem filmu pa si ga prisvojita poleg Edwardsa predvsem Frank Tashlin in Jerry Lewis.

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Dobili boste zasluženo nagrado. V ljubezni več sreče kot doslej.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Spodletel vam bo načrt v zvezi z neko gradnjo. Vaše čustvene vezi se bodo okrepile.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Ne oklevajte. Nemudoma sežite po priložnosti, ki se vam ponuja. Daljše, zanimivo potovanje se vam obeta.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Nekdo se bo odrekel dolgu, ki ste ga imeli pri njem. Še bolj se bo utrdilo neko prijateljstvo.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Kdor se ukvarja z umetnostjo, bo prišel na svoj račun. Tudi v ljubezni velja več dejanje kot beseda.

DEVICA (od

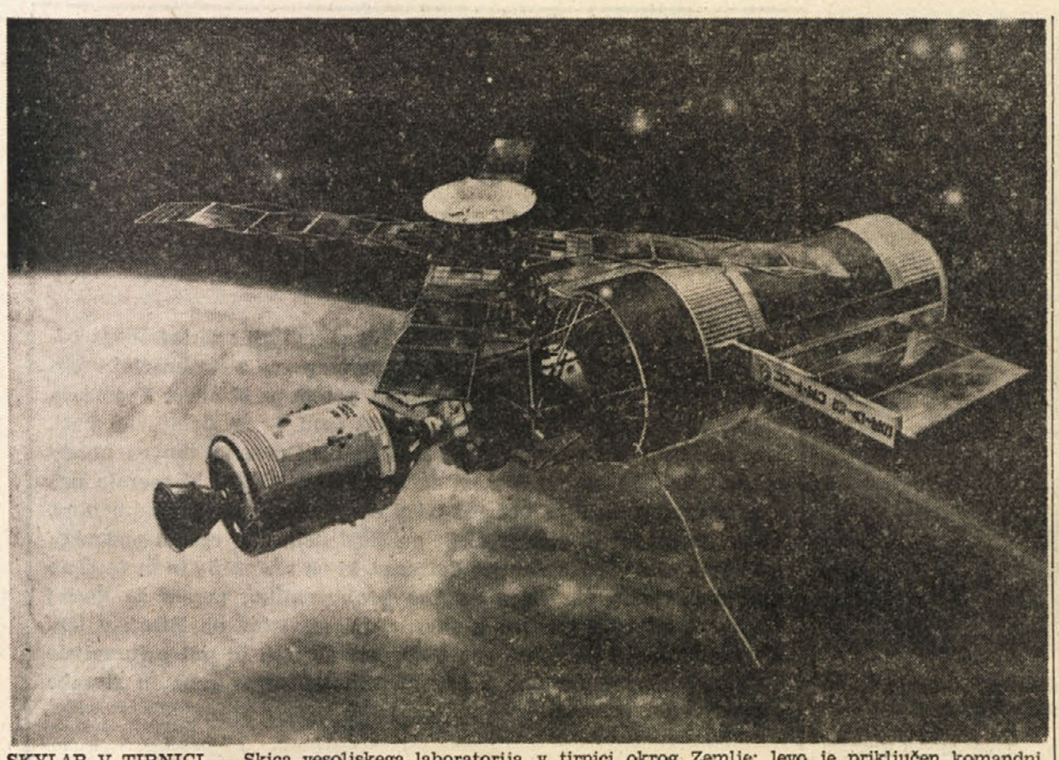

SKYLAB V TIRNICI — Skica vesoljskega laboratorija v tirnici okrog Zemlje; levo je priključen komandni modul Apolla. Skica: Dokumentacija »Dela«

Postaja „Skylab' počasi zavija iz prvotne smeri proti Zemlji

Verjetnost, da bi na koga padli deli vesoljskega laboratorija, je sicer majhna, skrb pa zbuja zato, ker nakazuje podobne nesreče v bližnji prihodnosti

OD NAŠE BONSKE DOPISNICE

BONN, 28. decembra — Reakcije na novico, da bodo verjetno med poletjem 1979 in pomladjo 1980 padli na Zemljo ostanki ameriškega vesoljskega laboratorija »Skylab« (kakšnih 400 do 500 proti ognju odpornih delov ladje, ki bo sicer v dotiku z zemeljsko atmosfero zgorela), se gibljejo med strahom, radovednostjo in vztrajnimi novimi predlogi za rešitev ladje in preprečenje nesreče. Nekateri so počasno približevanje »Skylaba« Zemlji prišteli med neuspehe vesoljske tehnologije, drugi sodijo, da si človeštvo z razširjenjem dejavnosti v vesolju pripravlja novo vrsto »vesoljske nevarnosti«, strokovnjaki pa mirijo prestrašene, češ da je nevarnost, da bi koga zadeli deli »Skylaba«, manjša kot verjetnost, da bi koga zadel naravni meteorit.

Teoretično in praktično je nevarnost majhna, toda straši zato, ker je nova in ker napoveduje podobne nesreče v prihodnosti. Izračunali so, da bi ostanki laboratorija lahko padali na Zemljo (kakšnih 25 ton) na 4800 kilometrov dolgi in 80 do 160 km široki poti. Dve tretjini poti, ki jo opravi »Skylab«, vodita čez morja, toda v eni tretjini je teoretično zajeto tudi kopno na območju med 50 stopinjami severne in 50 stopinjami južne širine. Natančno območje bodo lahko izračunali tedaj, ko se bo »Skylab« približal Zemlji.

Vprašanje umetnih meteoritov se je odprlo že ob lanskoletnem padcu sovjetskega vohunskega satelita Kozmos 954 na ozemlje Kanade. Novica o nezadržnem vračanju »Skylaba« v območje zemeljske atmosfere pa je potrdila, da lahko odpove celo popolno planiranje in perfekcionirana vesoljska tehnologija. »Skylab« naj bi predvidoma ostal v vesolju do leta 1984, do tedaj pa naj bi v okviru NASA izdelali prvo vesoljsko »vlečno ladjo« (Space Shuttle«), ki bi potisnila »Skylab« v bolj zanesljivo oddaljeno tirnico. Načrt je preprečilo povečano oddajanje toplotne energije s Sonca, ki je nepričakovano ob koncu leta 1976 otoplilo zgornje plasti zemeljske atmosfere. Toplota se je razširila tudi v vesolje in povzročila, da je bil »Skylab« primoran premagovati večje trenje, kot je bilo predvideno, in se je njegova hitrost zmanjšala. Posledica: z zmanjšano hitrostjo je postajala tirnica vedno ožja in neustavljivo se je začel približevati gostejšim plastem atmosfere.

Strokovnjaki NASA so prvotno menili, da jo bodo potem, ko po štirih letih (ladja je bila od 1974 zapuščena) ponovno vzpostavili kontakt z vesoljskim laboratorijem, usmerili v višjo krožnico, toda energetski viri na ladji se praznijo in operacije zato ni bilo mogoče izvesti. Reševalna akcija z drugo vesoljsko ladjo, ki bi potisnila no spreminja, kot možnost so omenjali še razstrelitev ladje, vendar je tudi za to prepozno. Deli »skylaba« bi preživeli eksplozijo in bi, dokaj blizu zemeljske atmosfere, kot nezaželeni sateliti ovirali ostali vesoljski promet.

ZR Nemčija predvidenega zgorenja očitno ne bo čakala s prekrižanimi rokami. Že po padcu sovjetskega Kozmosa 954 so imenovali strokovno komisijo, ki naj bi predložila načrt varnostnih ukrepov za »novo nevarnost iz vesolja«. Načrt bo predvidoma na voljo v začetku 1979 in bo torej predvidel ukrepe tudi za »Skylab«.

Poseben zahodnonemški prispevek k razmišljanjem o usodi ameriškega vesoljskega laboratorija pa je dal profesor Heinz Kaminski iz zvezdarne v Bochumu. Meni namreč, da sta tirnici »Skylaba« in sovjetske vesoljske ladje »Saljut 6« tako podobni, da bi »Saljut« lahko brez velikih problemov potisnil »Skylab« na višjo krožnico in odstranil nevarnost, da zgori kot meteorit. To bi po mnenju profesorja Kaminskega hkrati odstranilo nevarnost za zemljane, hkrati pa omogočilo ponovno uporabnost vesoljskega laboratorija v letih 1980/1981.

Ker nihče drug ni o taki možnosti javno razmišljal, ostane nepoučenim na voljo ugibanje, ali Kaminski precenjuje vesoljsko tehnologijo, ali pa podcenjuje mednarodno sodelovanje. Ob koncu leta je namreč profesor prispeval še eno primerjavo med vesoljem in politiko.

Himalajski vrhovi so razprodani

Nepalske turistične oblasti utemeljeno omejujejo število vzponov

MÜNCHEN, decembra — Najvišji himalajski vrhovi, na primer Everest, so oddani za šest let, najbolj privlačni sedemtisočaki kot Daulagiri pa za dve, tri leta. Nepalske turistične oblasti dovoljujejo vzpon le na pol ducata sedemtisočakov.

»Kdor bi se hotel leta 1980 povzpeti na kak sedemtisočak, že zdaj ne dobi nič več,« pravi Stiebler, predstavnik münchenskega alpinističnega društva. Po njegovih besedah dovoljujejo nepalske oblasti iz tehtnih razlogov le po dva vzpona letno na vsak vrh, enega pred monsunom, od sredine aprila do sredine maja, drugega pa kasneje, v septembru ali oktobru. Ministrstvo za turizem hoče preprečiti, da bi prepogosto šlo za nosače preveč moških zlasti takrat, kadar je v dolinah žetev, in da bi zaradi odprav posekali v gozdovih preveč lesa za drva. Pravijo, da dežela s tega stališča ne more sprejeti več odprav na leto.

Po svetu je čedalje več izurjenih alpinistov, ni pa dovolj himalajskih vrhov, prostih za vzpon. Od tod novost: planinsko-smučarska šola münchenskega društva odpira »najete« sedemtisočake alpinistom brez ekspedicijskih izkušenj in brez starostnih omejitev, potrebno je le zdravniško spričevalo. Društvo bo prevzelo organizacijo ter skrb za dovoljenja in za opremo, ki bo že v Nepalu, potem pa bodo hodile na pot odprave z 8—10 člani, s strokovnim vodstvom in z zdravnikom.

Tone in metri „Skylaba"

Osnovne dimenzije vesoljskega laboratorija — Težave od samega začetka — Kljub vsemu vrsta rekordov

Že spodnji posnetek dela notranjosti »Skylaba« zgovorno nakazuje razsežnosti prvega vesoljskega laboratorija v tirnici našega planeta — a to je zares le del »Skylaba«, prostor, namenjen za bivanje posadke in za njeno delo. In vendar je že koristna prostornina te »dnevne in delovne sobe« v vesolju 270 kubičnih metrov. V primerjavi s sovjetskim satelitom Kozmosom 954, ki je letos treščil na nenaseljene kraje severne Kanade, je »Skylab« prava hiša.

• Celotna vesoljska postaja, tl. OA (orbital assembly, orbitalna kompozicija, brez kabine apolla in njegovega motorja), tehta natanko 90,6 tone; dolga je 36 m, širina je različna, prostornina pa 347 kubičnih metrov. Že omenjeni delovni prostor (OWS, orbital workshop — orbitalna delavnica) tehta 35,38 tone, dolg je 14,6 m, širok 6,6 m, a njegova prostornina znaša 292 kubičnih metrov (v uvodu smo omenili koristno prostornino). Postaja obsega še tri pomembne dele: spajalno enoto (6,26 t, 5,2 × 3 m, 32 kub. m.), zračno komoro (22,23 t, 5,3 m dolžine, a širina je različna, 17,4 kub. m.) in sončni teleskop (11,18 t, 4,4 višine, 3,3 m širine, pri čemer sončne vetrnice niso vštete).

• Bilo je 25. maja 1973, ob 14. uri po našem času, ko so s Cape Kennedyja z apollom poleteli trije vesoljci z nalogo, ki je bila tako težavna in nevarna kakor morda še nobena dotlej. Charles Konrad, dr. Joseph Kerwin in Paul Weitz so namreč morali rešiti »nebesni laboratorij«, izstreljen pred 11 dnevi. Skylabu je tedaj odtrgalo poseben zaslon, ki naj bi ga varoval pred segrevanjem, hkrati pa se je zvila ena izmed sončnih vetrnic, a drugo je odtrgalo, tako da je bila preskrba laboratorija z električno energijo ogrožena. Težave so bile tudi s stabilizacijskim giroskopom.

• Čeprav je NASA pozneje s pomočjo »Skylaba« požela vrsto rekordov in opravila dragocene znanstvene poskuse, se je vesoljski laboratorij nenehno otepal s težavami. Marshallov center za vesoljske polete v Huntsvillu (Alabama), odgovoren za projekt in konstrukcijo »Skylaba«, je doživel precejšnjo kritiko. Uradna preiskava je nazadnje pokazala, da so bili za okvare pri vzletu krivi prav projektanti in konstruktorji (med njimi znana korporacija McDonnell Douglas). V poročilu komisije je zapisano: »Kot opozorilo za prihodnje velja poudariti, da morajo odgovorni funkcionarji vselej posvetiti skrb morebitnim tveganjem, izvirajočim iz tehniških sistemov, in paziti, da bo vsaka podrobnost striktno izvedena in pretresena z vseh strani . . .«

• 25. septembra 1973 je v Tihem oceanu srečno pristala druga posadka, ki je prebivala v »Skylabu«. To so bili vesoljci Bean, Garriot in Lousma, ki so za tedanje čase postavili zavidljiv rekord v dolžini vesoljskega poleta: 59 dni, 11 ur, 9 minut in 4 sekunde. Tako imenovana vesoljska medicina je bila tedaj v ospredju zanimanja, saj je bila trojica izpostavljena povsem neznanim vplivom. Povrhu so zaradi novih okvar (zmrzovanje na pogonskem motorju apolla, razpoke v delovnem prostoru itd.) na Zemlji celo razmišljali o reševalni akciji, če bi se trojica spremenila v »vesoljske brodolomce«.

• Medtem ko je prva posadka prebila v Skylabu samo 28 dni, a druga 59 dni, je tretja — vesoljci Carr, Pogue in Gibson — postavila nov rekord, ki so ga šele letos potolkli sovjetski kozmonavti: 84 dni. Tudi ta polet, zadnji ameriški polet s posadko, ni minil brez večjih in manjših tehničnih zapletov.

V. N.

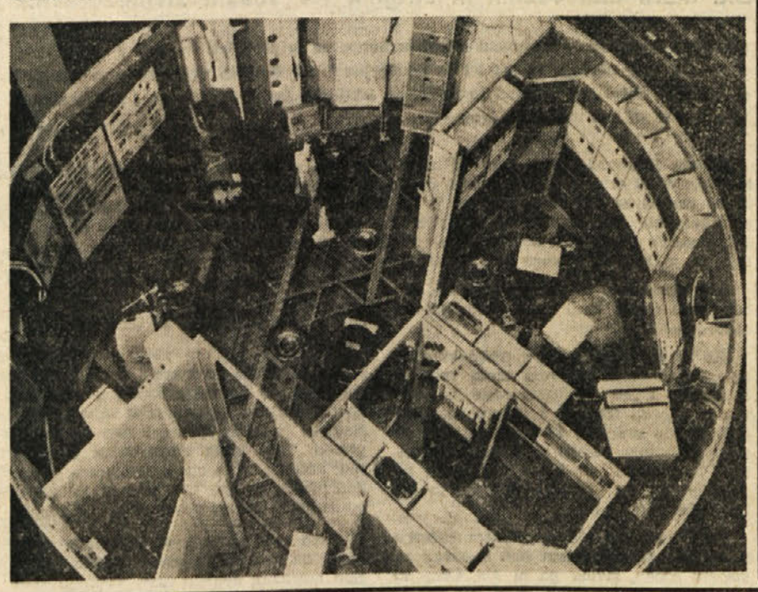

„Boney M" v Moskvi Kljub mrazu v vrstah

Veliko zanimanje moskovskega občinstva za znane tuje ansamble zabavne glasbe - V pričakovanju skupine Abba

OD DOPISNIKA TANJUGA

MOSKVA, decembra — Prizor pred koncertno dvorano »Rusija«, za streljaj od Kremlja, je bil zares nenavaden. Na tisoče ljudi, mladih in starih, je čakalo v neskončno dolgi vrsti. Že sredi noči, pri 15 stopinjah pod ničlo, ko je severnik bril do kosti, se je pred blagajnami koncertne dvorane zvijugala dolga kača. Pred poslopjem je kraljevalo velikansko platno z nasmejano četverico priljubljenega vokalnega ansambla »Boney M«.

Le redki srečneži so se dokopali do tako iskanih vstopnic za enega izmed moskovskih koncertov priljubljenega ansambla zabavne glasbe. Pravijo, da je prišel noter komaj vsak petdeseti med tistimi, ki bi si radi zagotovili sedež v velikanski koncertni dvorani. Onim pa, ki se jim to ni posrečilo kljub desetim uram, prečakanim v vrsti, je preostalo samo to, da so poskusili še zadnjo možnost — dobiti karto pod roko.

V nasprotju s priljubljenimi moskovskimi gledališči, kot je tisto »Na Taganki«, pa ono »Na maloj Bronoj«, kjer največkrat povpraševanje po karti odveč, a kjer vstopnica nikoli, tudi v prodaji »na črno«, ne stane več kot rubelj in pol, pa so pred koncertno dvorano »Rusija« stale vstopnice tudi neverjetnih petdeset rubljev, a mnogi bi bili pripravljeni dati tudi sto. Moskovčani so torej za vsako ceno hoteli videti in slišati priljubljeni ansambel, se »v živo« seznaniti s katerim izmed hitov svetovne zabavno-glasbene produkcije.

V mrzlih decembrskih dneh je bil to, vsaj sodeč po zanimanju tukajšnjega občinstva, glavni glasbeni dogodek v sovjetski prestolnici. Tudi agencija TASS je objavila vest, da bo obiskal Moskvo slavni ansambel, hkrati pa je še poročala, da bo »Boney M« razen nekaj koncertov v Sovjetski zvezi posnel za moskovsko »Melodijo« tudi veliko ploščo s svojimi najbolj znanimi popevkami.

Za tiste, ki jim kljub vsem prizadevanjem ni uspelo priti do vstopnice, je moskovska televizija objavila tolažilno vest, da bodo za milijone svojih gledalcev že januarja pripravili posebno oddajo o gostovanju priljubljenega ansambla. V moskovskih časopisih so priobčili tudi novico, da bodo te dni posneli film »Boney M v Moskvi«; tako bodo imeli ljubitelji estradne glasbe priložnost videti zanimivi dogodek v začetku prihodnjega leta.

Prizori, do kakršnih je prišlo ob gostovanju tega ansambla, pričajo, kako zelo je sovjetsko občinstvo — tako kot tudi drugod po svetu — na tekočem z novostmi na zabavnoglasbenem prizorišču. Hkrati pa je to potrditev, da se je tudi v Sovjetski zvezi v tem pogledu precej spremenilo, da so namreč takšna gostovanja vse pogostejša, še zdaleč pa jih ni toliko, da bi lahko ustregli »povpraševanju« domačih poslušalcev. Tako je bilo tudi ob nedavnem gostovanju priljubljenega orkestra Françoisa Mauriaca, za to gostovanje je organizator menda odštel vsoto kar v šestih številkah. Podobna stvar se je zgodila ob malo prejšnjem gostovanju Duka Ellingtona in njegovega orkestra. A kot pravijo, bo bližnje gostovanje priljubljenega ansambla »Abba« preseglo vse . . .

SVETO MASLEŠA

Coca cola tudi na Kitajskem

WASHINGTON, decembra — Ameriška družba »Coca Cola Co.« je sporočila, da bo svojo slovito pijačo razpečevala tudi na Kitajskem. Hkrati bo to eden prvih ameriških izdelkov, ki se bo po približno tridesetih letih pojavil na kitajskem tržišču. Na fotografiji: steklenice coca cole so že opremljene s kitajskimi pismenkami.

Telefoto: AP

„Boris" ljubi gambite

V poplavi novoletnih elektronskih igrač je tudi nov model računalnika, ki užene že marsikaterega šahista

Še nobeno leto ni pod božičnimi in novoletnimi jelkami brenčalo, mežikalo in tiktakalo toliko elektronskih igrač kot letos. Tudi revije na Zahodu so preplavljene z oglasi za najrazličnejše naprave in napravice »21. stoletja«; mnoge izmed njih ne služijo samo zabavi, temveč bodo odraslemu obdarovancu prinesle tudi praktično korist. Recimo zapestna ura firme Seiko za 216 dolarjev: kaže čas v 20 svetovnih metropolah, ki si jih poslovnež — kdo drug neki potrebuje tak časomer! — lahko celo sam nastavi.

Podrobneje si bomo ogledali eno najbolj zanimivih »novoletnih daril«, elektronski računalnik »Boris«, ki z obdarovancem igra šah. V ZDA stane 400 dolarjev, v Franciji 2.200 frankov. Na voljo je še cenejši »elektronski šahist«, chess chalenger, ki ga v ZDA prodajajo za 275 dolarjev; ta model so pred kratkim izpopolnili in je po šahovskem znanju (ter ceni) na približno enaki ravni kot »Boris«. Mimogrede naj še omenimo, da so na voljo tudi računalniki, ki so vešči še drugih iger, denimo dame.

Elektronski šahist »Boris« je razvit iz prejšnjega modela »chess challenger«, ki je na tržišču požel veliko uspeha. Zdaj so mu dodali še solidno »kartoteko otvoritev«, tako da se navaden amater med partijo kar namuči, preden ga užene. Še dragocenejša izpopolnitev — zlasti za začetnike — je možnost izbire časa, ki ga igralec določi svojemu elektronskemu nasprotniku za razmislek: od ene sekunde do treh minut za potezo. V slednjem primeru »Boris« na osvetljenem zaslonu »glasno« razmišlja o svojih analizah, kar je za začetnika kajpada zelo poučno. Povrhu poteze človeškega nasprotnika komentira, s kratkimi angleškimi frazami, ki se prižigajo na zaslonu. Denimo: »Je to past? To sem pričakoval!«

Starejši model elektronskih šahovnic — denimo »compuchess« — je zmogel igro na treh ravneh, se pravi, nasprotnik mu je lahko vsilil le tri časovne ritme. Z obogatitvijo repertoarja otvoritev in z igro na desetih časovnih nivojih je »Boris« kajpada že vsega spoštovanja vreden partner.

Hiter konec torej, a igra na strašni tempo sekunde oziroma dveh je bila usodna. Francoski prvak je z novim modelom »chess challenger«, ki je zelo podoben »Borisu«, igral tudi partijo na »deseti ravni«, se pravi s tempom, ko je imel računalnik na voljo do tri minute časa za »razmišljanje«, kar je že turnirski ritem. Računalnik je v tej igri vzdržal do 15. poteze, ko je »sodnik« partijo ustavil, ker je bila za »chess challenger« teoretično izgubljena.

V. N.

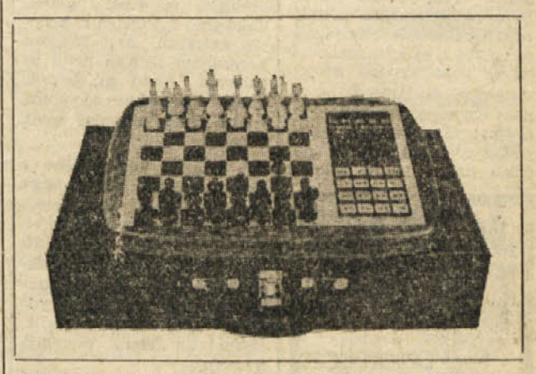

ELEKTRONSKI ŠAH ZA VSAKOGAR — Najnovejši model, ki zagotavlja užitek vsakemu povprečnemu šahistu. Šahovnica s figurami je samo zaradi človeka, računalnik se zadovolji s tipkami in osvetljenim zaslonom.

‚Gospod Polak' je v partizanih kaj kmalu postal ‚borec Tone'

Spomini polkovnika Antonija Slupika, Poljaka, ki se je boril v vrstah slovenskih partizanov — »Neponovljivo tovarištvo, iskrena predanost«

VARŠAVA, decembra — Polkovnik Slupik je vesele narave in mladostnega videza in je še vedno v prisrčnih prijateljskih stikih s svojimi nekdanjimi vojnimi tovariši iz Jugoslavije. Bil je eden izmed mnogih Poljakov, ki jih je po zlomu poljske armade septembra leta 1939 vojna vihra ponesla po vsej Evropi. Slupik je prišel do Slovenije, kjer je sodeloval v narodnoosvobodilnem boju od januarja leta 1942 do konca vojnih operacij leta 1945.

Kot dvajsetletni rekrut je bil ranjen in zajet v bitki na jugovzhodu Poljske konec septembra leta 1939. Selili se je iz taborišča v taborišče v začetku leta 1940 pa je prispel v Spodnjo Avstrijo, v Wolfsburg na Muri pri Gradcu. Čeprav se mu rane še niso zacelile, je opravljal najnapornejša dela in sodeloval v akcijah ilegalne organizacije iz taborišča v taborišče. v

»Spomladi leta 1941,« pripoveduje Antoni Slupik, »so v taborišče začeli prihajati transporti ujetnikov razbite vojske kraljevine Jugoslavije. Bili so telesno močnejši in psihično odpornejši od nas; zanje je bil to šele začetek ujetništva. Dajali so nam pogum, ko so govorili, da se je prava vojna šele začela, da bo ljudstvo kmalu pregnalo napadalce . . .«

Pobeg iz taborišča

Čez čas so v taborišče začeli prihajati ljudje, ki so zatrjevali, da se je začel partizanski boj, da je treba med slovenskim prebivalstvom v Spodnji Avstriji poiskati kanale, po katerih naj bi se povezali z odporniškim gibanjem.

»Največji ugled sta med Jugoslovani uživala tovariša Kovačič in Pelčič. Jaz pa, tedaj mlad in slaboten (tehtal sem manj kot 50 kilogramov), sem bil njun miljenček,« pripoveduje polkovnik Slupik s porednim nasmehom v očeh. »Bilo je 24. decembra leta 1941, ko mi je Kovačič, ko sva šla po drva v gozd, šepnil, da mi bo kasneje povedal pomembno novico. Istega dne med kosilom mi je Pelčič dejal, naj po večernem apelu, medtem ko bodo stražarji proslavljali božični večer, pridem k »mali latrini«. Tam me bo čakal človek, ki mi bo prinesel novice o moji materi. Geslo bo pesem »O Tannenbaum, o Tannenbaum, wie schön sind deine Blätter . . .« K temu naj bi tiho pristavil: ». . . aber nicht im Kriege«. Tedaj naj bi me neznanec poklical »Tone«, kar naj bi pomenilo, da sva vzpostavila stik. Naj mimogrede povem, da je bil kasneje v partizanih moj vzdevek Tone . . .«

Vse je steklo po načrtu, čeprav Slupik danes iskreno priznava, da se je tedaj bal, da mu pri »mali latrini« pripravljajo zaroto. Drgetajoč od strahu je vendarle ubogljivo stopal skozi temo za človekom, ki ga je poklical po imenu. Kmalu so se jima pridružili še drugi ljudje. Ni še dobro dojel, kaj se dogaja, in že je med sencami neznanih tovarišev stal onstran taboriščne ograje.

»Bili smo kakih deset kilometrov daleč, ko smo iz daljave slišali strele. Skrili smo se na zapuščeni pristavi in šele tedaj sem si lahko ogledal obraze drugih beguncev. Najbolje sem poznal Kovačiča in Pelčiča. Med nami pa so bili tudi Poljak Zbyszek Sokolowski iz Lvova, neki Čeh, Jugoslovana France in Mirko . . .«

Na pristavi jih je čakala hrana, obleka in zemljevid, na katerem so bile označene policijske postaje. Potem ko so se preoblekli, so nadaljevali pot proti jugu, saj so verjeli, da jih tam čaka »obljubljena dežela«. Pot pa je bila dolga in polna nevarnosti. Že so bili izgubili dva tovariša, ki sta padla, ko sta varovala umik.

Po desetih dneh naporne hoje so prispeli do Dravograda. Treba je bilo čez zamrznjeno reko. Oči vseh ubežnikov so bile uprte v Slupika: bil je najmanjši in najlažji, zato so sklenili, naj prvi prestopi Dravo, ugotovi, koliko lahko prenese ledena skorja in kakšen je položaj na drugem bregu . . .

Ko so že bili onstran reke, so nadaljevali pot, da bi prišli v stik s partizani ali našli kraj, kjer bi lahko prezimili. Med daljšim postankom so dva Jugoslovana in Poljak Sokolowski odšli v izvidnico in se niso vrnili. Kmalu je tudi druge presenetila partizanska patrulja. Medsebojno nezaupanje je pregnal Kovačič, ki se je nenadoma prikazal s partizanskimi oficirji. Ostanek zime so preživeli v zemljankah pri Gradišču, da bi okrevali.

Med pohorskimi partizani

Pobegli taboriščniki so se tako znašli v vrstah Pohorskega bataljona. Partizani so v šali Slupika imenovali »gospod Polak«, a kaj kmalu so mu preprosto rekli »borec Tone«.

»Tako prvo kot drugo ime sta mi zvenela lepo. Po hudem trpljenju in ponižanju sem si naposled znova pridobil človeško dostojanstvo. Zato sem šel z velikim navdušenjem v prve bitke proti osovraženim fašistom. V bojih sem dozorel, idejno in politično. Dojel sem, da fašizem niso le nemške in italijanske uniforme, da je to ideologija tiranske vladavine nad svetom, uničenja slovanskih narodov . . . Med dolgimi pogovori s komisarjem bataljona Rajkom sem končno razumel, kaj pomeni biti partizan Titove komunistične narodnoosvobodilne armade.«

Spočetka so bili partizani zadržani do novinca. »Gospod Polak« pa je kmalu v neki akciji, v kateri je sodeloval kot bombaš, dokazal svojo predanost skupnemu boju. Poleti leta 1942 so mu že zaupali vodstvo izvidniške skupine.

»Za to povišanje se moram zahvaliti staremu izvidniku Kosti. Bil je iz okolice Ptuja, star kmet, pošten, trdnega značaja.«

Akcija v Kranju

»Imel sem še enega dobrega prijatelja, Vlada, ki je bil moj prvi starešina. Bil je starejši od mene in romantične duše. Govoril je, da bo po vojni postal profesor. Z rokami na hrbtu se je sprehajal v krogu in mrščil čelo, da bi pokazal, kako bo strog s svojimi učenci.«

Z neprikrito čustvenostjo se Slupik spominja svojih soborcev, neponovljivega tovarištva in iskrene prijateljske predanosti med jugoslovanskimi partizani: »Ko premišljujem o tej svoji mladosti, se mi včasih v mislih prikaže lik partizanke Anke. Poljubila me je na lica, vsakič, ko sem odhajal v akcijo . . .«

S Pohorskim bataljonom je v bitkah in pohodih spoznal vse Pohorje, Dravograd, Kranj, Oplotnico, Slovensko Bistrico, Ptuj, Maribor, Celje, Slovenj Gradec. Najbolj se mu je vtisnila v spomin akcija v Kranju julija 1942. Njegovi izvidniški skupini so zaupali nalogo, naj ugotovi, kako močne so komajda prispele nemške enote, posebno izurjene za boj proti partizanom, in kako so razporejene.

»Po načrtu akcije naj bi se po najkrajši poti približali Kranju. S skupino, v kateri je bilo 13 izvidnikov, je odšel na pot tudi komisar tretje čete tovariš Ivan Kalsan. Naši ljudje so dobro poznali Kranj in okolico. Razvrstili smo se v tri skupine; ena se je napotila h kopališču in hotelu, kjer je bil nemški štab. Medtem ko so Nemci veselo čofotali po bazenu, sta izvidnika Žagar in Knifič s pomočjo deklet, zaposlenih v hotelu, nekako prišla do prostorov štaba ter zaplenila orožje, zemljevide in dragocene dokumente. Ko smo se vračali, smo pobrali orožje esesovcev, ki so se brezskrbno sončili na kopališču. Po zaslugi zaplenjenih dokumentov, na katerih je bil označen načrt razporeditve 18. esesovskega polka in policije ter drugih nemških enot, ki so prihajale v Slovenijo, je naš bataljon prizadel sovražniku hude izgube.«

Sovražnik se je hotel maščevati, začela se je velika ofenziva, ki so se ji borci Pohorskega bataljona junaško postavili po robu. Pozimi leta 1942 je bil Slupik v spopadu z nemško patruljo hudo ranjen v trebuh. Spravili so ga v eno izmed partizanskih bolnišnic, kjer je preležal pet mesecev.

Ko je okreval, so ga dodelili štabu Franca Rozmana, spomladi leta 1944 pa so ga poslali v II. proletarsko brigado štirinajste slovenske dino se je vrnil z visokimi jugoslovanskimi vojnimi odlikovanji in oficirskim činom.

ILIJA MARINKOVIĆ

Hudo ponošena obleka starega Kranja še vedno išče krojača

Začetek obnove srednjeveškega dela bi bila primerna počastitev 130-letnice Prešernove smrti — Zaščita je premalo, staro jedro namreč odmira

KRANJ, decembra — Arheološka izkopavanja v zadnjih letih ter sodobne zgodovinsko-urbanistične raziskave dokazujejo, da je kranjski pomol med Kokro in Savo domala neprekinjeno naseljen 4000 let, s svojim »piramidalno grajenim vedutnim sestavom pa se Kranj uvršča med kompozicijsko najbolj pretehtane urbane organizme pri nas in v Srednji Evropi«, pravi dr. Cene Avguštin iz Gorenjskega muzeja.

Staro mestno jedro, v katerem zdaj živi 892 prebivalcev, je še vedno kulturno in trgovsko središče Kranja; največ sprememb je doživelo po letu 1811, ko je takratno naselje skoraj v celoti pogorelo. Obnova, določal jo je stavbni red, sprejet 29. julija 1811, pa je docela upoštevala staro urbanistično izročilo, razen rušenje nekaterih najznačilnejših delov na robu Kranja, stolpov na severnem delu mesta in obzidja. Največ ran so Kranju zasekali med obema vojnama z nenačrtnim širjenjem mesta proti severu in z graditvijo industrijskega bazena v kanjonu Save. S postavitvijo hotela Evrope in pošte, z odstranitvijo »Podrtine« in postavitvijo mostu čez kanjon Kokre, je bila po besedah dr. Petra Fisterja, docenta ljubljanske fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, načeta visoka vrednost in posebnost celovite mestne podobe v širši krajini. Pred vojno in po njej so mesto začeli »oblačiti« s stilnijsko grajenimi novimi deli naselij, ki jih pooseblja kranjski nebotičnik s skupino uniformiranih stanovanjskih blokov in industrijskih zgradb. Kljub temu pa je staro mestno jedro Kranja še vedno pomembno tako v celotni podobi kakor tudi z ohranjenimi srednjeveškimi zgradbami v njem.

Zato je stari Kranj v uradnem republiškem seznamu iz leta 1974 imenovan med prvimi najpomembnejšimi urbanimi spomeniki na Slovenskem in je poleg Ljubljane in Kamnika 1. marca 1965 med prvimi pri nas dobil republiško »odločbo o zavarovanju«.

Po mnenju docenta dr. Petra Fisterja, ki je s 110 študenti in absolventi ljubljanske FAGG na pobudo kulturne in stanovanjske skupnosti Kranj od lani opravil topografiranje in druge začetne raziskave za prenovo starega mestnega jedra, zgolj varstvo ali zaščita nikakor ne moreta ohraniti to, kar je v mestu vrednega. O tem priča tudi kranjski primer, ko je doslej staro mestno jedro v okviru urbanističnega načrtovanja razvoja celega mesta ostajalo le »zaščiteno« pred nepremišljenimi odločitvami, v resnici pa od drugih območij mesta zapostavljeno in obsojeno na odmiranje.

Rešitev, ki se kaže v dveh skrajnostih — po eni strani je treba ohraniti vse kvalitete, po drugi pa ostarelemu mestu obnoviti vsebino, pomembnost in ga prenoviti — je po besedah dr. Petra Fisterja mogoča le v obliki kar najbolj skrbno načrtovanega procesa prenove ali revitalizacije. Le-ta pa ni le ozko strokovna naloga zaščite varovanja kulturnozgodovinske dediščine. Njeno vsebino mora predstavljati človek, ki tu živi, dela ali pa mu mesto pomeni poseben simbol. Pomeni, da je treba že v izhodišču spremljanja in zaznavanja pobud vključiti vse uporabnike, ki sprejemajo ugotovitve strokovnjakov v dvajsetih študijah in v 16 predlogih za reševanje posameznih delov mestnega jedra, da bo revitalizacijo moč uspešno izvesti, ko bodo preselili prometno žilo iz starega mesta.

Takšno razpoloženje Kranjčanov pa je trenutno še brez kakšnega večjega haska, ker novo naselje na levem bregu Kokre ni ustrezno povezano z glavnimi cestišči.

»Žehta« hiš, potem iskanje »duše« mesta?

Kaj in kako s potomcem stare naselbine, kjer je bilo življenje že okoli leta 2000 pred n. š. in so ga v prvem desetletju 7. stoletja naselili stari Slovani, si v prvi tretjini 13. stoletja pridobili mestne pravice ter ga v srednjem veku na pomolu, ki sta ga oblikovala Kokra in Sava, razvili v naselje pravokotne oblike, ki se proti jugu lijakasto zožuje?

Da bi zdaj, ko so pripravljene prve zasnove prenove starega mesta, čakali na prometno ureditev naselij zunaj mestnega jedra, ki se Kranjčanom obeta šele čez nekaj let, ne bi bilo smiselno. V neprometnih ulicah starega mestnega jedra bi lahko začeli z obnovo starih srednjeveških hiš, ker gre vendarle za zahteven posег, ki bi naj na debelih kamnitih temeljih izboljšal tudi stanovanjske razmere prebivalcev v starih hišah. Iz mesta bi lahko že zdaj odstranili razne neokusne reklamne napise trgovin, s fasad, pločnikov in ulic pa očistili umazanijo, saj je stari del mesta tudi zdaj, ko je od 12. septembra letos zaradi obnove mostu čez Kokro prometno zaprt, najbolj umazano območje Kranja.

Sredi takšne umazanije se med današnjo Prešernovo in vzporedno Tavčarjevo, nekdanjo Svinjsko ulico, dviga srednjeveška meščanska hiša, kjer je nekaj minut pred osmo uro zjutraj 8. februarja 1849 po dobrih dveh letih bivanja umrl začetnik sodobne književnosti pri Slovencih, dr. France Prešeren. Ob 115-letnici njegove smrti, 8. februarja 1964, so Kranjčani v izpraznjeni Prešernovi hiši uredili spominski muzej. Za 130-obletnico Prešernove smrti, ki bo čez slaba dva meseca, bi bilo pravšnje »darilo« osrednji osebnosti naše kulturne zgodovine — začetek prenove starega dela mesta, kar pomeni vračanje njegove »duše«, ki jo je mesto spričo sodobnih ali sodobnejših gradbenih posegov v kranjsko okolico, že pred leti začelo izgubljati.

PETER POTOČNIK

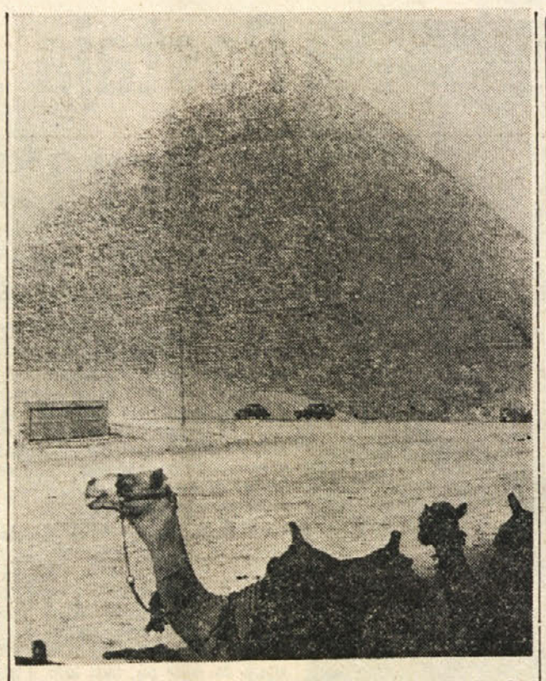

ZIMSKI RAZGLEDI — Stari del mesta, urbanistični biser pri nas in v Srednji Evropi, sodi med najbolj umazane predele Kranja.

Foto: Miško Kranjec

SLAVKO FRAS

Tudi slovenščina: k dejanjem

Zdaj je torej »zelena luč« prižgana. Na včerajšnji seji izvršnega odbora RK SZDL so »uradno« začeli javno razpravo o slovenščini v javni rabi. Trajala naj bi do konca marca, potem pa bi bilo v Portorožu veliko vseslovensko posvetovanje o tej temi — na delegatski bazi, kar pomeni, da to srečanje ne bi bilo nekakšna strokovna konferenca. »Vsi« bi morali biti navzoči, sleherno okolje bi moralo prispevati svoj glas. V pomoč pri javni razpravi bo nekaj dokumentov, ki so jih pripravili strokovni in politični delavci z raznih področij: priročnik »Za višjo jezikovno kulturo«, ki na razumljiv in metodično pregleden način razgrinja celotno problematiko, potem že doslej dostikrat citirano gradivo z zborovanja slavistov na Bledu v lanskem oktobru in končno vse tisto, kar so leto in pol pripravljale posebne delovne skupine s posameznih sektorjev rabe in zlorabe slovenščine v javnosti.

»Zelene luči«, slovesne otvoritve javne razprave pravzaprav ni niti treba. Odkar smo se ob desetletnici znanega pisma o jeziku kot družba formirali za spopad z enim izmed najbolj značilnih pojavov v tehniziranem svetu, z »onesnaževanjem jezikovnega okolja«, teče javna razprava o jeziku v javni rabi tako rekoč nenehno. To ni samo zasluga številnih političnih pozivov in čedalje bolj vztrajnih prizadevanj uradne in neuradne slavistike, poklicnih in ljubiteljskih skrbnikov za čistost, izpovednost in najustreznejšo uporabnost jezikovnega medija, temveč je tudi izraz vsesplošnega, spontanega, nenačrtnega in nenačrtovanega prizadevanja po bogatejšem in bolj avtentičnem izražanju, ki označuje kulturno ozračje tudi pri drugih evropskih in neevropskih narodih. »Jezik v javnosti je znamenje narodove svobode in dejavnik njegove samozavesti, svoboda jezika je pogoj za poln in vsestranski razvoj« — zdi se, da je ta vznesena misel, zapisana v pismu izvršnega odbora Slavističnega društva Slovenije slovenskim slavistom, zrasla na gredi, ki je zelo globoko v človeku. In še en citat iz tega pisma: »Izjemen razmah znanosti, tehnična revolucija in nova spoznanja družbenih znanosti terjajo ob sodobni prosti menjavi dela in znanja prožen, gibek jezik, veliko jezikovno ozaveščenost posameznika in posluh za učinkovito sporazumevanje za današnjo rabo. Če na tej poti zaostanemo, najsi v zagovarjanju prejšnjega ali v slabem, neprožnem poimenovanju novega, se utegne z vso neizprosnostjo postaviti vprašanje narodovega obstoja v sodobnem svetu, s tem pa tudi vprašanje našega ustvarjalnega deleža človeštvu v prihodnje«. Ali je v spoznanju, da je jezikovno vprašanje v resnici nadvse pomembno bivanjsko vprašanje, razrešitev »uganke«, kako to da na vseh koncih in krajih zemeljske oble, povsod, kjer so zgodovinske okoliščine združile ljudi v jezikovne skupnosti, razmišljajo, govorijo in pišejo o usodnosti jezikovne identitete?

Razprava torej že teče. A odslej naj bi tekla bolj organizirano, kar je gotovo prav. Njen smisel pa seveda ni, da bi zdaj vsi vdrli na telovadišče leporečja in ponavljanja večnih resnic, njen cilj ni, da bi čez tri mesece v Portorožu slišali čimveč globokoumnih razprav, in tudi ne le v ugotovitvah, analizah in ocenah, temveč predvsem v tem — kar povejmo v vsakdanji politični frazi —, da preidemo že enkrat od besed k dejanjem. Komu koristijo sestanki in posvetovanja strokovnjakov in »posebej zainteresiranih«, kaj bi prepričevali prepričane? Pomembneje kot vsa gradiva in vsi dokumenti bi bilo, če bi se v naši javnosti začela kazati znamenja, po katerih bi lahko sklepali, da posvetovanja, okrogle mize, članki, oddaje na televiziji in v radiu začenjajo učinkovati. Če bi kar takoj, zdaj, začeli pisati referate v dostopnejšem jeziku; če bi takoj, zdaj, začeli govoriti z ambicijo, da bi nas razumelo kar največ ljudi; če bi takoj, zdaj in v konkretnih primerih začeli z dejavnimi ukrepi spreminjati odnos do slovenskega jezika v javni rabi in skrbeti za višjo raven jezikovnega izražanja in ustvarjanja.

Celovita akcija za podružbljanje jezikovne politike kot sestavine celotne družbene in z njo kulturne politike — to naj bo javna razprava, ki jo z današnjim dnem začenja socialistična zveza.

Industrija na Goričkem ima razvojne možnosti

V Rogašovcih bo dovolj dela za orodjarje — Kamnolom v Sotini — Kaj bo z nuskovsko slatino — Delo v Muri

ROGASOVCI, MURSKA SOBOTA, decembra — Krajevna skupnost Rogašovci je dolgo veljala za eno najbolj tipičnih zdomarskih območij onstran Mure. Zemlja razdrobljena na prek 10 tisoč parcel je dajala premalo in je v preteklosti botrovala množičnemu izseljevanju.

Tudi zdaj je zunaj okoli 500 vaščanov, vendar se je v zadnjem letu v tem kraju zgodilo nekaj zelo pomembnega: v Rogaševcih je postojnski Liv zasadil lopate za svoj objekt, ki je hkrati prvi industrijski objekt (poleg Modnega salona v Gradu) daleč naokoli.

Kot je o tem pripovedoval v. d. vodje splošnega sektorja LIV iz Postojne **Jože Santelj**, bodo v novozgrajenem obratu v Rogašovcih uredili sodobno orodjarno ter tam namestili del proizvodnje betonskih mešalcev.

V prvi fazi se bo tam zaposlilo okoli 60 ljudi; nekateri od njih so se že začeli usposabljati ob delu v postojnskem LIV, drugi pa se šolajo v murskosoboškem šolskem centru.

Po zadnjih podatkih naj bi novi obrat postojnske LIV v Rogašovcih odprli 23. aprila prihodnje leto.

Investicijska vrednost tega objekta je okoli 40.000.000 dinarjev, vendar gre tokrat, kot pravi Geza Kisilak, predsednik sveta KS Rogašovci, šele prva faza. V zadnji, tretji naj bi zaposlili predvidoma okoli 250 ljudi.

Sicer pa se v krajevni skupnosti Rogašovci odpirajo tudi druge možnosti za razvoj kraja. Kamnolom v Sotini so strokovnjaki ugodno ocenili. Tu pa so tudi vrelci slatine v Nuskovi, ki izvirajo že iz leta 1918, vendar se tega problema še nihče ni lotil temeljito, a v KS pravijo, da ne bodo odnehali

V samem pomurskem središču, v Murski Soboti pa se proti koncu prihodnjega leta in v letu 1980, odpirajo precejšnje možnosti za zaposlitev v novi tovarni zvarjencev, ki jo skupaj načrtujeta Mura in Litostroj iz Ljubljane. Zaposlilo se bo lahko okoli 130 ključavničarjev, obločnih in avtogenih varilcev ter monterjev.

Sodelovanje med SOZD IMP iz Ljubljane in murskosoboškim Bliskom in Panonijo pa ima že dolgoletno tradicijo; Blisk in Panonija, ki sta v okviru IMP, bosta že v prihodnjem letu in do konca naslednjega srednjeročnega obdobja potrebovala: TOZD Blisk zaposli 15 elektroinštalaterjev prihodnje leto, do leta 1985 pa še 50; 15 izolaterjev v prihodnjem letu, poznejše pa še 20; 10 strugarjev in rezkalcev v prihodnjem letu, do leta 1985 pa še 70, ključavničarjev bi najprej zaposlili 10, pozneje pa še 30, livarjev barvnih kovin pa postopoma okoli 10.

Panonija bo razširila program proizvodnje kmetijske mehanizacije. Za to bodo potrebovali: 40 ključavničarjev v 1979 in 85 kleparjev do 1985., 25 in postopoma še 160 ključavničarjev, 8 in še okoli 120 strugarjev in rezkalcev, 6 in 30 varilcev ter 3 in 25 orodjarjev. Poleg teh pa bodo potrebovali tudi več strojnih ali elektroinženirjev oziroma strokovnjakov drugih smeri.

D. B.

Manj ovir za vrnitev

A. Rus: Avto-Radgona vgrajuje zaposlovanje zdomcev v svoje razvojne načrte — Možnosti za delo tudi doma

GORNJA RADGONA, decembra — Organizacija združenega dela Avto-Radgona sodi v Pomurju med tiste delovne organizacije, ki so v svojih razvojnih težnjah in tudi že v uresničenih razvojnih načrtih ustvarile stvarne možnosti za zaposlovanje delavcev, ki se vračajo z začasnega dela v tujini

Na vprašanje, kakšen pomen pripisujejo v Avto-Radgoni družbenim prizadevanjem za hitrejše vračanje in zaposlovanje zdomcev, pravi direktor **Tone Rous**: »Avto-Radgona je vgradila politiko zaposlovanja zdomcev v svoje načrte z velikim posluhom za to našo skupno nalogo. V radgonski občini pa je naša organizacija, poleg OZD Gorenje-Elrad, zdaj še edino podjetje, ki že več let načrtno odpira nova delovna mesta za zaposlovanje kvalificiranih delavcev-zdomcev.

To so povečini ključavničarji, kleparji, kovači, montažerji avtomobilske stroke, orodjarji in drugi poklici. Tako smo v dosedanjih skupnih naložbah Avto-Radgone v razdobju zadnjih petih let namenili samo za delovna mesta, namenjena zdomcem, dobrih osem milijonov novih dinarjev.

O sadovih teh naporov v Avto-Radgoni, kjer danes združuje delo že tisoč delavcev, smo se lahko prepričali v vseh njenih obratih. Tu smo srečali tudi petnajst delavcev, ki so se zaposlili doma po večletnem delu v tovarni Auto-Union v Ingolstadtu v Zvezni republiki Nemčiji.

Pri 500-tonski stiskalnici dela tudi 54-letni Koloman Kovač, doma iz Žepovec v Apaški dolini. Mož je bil več kot pet let na začasnem delu v Zvezni republiki Nemčiji. Kot izučen kovač se je pri tvrdki Audi NSU Auto-Union usposobil za delo na veliki stiskalnici.

Takole nam je povedal: »Čim smo zvedeli za boljše možnosti zaposlovanja doma ter za ugodnosti, ki jih nudi družba vračajočim se delavcem, je nastalo med nami pravo ‚gibanje' za čimprejšnjo vrnitev domov. Tako nas danes dela v Avto-Radgoni že več kot petnajst samo iz Ingolstadta. Moram reči, da so v podjetju vsem ovrednotili v tujini pridobljene kvalifikacije, pa tudi naši osebni dohodki so dostojni.«

»Moram reči,« je dejal na koncu pogovora Koloman Kovač, »da veliko naših ljudi po vrnitvi domov izgubi delovno vnemo, značilno za delo v industrijsko razvitih deželah. To gotovo ni v prid našim prizadevanjem po večji storilnosti dela. Če bi doma garali tako kot v tujini, bi to gotovo bilo v korist nas vseh, naših delovnih organizacij in vse družbene skupnosti.«

BORO BOROVIČ

jana
prijateljica ki vas nikoli ne razočara

Dovolj dela za vse obrtnike

Občina bo pomagala do poslovnih prostorov — Tudi davčne olajšave

LENDAVA, 28. decembra — V Pomurju rastejo nove hiše, gospodarstva in gospodinjstva se opremljajo z vsemi tehničnimi pripomočki in stroji, a po besedah referentke za gospodarsko pravne zadeve skupščine občine Lendava Helene Gubič, že nekaj let sem manjka praktično vseh obrtnikov. Ni dovolj avtomehanikov, avtoličarjev, avtokleparjev, ključavničarjev in cele vrste drugih obrtnikov. Zato nameravajo obrt spodbuditi tako, da bodo zainteresiranim pomagali pri pridobivanju poslovnih prostorov, priznavali bodo davčne olajšave zlasti za deficitarne obrti. Tudi lendavski zdomci se namreč ob povratku najpogosteje odločijo za avtoprevozništvo ali pa pripeljejo s seboj različno mehanizacijo za gradbeništvo, dela pa je dovolj tudi na drugih področjih.

D. B.

V Lendavo se vozijo iz Hrvaške

Zaposlitev iščejo predvsem v Industriji nafte INA in drugod

LENDAVA, 28. decembra — Občina Lendava ima 27 tisoč prebivalcev. Od 17.700 zaposlenih jih dela na območju občine 5.900; v zasebnem sektorju jih je 145, okoli tisoč pa jih služi kruh v sosednjih občinah. Tu pa si iščejo delo tudi delavci od drugod. Predvsem iz sosednje Hrvaške; drugam se vozi vsak dan na delo okoli 800 Lendavčanov.

Približno 500 ljudi je prijavljenih na skupnosti za zaposlovanje, vendar pa je k temu potrebno dodati še kakih tisoč ljudi s kmetij, ki bi se radi zaposlili v industriji, če bi bila za to priložnost.

Na delu v tujini je, po oceni skupnosti za zaposlovanje, približno tri tisoč ljudi. Veliko je mladih, so pa tudi taki, ki so zdoma že deset, petnajst let.

D. B.

Kmetijski stroji lastne proizvodnje

Rajmond Vouri dokazuje, da kmet danes ni le poljedelec — Biti mora tudi voznik in strojnik ter včasih živinozdravnik

SOTINA, decembra — Rajmond Vouri iz Sotine se je pred leti usmeril v rejo živine. S tem se zdaj ukvarja že pet let in takole pravi: »V Nemčiji delaš kot stroj, zjutraj se vključiš, delaš kot avtomat in zvečer se izključiš. Jaz, vidite, pa zdaj delam skoraj tako kot vi ali kak delavec v proizvodnji.«

Seveda Rajmond Vouri tega ni rekel kar tako. Tudi sam je bil nekoč »tak stroj, ki se vključi za ves dan«. Pet let je bil avtoprevoznik pri gradbenem podjetju v ZR Nemčiji; prosti čas, kolikor ga je pač bilo, pa je delal »vse drugo na gradbišču«.

»Že takrat sem rekel«, pripoveduje, »če bom tudi doma tako garal, bom gotovo uspel...«

Ko se je vrnil domov, v nizko kmečko hišo ob razpotju kolovoza sredi vasi in le streljaj daleč od glavne ceste, ki vodi sem gor proti tromeji v Kuzmi in proti občinskemu središču na drugi strani, je svoje prihranke naložil v usmerjeno kmetijo. Takrat leta 1973 se je odločil, da bo pital živino. Od Panonke je dobil kredit brez vezanosti vloge.

Toda že leta 1974 ob samem začetku ni šlo brez težav. »Teleta smo kupovali po visokih cenah, živina pa ni šla. Cene so bile nizke«, pripoveduje. Prvo leto svojega usmerjenega kmetovanja je tako »prigospodaril« kar za 28 novih tisočakov izgube...

A prihranki, precej denarja in truda, vse to je bilo že vloženo, hlevi polni. In ob njih so rasli silosi. Danes ima štiri silose za okoli 230 kubikov krme. In zdaj so se že tudi sosedje navadili nanje. Gledajo jih z občudovanjem, morda z zavistjo prav gotovo pa tudi s ponosom, saj ob vsaki priložnosti omenijo, kako si splača Rajmonda Vourija pogledati, on da zna.

Sam v pogovoru največkrat omeni »svojega« kmetijskega pospeševalca, Ernesta Kereca iz kmetijske zadruge Cankova. Skupaj, pravi, sta ugotavljala kaj bo za njegovo zemljo najbolj primerno in se odločila za usmerjeno kmetijo za živinorejo. Vse je bilo treba zastaviti s pravim semenom in se zemlje lotiti s pravo agrotehniko da bi izčrpali iz nje pravi pridelek. In kaže, da sta imela pri tem srečno roko, saj s pridelkom z 2,30 hektarjev koruzišča napolni vse svoje štiri silose. Pravi, da je to rekord, ki prekaša celo družbeni sektor. Tako razen »štarterja« za teleta v glavnem vso krmo pridela kar sam doma. Z leti si je dodobra izpopolnil svoj domači »strojni park«, traktor, cisterno za izvoz gnojevke, transporter za silažo, sadilnik za koruzo, trosilec, puhalnik, v okviru strojne skupnosti je silokombajn in še marsikak drug priključek in delovni pripomoček na kmetiji.

Resnici na ljubo je treba povedati, da je veliko tega tudi skonstruiral in izdelal kar sam. Transporter, dolg 12 metrov, ki se dviga in spušča v kotu 45 stopinj in ga potrebuje za stokubični silos ga je tako veljal le okoli sedem novih tisočakov, za novega pa bi moral odšteti okoli 45 tisočakov. Sam je delal tudi traktorske prikolice in naposled je zdaj tudi sam vodja male (domače) gradbene ekipe, ki zida novo hišo. Zida namreč kar sam, seveda tako, da za delo poprimejo še žena Emilija in oba sinova.

Na začudena vprašanja, kako vse to zmore in ob ženini pripombi k snovanju novih načrtov odgovarja z nasmeškom. Navajen je takih vprašanj zato pove preprosto: Tudi kmet mora delati z glavo, tudi kmetija mora biti organizirana in mehanizirana, pa pri tem niti ni tako zelo pomembno število hekatrov lastne zemlje.

Tako tudi prepričljivo in mirno nadaljuje, da ima tudi njegova družina »povsem normalni delovni čas«. Vstajajo okoli pol sedmih zjutraj in — vse je opravljeno ob svojem času. Seveda pa je tudi vse delo organizirano tako, da je gospodinja Emilija v glavnem v kuhinji, da četrtošolko, 9-letno Slavico čakajo poleg šole drobna hišna opravila, da postori nekaj doma tudi 15-letni Štefan, ki si scier začenja počasi že služiti kruh na Temelju v Rogašovcih, kjer raste postonjski LIV. In samo po sebi se razume, kje mora poprijeti za delo (najverjetneje) bodoči gospodar, 16-letni Mihael, ki zdaj obiskuje drugi letnik kmetijske šole v Rakičanu.

Za Mihaela bo tako vzorno urejena kmetija doma gotovo dobro dopolnilo k vsemu tistemu znanju, ki si ga sicer pridobiva v šoli Rajmond Vouri rad večkrat ponovi, kako pomembno je, da je delo na kmetiji dobro načrtovano, da je veliko najtežnjega dela mogoče opraviti »z glavo in na gumbe«, da pa kmet ni le poljedelec ampak tudi šofer, strojnik, živinozdravnik, mora poznati agrotehniko in fitomedicino...

Tako tudi s ponosom pokaže svoj ponos, hlev s 36 glavami živine, kjer je res marsikaj avtomatizirano.

Zaradi vsega tega je, ta za poznavalce morda običajno dobra usmerjena kmetija daleč naokoli edina vendarle vredna posebne pozornosti. Novost je, ki si tu šele utira pot. Mnogi se zanimajo za to in ono Vourijevo izkušnjo. Sam pravi, da nasveta nikomur ne odreče. Morda pa bo našel posnemalce.

DRAGICA BOŠNJAK

Dve leti dolg delavnik

Štefan Nemec je vedel, kaj hoče v Nemčiji — Po dveh letih se je vrnil, zgradil hišo in se zaposlil v Muri

KUPŠINCI, decembra — Pot na delo v tujino zahteva jasno opredelitev, sicer se lahko sprevrže v tveganje. — Izkušnje Franca Nemca iz Kupšinec. Tudi za Franca in Heleno Nemec iz Kupšinec v soboški občini je bila želja po boljšem zaslužku in ureditvi novega doma glavni motiv, ki ju je pripeljal na začasno delo v tujino. Mlada zakonca, ki sta se pred leti odpravila v Zvezno republiko Nemčijo, sta dobro preračunala, kaj lahko tvegata brez posledic za svoje zdravje in brez večje škode za svoja dva otroka. Namreč že po dveh letih trdega garanja in odpovedovanja sta se vrnila domov s prihranki, ki so bili dobra osnova za uresničitev njunih želja.

V novi hiši živi danes Nemčeva družina skoraj idilično življenje. Pod skupno streho so vzeli še moževe starše, ki kljub visoki starosti še marsikaj postorijo na posestvu, ko sta mlada v službi. Oba sta namreč takoj po vrnitvi dobila delo v soboški tovarni oblačil in perila Mura, kjer dobro zaslužita. V sodelovanju z zadrugo pa na veliko redita prašiče. Letos sta spravila na tehtnico že šestdeset rilcev, za prihodnje pa načrtujeta še večji obseg reje.

Brez tlake na tujem, sta iskrena Nemčeva, ne bi bilo tako hitro nove hiše, ne hleva in še marsičesa, kar jim zdaj lajša življenje. Nemalo sta ponosna na to, da jima je uspelo vse to v zelo kratkem času.

»Izkušnje drugih so naju naučile, da je delo v tujini lahko zelo tvegana reč, če odločitev zanj ni povezana z jasno predstavo o cilju, namenu in času bivanja na tujem«, razlaga Franc Nemec »Moram reči, da v najinem računu ni bilo napake. Oba sva s trdim delom v tovarni Audi NSU Auto-Union v Ingolstadtu in s priložnostnimi deli, kjerkoli so se nama ponudila, uspela prigarati toliko, da sva se z otrokoma vrnila zdrava in v predvidenem času ter s prihranki, ki so nama omogočili, da sva uresničila večji del naših načrtov.«

Po njegovem mnenju je veliko naših ljudi odšlo v preteklih letih na delo v tujino brez pravega načrta. Če številnim med njimi še po desetih letih in več ni uspelo najti poti domov, pravita Nemčeva, so za to krivi tudi sami, ker ne vidijo ali nočejo videti ponujene roke za vrnitev v domovino. Tu da se jim danes ponujajo še znatno boljše možnosti za zaposlitev.

»Kljub skopemu času in garanju, ki sva si ga naprtila v tujini, sva se ves čas posredno ali neposredno zanimala za prosta delovna mesta v naši občini in tudi drugače sva skrbela za stalne stike z domačim krajem,« dé Nemec.

FRANC NEMEC — Odhod v tujino je tvegan, če nimaš pred seboj jasnega cilja.

Foto: Miško Kranjec

Le tako jima je uspelo, da sta ob odpovedi tujemu delodajalcu oba že imela zagotovljeno delo doma, kjer zdaj, kot pravita, zaslužita dovolj za spodobno življenje. Še več: s prihranki iz delovnega razmerja in z dohodkom na posestvu sta prihranila v kratkem času dovolj, da bosta najela nov kredit za ureditev centralne kurjave in za nova gradbena dela.

BORO BOROVIČ

Izdatne olajšave za naložbe v manj razvita območja

Doseči je treba skladnejši družbeni razvoj in optimalno rast celotne republike

Da bi dosegla optimalno rast vsega narodnega gospodarstva ter skladnejši družbeni razvoj celotne republike, kakor tudi izboljšanje življenjskih pogojev občanov, pospešuje SR Slovenije razvoj proizvajalnih sil na manj razvitih območjih z ukrepi, ki jih določa z dolgoročnimi in srednjeročnimi programi družbenega razvoja, z vsakoletnim določanjem politike na teh osnovah in z zakoni, s katerimi se ureja delovanje posameznih družbenih dejavnosti in drugimi ukrepi.

Skrb za razvoj manj razvitih območij je predvsem naloga prizadetih občin samih, delovnih organizacij in njihovih asociacij, poslovnih bank ter ustreznih regionalnih centrov, ki imajo interes za hitrejši razvoj teh območij. SR Slovenija pa sodeluje pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij:

— z graditvijo oziroma sodelovanjem pri graditvi infrastrukturnih objektov, ki so pomembni za gospodarski in socialni razvoj teh območij;

—z davčnimi in kreditnimi olajšavami za investitorje, ki vlagajo svoja sredstva v gospodarske objekte, pomembne za gospodarski in socialni razvoj teh območij;

— s sofinanciranjem in strokovno pomočjo pri izdelavi investicijskih in razvojnih programov ter projektov in z ukrepi, ki se določajo s posebnimi predpisi za pospeševanje kmetijstva.

(Citat iz zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji.)

SMUČARSKI SKOKI

DANES V OBERSTDORFU

Začetek novoletne turneje

70 skakalcev iz 15 držav - Tudi Jugoslovan Norčič za višja mesta

OBERSTDORF — Danes se bo na skakalnici v Oberstdorfu začela tradicionalna novoletna turneja, ki je tokrat že 27. na sporedu. To je gotovo najbolj prestižno tekmovanje smučarskih skokov, če seveda izvzamemo olimpiado, zato se je tudi letos zbrala v Oberstdorfu vsa svetovna elita. Prisotnih je približno 70 skakalcev iz 15 držav.

ŠPORED NOVOLETNE TURNEJE

Danes. ob 12.30 v Oberstdorfu
1. jan. ob 12.30 v Garmisch Partenkirchnu
4. jan. ob 12.30 v Innsbrucku
6. jan. ob 12.30 v Bischofshoffnu

Novoletna turneja, katere uradno ime je sicer «Intersport turneja», se bo torej začela v Oberstdorfu, nadaljevala se bo na prvi dan novega leta v Garmisch - Partenkirchnu, nato se ba karovana preselila na olimpijsko skakalnico v Innsbrucku za 4. januar, nazadnje pa še v Bischofshoffen, kjer bo zadnje tekmovanje 6. januarja. Na koncu verjetno ne bo slavil res najzaslužnejši, vendar formula te turneje dovoljuje le redka presenečenja.

V Oberstdorf so že dospeli glavni konkurenti za osvojitev pomembne turneje. Zmagovalec zadnje turneje Finec Ylianttila je v dobri formi in je zato eden resnejših kandidatov za zmago. Njegovi nasprotniki bodo v bistvu vsa reprezentanca NDR z Duschkom na čelu, Francoz Jacoberger, presenečnje lanske sezone, Sovjeti in Avstrijci. Odsoten bo Švicar Steiner, ki je prav pred kratkim najavil svoj dokončni odstop zaradi hujše poškodbe. Na vsak način pa je za novoletno turnejo značilno, da odkrije nove talente. Zato so mogoča tudi velika presenečenja.

Jugoslovani so v ZRN in Avstrijo poslali nekoliko prenovljeno reprezentanco. Vodil jo bo seveda najboljši jugoslovanski skakalec Bogdan Norčič, ki bi lahko tudi posegel po višjih mestih na končni razpredelnici.

Novi zvezni trener Andrej Tomin, ki je zamenjal Ludvika Zajca (leta je postal trener italijanskih skakalcev), je na turnejo pripeljal še Mlakarja, Kajzerja, Bogataja in debitanta Tepeža. Vsi ti pa bodo nastopili brez posebnih ambicij.

le, kaj znajo. Nasprotno pa so bile pomanjkljive prav glede borbenosti in volje do igranja in le skromnosti nasprotnic se lahko zahvalijo, da je bilo dovolj za osvojitev para točk igrati le tri sete. Mig

PRVENSTVO DEKLIC

Volley Club - Breg teden dni kasneje

Jutri, 31. dec., bi morala biti na sporedu prvenstvena tekma deklic med ekipama Volley Cluba in Brega. Srečanje bi moralo biti v telovadnici v Ulici Zandonai.

Zveza pa je tekmo preložila na teden dni kasneje in sicer v nedeljo, 7. jan., ob 10.30.

FIRENCE — Polprofesionalna nogometna zveza je nasolila Ragusi, ki nastopa v D skupini C-2 lige, kar 20 milijonov lir globe.

Nevsakdanjo globo si je Ragusa prislužila zato, ker je predsednik Vitale sestavil osebno pogodbo z igralcem Cacciavillanijem in zveza ni nato pogodbe odobrila.

Za vse to pa je zveza izvedela in je tako začela po krivcih udrihati. Igralec Cacciovillani je sam dobil osem milijonov lir globe, predsednik Vitale pa je izključen do 31. marca.

KOŠARKA

«Plave» zopet uspešne

TURIN — Jugoslovanska ženska reprezentanca je tudi v drugem kolu mednarodnega turnirja za «Trofejo Teksid» zmagala. Jugoslovanke so tokrat premagale drugo postavo Italije s 84:71.

Najboljša v jugoslovanskih vrstah je bila Pekićeva, ki je dosegla kar 30 točk.

KOŠARKA — PRVA ITALIJANSKA LIGA

Pagnossin v Brescii

Goričani bodo v derbiju kola igrali z ekipo Pintinox Tržačani se bodo v Novari spoprijeli s peterko Manner

V prvi italijanski košarkarski ligi bodo danes odigrali 9. kolo.

A - 2 LIGA

Derbi kola te lige bo drevi v Brescii ob 17.30. Spoprijeli se bosta namreč vodeči peterki Pintinox in goriški Pagnossin. Favorit je seveda Pintinox, ki pa je v minulem kolu v gosteh z dokajšnjo srečo premagal Sarilo iz Riminija. Ne glede na to pa je na dlani, da je moštvo trenerja Salesa izredno močno in da so košarkarji iz Brescie kandidati za prestop v višjo ligo.

Goričani bodo nedvomno pred izredno težko nalogo. Seveda ne bodo vnaprej vrgli puške v koruzo in bodo s svojo običajno borbenostjo skušali presenetiti močnega nasprotnika.

Po porazu doma s Supergo iz Mester bo tržaški Hurlingham danes igral v Novari proti ekipi Manner, ki je zadnja na lestvici skupno z videmskim Mobiamom. Gre pa omeniti, da več kol ni igral Foster, in to zaradi poškodbe. Danes pa bo odlični Američan na igrišču in posel Lombardijevih varovancev bo seveda izredno težak.

PARI DANAŠNJEGA, 9. KOLA
Pintinox - Pagnossin
Manner - Hurlingham
Mobiam - Acentro Cagliari
Bancoroma - Jolly
Superga - Sarila
Rodrigo - Postalmobili
Juvecaserta - Eldorado

A - 1 LIGA

Po nepričakovani, a zasluženi zmagi v Cantuu bo danes Čosićev Sinudyne igral s turinskim Chinamartinijem. Šolmanov Mecap pa se bo jutri (po TV ob 14.30) spoprijel doma z Gabettijem.

Zanimiva bo tudi tekma v Vareseju, kjer bosta igrala državni prvak Emerson in Arrigoni iz Rietija.

PARI DANAŠNJEGA, 9. KOLA
Sinudyne - Chinamartini
Billy - Canon
Antonini - Scavolini
Emerson - Arrigoni
Perugina - Xerox
Mecap - Gabetti (jutri)

1. JUGOSLOVANSKA LIGA

Dragan Kičanović najboljši strelec

Po 8. kolu prve jugoslovanske košarkarske lige je Partizanov igralec Dragan Kičanović daleč najboljši strelec z odličnim poprečjem 35,6 točke na tekmo.

LESTVICA

Kičanović (Partizan)	285 (35,6)
Koprivica (C. zvezda)	254 (31,7)
Stevanović (Metalac)	236 (29,5)

Jelovac (Iskra Olimpija) 232, Skroče (Zadar) 223, Aršić (Borac) 202, Radovanović (Bosna) 188, Knego (Cibona) in Milovanović (Radnički LMK) 176, Jerkov (Jugoplastika) 175.

Predsedniški odbor na občnem zboru ŠD Zarja v Bazovici

POGOVOR S PREDSEDNIKOM ŠZ ISKRA IZ RONK KARLOM GERGOLETOM

«ZAČELI SMO Z ŽENSKO ODBOJKO»

Slovensko društvo v Ronkah važna pridobitev za ves zamejski šport

Tudi Slovenci v Ronkah imajo od začetka oktobra svoje športno društvo. Takrat so se namreč prvič na občnem zboru zbrali domači športni delavci, simpatizerji ter skratka vsi tisti, ki jim je pri srcu ohranitev slovenstva na tem tako izpostavljenem področju slovenskega etničnega ozemlja. Zamisel o ustanovitvi slovenskega društva v Ronkah se je porodila letos poleti, ko se je skupina mladih začela resneje ukvarjati s tem vprašanjem.

Pogoji za razvoj slovenskega organiziranega športa v tem okraju so res idealni, kajti že od nekdaj tu živečih in pozneje priseljenih Slovencev v teh krajih ni malo. Zaradi tega se moramo takih pobud samo veseliti in jih vsestransko podpirati. Na takratnem občnem zboru je bil za predsednika izvoljen Karel Gergolet, ki je bil svoj čas tudi med ustanovitelji ŠZ Mladost iz Doberdoba.

Gergolet, ki se je več let od tega preselil iz Doberdoba v Ronke, je pred časom dobil res laskavo priznanje za svojo večletno sodniško delo. Nagrado je dobil prav ob 50-letnici ustanovitve tržiške nogometne sekcije in iz rok prvega tamkajšnjega predsednika dr. Marinija. Priznanje, ki ga je bil deležen Karel Gergolet, podeli svedržavna nogometna zveza (AIA) le enemu sodniku iz vsake dežele na leto, in to predvsem za zasluge na področju učenja mladih sodnikov ter sojenja na sploh. Pri nagrajevanju je spregovoril tudi deželni predstavnik Furlanije - Julijske krajine pri državni sodniški zvezi v Rimu dr. Cassar, ki je poleg drugega rekel: «Tale je lik sodnika na igrišču in izven njega.»

Karel Gergolet sodi že 14 let, saj se je začel s sojenjem ukvarjati, ko je bil star le 22 let. Septembra meseca je bil teden dni v Covercianu na tečaju za tehnično izboljšavo sodnikov, kjer je bilo prisotnih približno sto sodnikov iz vse Italije. Predavatelji pa so bili na tem tečaju znani sodniki kot Michelotti, Menicucci in tajnik vsedržavne nogometne zveze Righetti.

Ker je Karel Gergolet tudi predsednik ŠZ Iskra iz Ronk, smo ga obiskali in povprašali, kako je z delovanjem komaj ustanovljenega športnega združenja.

«Karel, kakšne možnosti ima Iskra za razvoj v Ronkah, torej v italijanski občini in italijanskem okolju?»

«Moram povedati, da nam je prav občinska uprava iz Ronk (levičarska občinska uprava, ki jo sestavljajo 16 predstavnikov KPI, 2 PSI in 8 KD) veliko pomagala pri ustanovitvi tega društva, saj nam je dala na razpolago telovadnico in je z nami ravnala z istimi kriteriji, s katerimi ravna z drugimi organizacijami v občini. Poleg tega sta bila v občinski svet na zadnjih volitvah izvoljena tudi slovenska predstavnika Lilijana Vižintin in Robert Pahor, ki sta bila med ustanovitelji ŠZ Iskra. Oba namreč dokaj dobro poznata šport, saj sta bila oba do pred nedavnim aktivna odbojkarja pri ŠZ Dom in ŠZ Mladost. Poleg tega je Robert Pahor tudi uspešno dokončal visoko šolo za telesno kulturo v Rimu.»

«S katerim športom se mislite najprej ukvarjati?»

«Za prvo panogo smo trenutno izbrali žensko odbojko, ker ima tudi največ možnosti uveljavitve. Kasneje bomo gotovo organizirali tudi sekcijo za otroško telovadbo, poleti pa bomo organizirali v Gradežu tečaj plavanja, ki ga bo vodil Robert Pahor, ki je že vodil podoben tečaj z ženo prav v Lipici.»

Ob koncu pa še vabilo za vse Slovence v Ronkah, naj se kar javijo v telovadnici ob urnikih namenjenih ŠZ Iskra, in sicer ob četrtkih (21.00 - 23.00) ter nedeljah (9.00 - 11.00). Vsak nov član bo gotovo dobrodošel.

Karel Gergolet

(fg)

Enajsterica kriške Vesne, ki nastopa v 3. nogometni amaterski ligi

HOKEJ NA LEDU

Italijansko prvenstvo

CORTINA D'AMPEZZO — Izidi 18. prve italijanske hokejske lige: Gardena - Merano 9:0, Bolzano - Valpellice 9:1, Bruneck - Diavoli Milano 8:5, Cortina - Asiago 7:3. Počitek Alleghe.

LESTVICA

Bocen in Gardena 27; Merano 21; Cortina 19; Bruneck 15; Diavoli 14; Asiago 12; Alleghe 9; Valpellice 0.

ODBOJKA

Panini poražen

MODENA — V anticipirani tekmi prve italijanske odbojkarske lige je včeraj Panini nepričakovano izgubil doma z ekipo Edilcuoghi iz Sassuola, potem ko je že vodil z 2:0.

IZID

Edilcuoghi — Panini 3:2
(—8, —4, 11, 12, 8)

PRVENSTVO DEKLIC

Borovke zmagale a ne zadovoljile

Bor — Volley club 3:0
(16:14, 15:11, 15:12)

BOR: Vesel, Gruden, Vekjet, Scocchi, Dougan, Cepar, Maver, Bajc, Cergol, Gerdol.

Bila je to tekma dveh neenakovrednih nasprotnikov, ki so jo naše igralke dobile z večjo lahkoto, kot kaže izid. Kljub temu da so večji del srečanja igrale rezervne odbojkarice, ni uspelo Volleyu osvojiti niti seta.

Vseeno pa borovke niso povsem zadovoljile, saj smo pričakovali, da bodo mladinke, ki manj igrajo v drugih tekmah, tokrat skušale izkoristiti svojo priložnost in pokazale, kaj znajo. Nasprotno pa so bile pomanjkljive prav glede borbenosti in volje do igranja in le skromnosti nasprotnic se lahko zahvalijo, da je bilo dovolj za osvojitev para točk igrati le tri sete. Mig

NOGOMET — *V zaostalih tekmah 2. AL*

Danes Primorec, jutri Gaja

Trebenci bodo igrali proti ekipi Campanelle - Gajevci se bodo spoprijeli z Opicino - Obe tekmi ob 14.30

Slabo vreme je oviralo reden potek 13. in 14. kola tega prvenstva. Nekatere tekme so preložili in kljub temu da so bile na sporedu že zaostale tekme, je vreme spet prekrižalo račune nogometašem. Deželni odbor nogometne zveze je zato na zadnji seji dokončno odločil datume petih zaostalih tekem in sicer: Campanelle - Primorec 30. 12., Opicina - Gaja in Giarizzole - Rosandra 31. 12., GMT - Primorje 4. 1., Rosandra - Campanelle 10. 1. Od naših enajsteric bosta torej Primorec in Gaja igrala že danes oz. jutri.

Campanelle - Primorec

Trebenci bodo danes popoldne igrali na domačih tleh. Zaradi razmočenega igrišča ekipe Campanelle so Tržačani pristali, da igrajo na travnatem igrišču v Trebčah, kjer je pravokotnik, kljub dežju, v dobrem stanju in zaradi tega ne bi smelo biti nevarnosti, da bi srečanje ponovno odgodili. Dvoboj bo verjetno dokaj izenačen, saj sta obe ekipi na zgornjem delu lestvice. Trebenci so na šestem mestu in imajo le točko več od ekipe Campanelle, ki je na osmem mestu. Sicer pa zaradi praznikov ekipi ne bosta igrali v popolnih postavah in zaradi tega je vsako predvidevanje tvegano.

Kot podatek bi omenili, da ekipa Campanelle na tujem igrišču ni še doživela poraza, Trebenci pa so doma podlegli le Rosandri. Zato smo skoraj prepričani, da bi delitev točk morda zadovoljila oba tabora.

Opicina - Gaja

Jutri bo že tretjič, ko bosta Opicina in Gaja stopili na opensko igrišče v tem prvenstvu. Prvič mogla in sneg, drugič led so prisilili sodnike, da so preložili tekmo. Upamo, da bo tokrat končno ekipama uspelo igrati, čeprav bo igrišče na Općinah blatno.

Domačini, ki vodijo na lestvici skupaj z Zarjo, seveda računajo na ves izkupiček, s katerim bi ekipa Opicine ostala sama na vrhu lestvice in bi bila potencialno tudi zimski prvak. Gajevci se seveda tega dobro zavedajo, vendar bodo dali vse od sebe, saj je njihov položaj na lestvici dokaj kritičen. Padriško-gropajska enajsterica je namreč na zadnjem mestu s sedmimi točkami in če se hoče rešiti pred izpadom, se mora dokaj potruditi. Kljub temu da Gaja potrebuje točke, bi bil jutri remi za «zeleno-rumene» že lep uspeh.

Koncilia v Anglijo

DUNAJ — Vse kaže, da bo vratar Innsbrucka in avstrijske državne reprezentance Friedl Koncilia kmalu zapustil vrata svojega moštva.

Angleški prvoligaš Manchester United je namreč pripravljen odšteti za njegov nakup toliko funtov šterlingov, da so voditelji kluba iz Innsbrucka že najavili možen odstop svojega igralca. Edina gotovost pa e doslej dejstvo, da rabi Manchester United nujne ojačitve

NOGOMET — DANES V 3. ITALIJANSKI LIGI

Tržačanom novi par točk?

Triestina bo igrala doma proti nevarni enajsterici Bielleseja

Po enotedenskem odmoru zaradi božičnih praznikov se bo prvenstvo C-1 lige redno nadaljevalo s 13. kolom, ki bo na sporedu danes. Tekme so premestili na soboto, da bi tako bil obisk gledalcev večji in da bi se vsi igralci in trenerji lahko poslovili od leta v družinskem okolju.

V zadnjem srečanju tega nadvse uspešnega leta (napredovanje v ligo in odličen položaj na lestvici po prvih kolih) bo Triestina igrala pred domačo publiko proti izredno solidni enajsterici Bielleseja.

Današnji gostje so bili pred pričetkom prvenstva prava neznanka. Nekateri so jim pripisali celo važno vlogo, saj so se v prestopnem roku dokaj ojačili. Iz B lige sta prišla izkušena igralca kot Sadocco in Lamia Caputo, iz Vidma pa je v Piemont dospel napadalec Palese, ki ni imel lani pri Udineseju mnogo sreče, saj sta bila pred njim dva odlična napadalca kot Ulivieri in De Bernardi. Vsekakor pa je Palese ob vsaki priložnosti dokazal, da je zelo soliden in nevaren napadalec. Ostala dva stebra Bielleseja sta vezni igralec Conforto in bivši član Triestine Schillirò. Sicer pa je Biellese na prvenstveni lestvici tik za Triestino s točko manj.

Po zadnjih uspešnih nastopih je Triestina dokončno pokazala, da je letos zelo zanesljiva ekipa. Predvsem v gosteh so Tržačani povsem zadovoljili, tudi na domačem igrišču pa so še neporaženi in so nasprotnikom prepustili le dve točki (remi z Novaro in Juniorcasalejem). Tako je Triestina nepričakovano prav tik pod vrhom lestvice v boju za napredovanje v višjo ligo. Nihče v tržaškem taboru ne skriva ambicije. Triestina bo sedaj z vso silo skušala obdržati visok položaj na lestvici, upanje na napredovanje pa ni več utopija. Triestina bo (po izjavah vodstva) iz nedelje v nedeljo nabirala čimveč točk, na koncu pa bo obračun, morda B liga. Če bo napredovanje prišlo, toliko boljše, če ne pa drugo leto! To je trenutno parola tržaškega tretjeligaša.

Tudi tokrat so Tržačani favoriti. Edini problem je, če so Tržačani po premoru ohranili ritem in kondicijo, pa seveda samozavest in polet. Če so, bo verjetno tudi Biellese prepustil obe točki Triestini. A. K.

TEKME DANAŠNJEGA, 13. KOLA

Alessandria - Modena (Filippi)
Forlì - Spezia (Pezzella)
Lecco - Reggiana (Savalli)
Mantova - Treviso (Armienti)
Novara - Cremonese (Esposito)
Padova - Juniorcasale (Magni)
Parma - Como (Simini)
Piacenza - Trento (Vallesi)
Triestina - Biellese (Rufo)

Današnje prijateljske tekme

Atalanta - Genoa (Mascia)
Brescia - Torino (Falzier)
Cagliari - Milan (Adamu)
Cesena - Bologna (Matarassi)
Lecce - Asa Bukarešta (Paparesta)
Mestrina - Varese (Sguizzato)
Monza - Inter (Casarin)
Pescara - Fiorentina (Altobelli)
Pistoiese - Perugia (Bianciardi)
Rimini - Catanzaro (Galli)
Sampdoria - LR Vicenza (Pieri)
Spal - Verona (Tubertini)

Menotti v Evropo?

BUENOS AIRES — Argentinska nogometna zveza je uradno ukinila pogodbo s trenerjem svoje reprezentance Menottijem, to je trenerjem, ki je Argentince privedel do svetovnega naslova junija v Buenos Airesu. Manjkalo je še samo potrdilo nogometne zveze, drugače pa je bila «razporoka» med Menottijem in voditelji argentinskega nogometa že prej znana. Šlo je namreč, ni si težko misliti, za denar, saj je Menotti, morda naveličan tako odgovorne funkcije, zahteval veliko več denarja (okrog 100.000 dolarjev več od prejšnje pogodbe).

Vsekakor pa ne bo Menotti ostal brez dela. Že veliko evropskih klubov ga je povprašalo za sodelovanje, Menotti pa je, kot je vsaj kazalo, vedno odklonil.

No, to bo treba videti sedaj, ko je vendar prekinil vse stike z argentinsko nogometno zvezo.

Trenersko mesto mu je že ponudil domači klub San Lorenzo de Almagro, ki nastopa v prvi ligi. Bo Menotti ostal doma ali bo ra ubral bolj dobičkonosno pot do Evrope?

ŠD MLADOST

izreka svojemu nogometašu Robertu Grilju ob izgubi dragega očeta iskreno sožalje.

TENIS

PRVENSTVO AVSTRALIJE

V 2. kolu presenečenje Tim Gullikson izločen

MELBOURNE — V drugem kolu teniškega turnirja je za največje presenečenje poskrbel Avstralec Mc Namara, ki je premagal Tima Gulliksona s 6:2, 6:3 in 7:6.

OSTALI IZIDI

Sandri (ZDA) - Case (Avstralija) 6:1, 6:4, 6:1, Vilas (Arg.) - Drewett (Avstralija) 6:4, 6:4, 6:3, Ashe (ZDA) - Moore (Juž. Afr.) 6:1, 6:4, 6:3, Stone (Avstralija) - Edmondson (Avstralija) 6:4, 3:6 6:3, 6:4.

V ženskem turnirju je v prvem kolu Italijanka Sabina Simmonds izgubila z Američanko Betsy Nagelson s 6:1, 6:3.

MIŠKO KRANJEC

Nekoč bo lepše

(Dve povesti)

79.

«Povej, me boš izdal?» je trmasto gnala svoje. Spet mu je zaprlo sapo. Vse, kar je zmogel, je bilo.

«Majda — pusti te stvari. Bodi spet moja! Pomirila se boš in bo spet vse dobro. Hočeš? Bodi moja!» Objel jo je strastno in jo hotel poljubiti. Odmaknila je glavo, nato je rekla z usti tik njegove glave, suho, pošastno:

«Na sledi so mi. Če ne pobegnem, me bodo vsak čas zaprli... že danes sem čakala. Ko si ti potrkal, sem mislila, da je nekdo drug... Še imaš možnost, da se rešiš, če nočeš z menoj v pogubo! Jutri bo morebiti prepozno! — Povej, me boš zdaj izdal?» Molčal je. Bilo je preveč strašno, da bi mogel karkoli odgovoriti. «Bodi odkrit! Nič ti ne bom zamerila! Jutri pojdi k našemu ravnatelju in mu vse povej, potem pojdi na Notranji odsek in tudi tam povej!»

«Majda!» je vzkliknil ves prevzet od groze. Česa drugega ni zmogel.

«Reši se! Zdaj je poslednja priložnost!» Tokrat je ona prijela njega za roke. Dahnila je vanj: «Moj svet se podira! Če nočeš, da pokoplje pod seboj tudi tebe, se reši! Jutri pojdi in me izdaj! To bo cena za tvojo rešitev!»

Bil je tako ves prevzet od te njene silovitosti, da ni vedel, ali se ji je zmešalo ali misli resno. Ona pa mu je gledala v obraz, opazovala na njem to njegovo grozo. Zdaj ni več dvomila, da je klonil. Če je doslej omahoval, poslej ne bo več. Njen obraz se je razvlekel v grenak nasmeh. Ni več dvomila, da je prišel njen konec. V zavesti tega svojega popolnega zloma se ga je nepričakovano oklenila in rekla.

«Zdaj pozabiva vse. Če si že prišel — nocoj bodi moj, ves moj! Nič ne sprašuj, govori samo o ljubezni — vseeno, če še tako zlagano! Rada bi poslušala tvoje velike besede o ljubezni, s katerimi si me očaral in s katerimi si očaral druge ženske!» Stiskala ga je k sebi. Tokrat je bil on brez moči. Vedel je, da je njegova usoda tesno povezana z njeno.

Peto poglavje

Brzojavka, ki so jo ta večer dobili Suhadolčevi, je v družini napravila precejšen poplah. Ravnatelj Okrajnega magazina, kjer je bila Majda v službi, prosi Jožeta Suhadolca, naj takoj pride k njemu, če mu je to le mogoče.

Do polnoči ni bilo več nobenega vlaka in tako so preložili, da se oče Suhadolc odpelje s tem polnočnim. «Pojdem s teboj,» se je odpravljala tudi mati, «gotovo je otrok hudo zbolel, ker kaj drugega bi moglo biti, da je taka sila?»

«Kakor da imamo denar za pot,» je odvrnil oče, ki matere ni hotel ob sebi... morebiti ne gre za bolezen. «Kje naj si ga zdaj sposodim?» Nato je dodal, da bi jo potolažil: «Pojdem sam in če gre za bolezen, pa še hudo, ti bom takoj brzojavil, da prideš za mano.»

Tudi na otroke je legel preplah in ta večer je bil pri Suhadolčevih tak mir kakor redkokdaj.

Opolnoči je oče Suhadolc sedel na vlak. Zdehalo se mu je, toda ne zaradi zaspanosti, pač pa iz same negotovosti in skrbi. Ker kakor je naslanjal glavo v kot, zaspati ni in ni mogel.

«Kaj če ni bolezen?» si je dejal, ko je kar naprej tuhtal, kaj bi se moglo zgoditi. «Kakšna nesreča se je potem zgodila z dekletom?»

Utrujen, zmeden in preplašen je stopil iz vlaka. Hitel je na Majdino stanovanje. Tam so mu povedali, da je dekle v službi.

«Torej le ni bolna,» si je dejal Suhadolc, ko je hitel dalje, ne da bi bil zdaj manj v skrbeh zaradi nje. Hkrati ga je motilo v nekih njegovih zlih slutnjah, da kaj posebnega le ne more biti: brzojavko je šef poslal še včeraj, danes je dekle v redu v službi... torej s te strani le ni skrbi?! «In vendar,» si je spet dejal: «Kaj se je potem zgodilo?»

Pred Okrajnim magazinom je postal in premišljal v negotovosti: ali naj stopi najprej k dekletu in se z njo pomeni ali naj gre k ravnatelju, ki ga kliče k sebi?

Zazdelo se mu je, da bi ne bilo prav, če bi najprej šel k Majdi. Ravnatelj ga kliče, hoče slišati najprej njega, z dekletom se bosta že pomenila po službi, če prej ne bo mogoče.

Ko je stal pred ravnateljevo pisarno, se je obotavljal in vrtel v rokah svoj klobuk kakor kmečki človek, ki je bil v življenju le dvakrat, trikrat v pisarni.

Nazadnje je le potrkal.

Iz pisarne je stopil visok človek srednjih let, kakor da je pričakoval Suhadolca, mu ponudil roko in dejal, ko je zaprl za sabo:

«Vi ste, Suhadolc? Dobro,» je prikimal, ko je ta pritrdil. «Malo boste počakali. Imam obisk. Kar tu počakajte... ni treba nikamor...»

Suhadolc ni utegnil, da bi karkoli vprašal. Nekoliko čuden je bil ta sprejem, a tudi o tem Suhadolc ni razmišljal. Bil je občutljiv predvsem za zunanje vtise. In ker se je ravnatelj smehljal, ko mu je segel v roko, si je Suhadolc lahko dejal:

«Morebiti le ne bo tako hudo...» Nato je končal to misel: «Ko bi le bilo vse v redu...» Vzdihnil je, dokler se ni oprijel precej neumne, a vendar mikavne možnosti: «Mogoče gre le za kakšno ljubezen pri dekletu... mlada je. Sem že bil zadnjič opazil...» Oprijel se je te lepe misli, ne da bi se vprašal, zakaj naj bi Suhadolca zaradi neke ljubezni z brzojavko klicali sem.

Takšen — že precej pomirjen je obstal pred durmi kakor kmečki človek pred uradom, ki nehote prisluškuje, če bi kaj ujel iz razgovora v sobi. Pa ni mogel.

Pri Komarju je medtem bil — Marjan Gorišek!

Prišel je. Ko je noč preživel z Majdo in ko ga je zjutraj spet postavila pred suho dejstvo, da so ji na sledu in da jo bodo najbrž že dopoldne, kar iz službe pobrali, se je Gorišek kakor omotičen napotil v pisarno. Toda niti malo ni več razmišljal o tem: ali bi izdal Majdo ali ne. Ne, to je bilo sklenjeno! Le da se je Gorišek še skoraj dve uri potil v pisarni. Hotel je pregledati razne knjige, če tudi za njim ni sledov, a ni zmogel. Vmes je povprašal v Okrajni magazin, če je Majda Suhadolc v službi, nato se je dvignil in si dejal:

«Sama hoče, da povem... morebiti bo tudi zanjo tako prav. Vzrokov pa ni, da bi se Gorišek z neko Majdo pokopal. Če jo ujamejo, bo potegnila s seboj še meme. Če povem Komarju jaz, ne bo vzroka, da brskajo še pri meni. Vse drugo že kako pojde...»

Uredništvo, uprava, oglasni oddelek,
TRST, Ul. Montecchi 6, PP 559 Tel. (040) 79 46 72 (4 linije)
Podružnica Gorica, Ul. 24 Maggio 1 — Tel. (0481) 8 33 82 57 23
Naročnina
Mesečno 2.900 lir — vnaprej plačana celotna 29.000 lir. Letna naročnina za inozemstvo 44.000 lir, za naročnike brezplačno revija «DAN».
V SFRJ številka 3,00 din, ob nedeljah 3,50 din, za zasebnike mesečno 40,00, letno 400,00 din, za organizacije in podjetja mesečno 55,00, letno 550,00 din
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Stran 8 30. decembra 1978

Za SFRJ Žiro račun 50101-603-45361 «ADIT» DZS - 61000 Ljubljana, Gradišče 10/II nad telefon 22207
Oglasi Ob delavnikih: trgovski 1 modul (šir. 1 st., viš. 43 mm) 18.800 lir. Finančni 700, legalni 600, osmrtnice 300, sožalja 400 lir za mm višine v širini 1 stolpca. Mali oglasi 150 lir beseda. Ob praznikih: povišek 20% IVA 14% Oglasi iz dežele Furlanije-Julijske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi iz vseh drugih dežel v Italiji pri SPI.
Odgovorni urednik Gorazd Vesel
Izdaja in tiska ZTT Trst
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

REAKCIJE NA OBRAVNAVO ZARADI IZKRIVLJANJA PREISKAVE O PETOVLJAH

Pismo o organizaciji atentata le poskus zavlačevanja procesa?

Vittorio Talamone, ki je podpisal pismo, baje sploh ne obstaja - Odločna reakcija sodnika Serba: gre le za poskus dekvalifikacije procesa

BENETKE — Vittorio Talamone ne obstaja. Kdo je torej beneškim sodnikom poslal pismo, v katerem pripisuje odgovornost za petoveljski atentat prevratniški neofašistični skupini «Rosa dei venti»? To vprašanje je vsekakor umestno, kajti včeraj so, kot poroča agencija Italia, po telefonu ugotovili, da na italijanskem konzulatu v Montrealu ne poznajo nobenega Italijana s tem imenom in da ni nihče pustil naslova, kot je bilo napisano v pismu, ki so ga v četrtek prebrali na beneškem sodišču. Kaže tudi, da v Kanadi sploh ni nobenega italijanskega državljana s tem imenom, prav tako pa naj bi Vittorio Talamone ne obstajal niti v Bologni, kot je bilo napisano v pismu. Vsekakor bo o tem padla dokončna beseda šele na prihodnji razpravi 5. januarja, ko se bo nadaljeval proces proti goriškemu državnemu tožilcu Pascoliju in proti generalu karabinjerjev Mingarelliju. Medtem pa bo treba tudi ugotoviti, če obstaja varnostna skrinjica štev. 1297 - AS v švicarski kreditni banki v Ženevi, kot je napisal domnevni Talamone, ki je izjavil, da je v tej varnostni skrinjici spravljeno dokazno gradivo o odgovornostih fašistov za petoveljski atentat.

Danes torej lahko z večjo gotovostjo trdimo, da pismo ni izvirno, ampak je le sad bujne domišljije ali morda sodi v okvir poskusov prekinitve procesa proti goriškim preiskovalcem. Vsekakor je dejstvo, da vsebuje pismo vrsto resničnih dogodkov, oziroma, da je v njem govor o okoliščinah, ki so do neke mere resnične. To pa ne velja za celotno pismo, ampak samo za nekatere odstavke. Možno je torej, da je hotel avtor s sklicevanjem se na resnične dogodke prepričati sodnike tudi o resničnosti ostalih dogodkov, ki so skoraj gotovo izmišljeni. Tako je po vsej verjetnosti izmišljena trditev, da so razstrelivo T4, ki so ga uporabili atentatorji v Petovljah, pripeljali s petrolejsko ladjo iz Hamburga v Marghero, če ne iz drugih razlogov zaradi tega, ker pač nobena pomorska družba ne vzdržuje prog med tema dvema pristaniščema s petrolejskimi ladjami, kajti obe mesti sta povezani z omrežjem naftovodov. Če za trenutek torej opustimo možnost (ki je sicer najverjetnejša), da gre za bujno domišljijo kakega neuravnovešenca, ki pa dobro pozna vse okoliščine petoveljskega atentata in preiskave, ki mu je sledila, lahko v tem pismu vidimo le ponoven poskus zavlačevanja z ugotavljanjem resnice, kar pa danes koristi le Pascoliju, Mingarelliju in ostalim obtožencem.

Sicer pa pismo ni šlo mimo tržaške sodne stvarnosti. Nanj je med drugimi odločno reagiral sodnik Sergio Serbo, ki ga pisec Talamone označuje kot enega največjih kršiteljev določil o sodnem postopku in ga vključuje celo v seznam vodilnih struktur organizacije «Rosa dei venti». Serbo odločno zavrača te obtožbe in ugotavlja, da bi morali do tega zaključka priti tudi sami beneški sodniki, še predvsem kar zadeva nekatere nedoslednosti v zvezi s trditvami o njegovi dejavnosti. Serbo še poudarja, da je mnogo hujše dejstvo, da so na javni razpravi prebrali pismo, za katero ne vedo, če je izvirno ali ne, obenem pa to pismo v veliki meri — tudi v vseh odstavkih, ki zadevajo sodnika Serba — nikakor ne zadeva beneškega procesa. V zvezi s tem si je dr. Serbo pridržal pravico, da prijavi predsednika beneškega sodišča in tožilca istega sodišča, ker sta posredno odgovorna za žalitev, ki sta jo sicer tudi sama vzela resno v poštev. «Tukaj ne gre za posebno vprašanje, pravi še dr. Serbo, ampak za dolžnost vsakega državljana, da zatre vsako neodgovorno dejavnost, ki bi ogrožala ne le čast posameznika, ampak tudi verodostojnost demokratičnih inštitucij.» Sodnik še ugotavlja da predstavlja to pismo — kolikor ni sad domišljije kakega neuravnovešenca — poskus dekvalifikacije izredne resnosti te sodne obravnave, ki jo je treba nadaljevati in zaključiti in se na ta način oddaljuje od osnovne zahteve po ugotovitvi tiste resnice, ki jo žrtve petoveljskega atentata in vse prebivalstvo čaka že toliko let. (bbr)

LONDON — V mestecu Clacton on the sea, v bližini Essexa, se je v neki zgradbi, ki je služila kot okrevališče za bolnike, ki so zapustili bolnišnico, vnel požar, ki je zahteval devet smrtnih žrtev.

VARESE — Včeraj popoldan so neznanci streljali proti sedežu dnevnika «La Prealpina».

V Bologni začeli proces proti domnevnim pripadnikom PL

BOLOGNA — Pred kazenskim sodiščem v Bologni se je včeraj začel proces proti desetim domnevnim pripadnikom teroristični organizaciji «prima linea», ki so bili odkrili prejšnji teden v Bologni. Od desetih obtožencev jih devet sedi na zatožni klopi, deseti, Piero Galli, pa je ušel roki pravice.

Z razliko od dosedanjih procesov proti teroristom so se domnevni pristaši PL v Bologni vedli dokaj neobičajno, saj se niso proglasili za politične jetnike, niso brali proglasov, niso oporekali sodnemu zboru pravice, da jim sodi. Nasprotno proglasili so se za nedolžne in skušali zvračati krivdo drug na drugega. Čeprav vedenje med razpravo očitno ni merodajen dokaz, je pa vendarle lahko pomemben znak, da se obtoženci v marsičem razlikujejo od drugih teroristov.

Da so se preiskovalci vsaj v nekaterih primerih prenaglili pa je dokaz tudi primer Alfreda Venture, kateremu so zaplenili redno prijavljen samokres in staro neuporabno pištolo, kljub temu pa ga obtožili posesti vojnega orožja. Nekoliko v zagati javnemu tožilcu ni ostalo drugega kot poudariti lastno nesoglasje z ukrepanjem državnega pravdništva.

Letalska nesreča v Ameriki

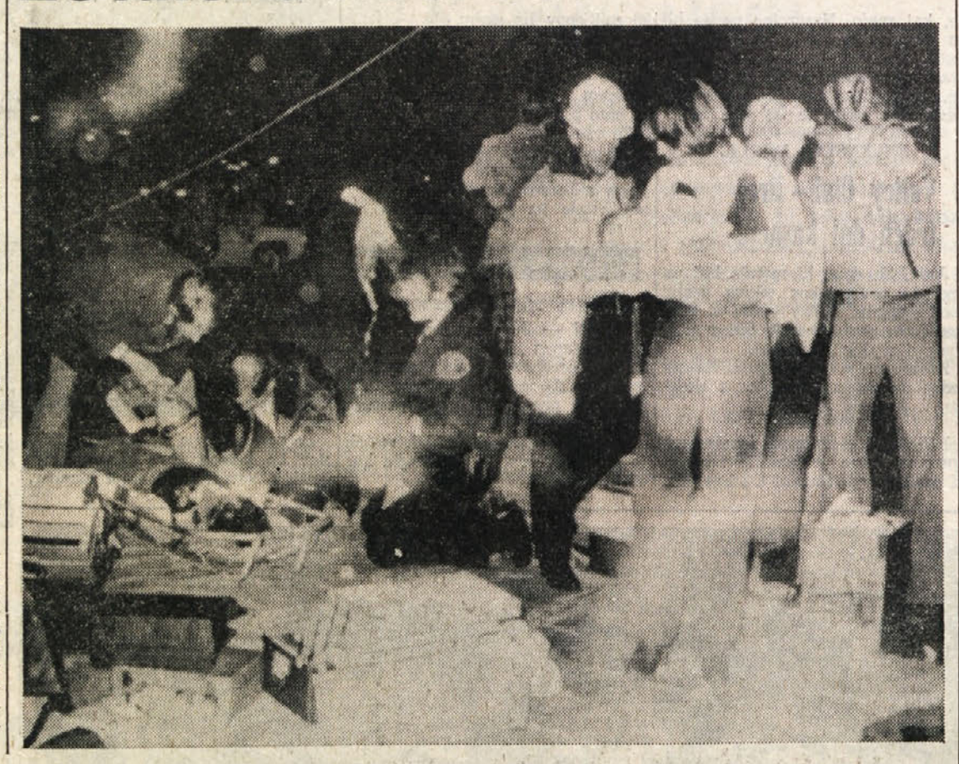

PORTLAND — Le nekaj dni je minilo od strašne letalske nesreče pri Palermu in že moramo pisati o novem strmoglavljenju letala, tokrat v Združenih državah Amerike. DC-8 je zasilno pristal kar sredi Portlanda v Oregonu, porušil dve k sreči nenaseljeni hiši in nekaj drogov električne napeljave. Obračun: najmanj 10 mrtvih in nad 50 ranjenih. Na letalu je bilo 177 potnikov in 8 mož posadke. Nesreča, ki bi lahko imela mnogo hujše posledice, se je pripetila včeraj ob 3.17 po srednjeevropskem času.

DC-8 družbe United Air-Lines je vozil na relaciji New York - Denver (Colorado) - Portland. Ko se je pripravljal na pristanek, je pilot zapazil, da nekaj ni v redu s pristajalnim vozom in o tem obvestil kontrolni stolp mednarodnega portlandskega letališča. Potem je približno uro letel nad letališčem, da bi izpraznil rezervoarje goriva in tako preprečil morebiten požar v primeru zasilnega pristanka. Naenkrat so motorji odpovedali, letalo se je pričelo naglo spuščati in pristalo je na trupu sredi široke ulice v redko naseljeni rezidenčni četrti Portlanda. Drselo je več sto metrov, pri čemer je porušilo, kot rečeno, dve prazni stavbi in več električnih opornikov, tako da je kakih 1.500 družin ostalo brez električnega toka. DC-8 se je zatem razklal na dvoje in ustavil tik pred gozdičem.

Preživeli vedo povedati, da jih je posadka letala pripravila na zasilni pristanek, zato tudi ni bilo panike. Poleg desetih žrtev utegnejo pod prednjim delom trupa najti še kakega mrtvega potnika. Med ranjenimi jih je le pet zadobilo hujše poškodbe. (dg)

Na sliki (ANSA - UPI) preživela potnica z detetom sredi članov reševalne ekipe.

• Titova poslanica

(Nadaljevanje s 1. strani)

pretirano obremenjevanje gospodarstva.

Seveda pa se kot država v razvoju in z velikimi gospodarskimi in družbenimi možnostmi ne bomo odpovedali dinamičnemu gospodarskemu razvoju v prihodnjih letih, kajti za to imamo vse, kar je najbolj potrebno.

Eden od poglavitnih in neizogibnih pogojev za dolgoročen, hiter in stabilen razvoj pa je v tem, da prenovimo sistem planiranja in izvajanja tistega, kar je bilo dogovorjeno v samoupravnem planskem procesu. Glede tega ne smemo zaostajati za hitrimi in zapletenimi spremembami v svetu, posebej še, ker je naše gospodarstvo odprto in sodeluje skoraj z vsemi državami. Naša država potrebuje temeljito in dolgoročno razvojno strategijo, ki se bo nenehno prilagajala času, v katerem živimo, tembolj, ker je naše gospodarstvo vse bolj razvito.

Skratka, brez samoupravnega povezovanja in združevanja dela in sredstev ni mogoče uspešno organizirati materialnih in duhovnih sil, ni mogoče uporabiti naravnih bogastev, notranjih rezerv in tudi ne prednosti našega socialističnega samoupravnega sistema. Zato je zares prednostna družbena naloga, da vsi gospodarski in družbeni subjekti s samoupravnim sporazumevanjem in družbenim dogovarjanjem ob vseobsežnem upoštevanju znanstvenih spoznanj sprejmejo srednjeročne in dolgoročne razvojne načrte in jih kar najbolj odgovorno uresničujejo.

V gospodarstvu moramo torej strniti vse sile, da bomo povečali storilnost, zagotovili boljšo organiziranost in večjo učinkovitost. Prizadevati si moramo, da bo kvaliteta dela in ustvarjanja vedno v ospredju.

V vseh naših prizadevanjih, da bi več in bolje proizvajali, da bi izpopolnili in razvili odnose, pa mora biti v ospredju skrb za človeka. Zdi se, kot da bi v zadnjem času ta družbena skrb kar nekako splahnela. Poglejte samo, na primer, kaj se dogaja na naših cestah: vsak dan izgubljamo ljudi, naše največje bogastvo. Ko gre za skrb človeka, ne smemo izgubiti niti trenutka, ne sme nam biti žal truda. Teh vprašanj se mora vsa naša družba lotiti organizirano.

V razvoju naših oboroženih sil, izpopolnjevanju obrambnih sposobnosti in v družbeni samozaščiti smo dosegli nove pomembne uspehe. Temu je naša skupnost tudi v minulem letu namenila veliko pozornost. Kajti pripravljenost naše države za obrambo je bila in je porok za mirno, ustvarjalno delo naših delovnih ljudi in zanesljiva zaščita vsega, kar smo doslej dosegli. Tudi v prihodnjem letu ne bo manjkalo tistega, kar bo glede tega potrebno storiti.

Zunanjepolitična dejavnost je v minulem letu okrepila neodvisni mednarodni položaj naše države, kar je najvišji nacionalni interes, hkrati pa tudi pogoj za naš vse večji prispevek k reševanju problemov, ki bremenijo svet. Z dosledno neuvrščeno politiko smo pomembno poglobili prijateljsko sodelovanje s številnimi državami na vseh straneh sveta. To pa je bil tudi naš konkretni prispevek k večjemu razumevanju, zaupanju in sodelovanju med državami, kar pa je v današnjem razdeljenem svetu prav tako prepotrebno.

Jugoslavija bo kot neuvrščena država tudi v prihodnje stopala po poti enakopravnega sodelovanja, prežetega z medsebojnim spoštovanjem, z vsemi državami ne glede na njihovo velikost, moč ali opredelitev. Tega sodelovanja ni nikoli v preteklosti razvijala v škodo tretjih držav in ga tudi v prihodnje ne bo. V tem okviru bomo tako kot doslej posvetili posebno pozornost nadaljnjemu sodelovanju z našimi sosedi, s katerimi nas povezuje marsikaj.

Gibanje neuvrščenosti čakajo v prihodnjem letu izjemno pomembne naloge. V letu 1978 je doseglo pomembne uspehe na ministrski konferenci v Beogradu in drugod, ko je demokratično utrjevalo svojo akcijsko enotnost. Prepričan sem, da bo srečanje neuvrščenih držav na vrhu v Havani in vse tisto, kar se bo dogajalo pred njim, omogočilo gibanju, da bo ostalo dosledno svojim načelom in široko v stališčih ter še bolj učinkovito in vplivno v boju za pravično reševanje perečih problemov mednarodnih političnih in gospodarskih odnosov, v boju za mir, stabilnost, hitrejši gospodarski razvoj in napredek v svetu. V tem vidim zgodovinsko odgovornost vseh neuvrščenih držav, vsega našega gibanja.

Svet se še naprej sooča z zelo zapletenimi problemi, nekateri ga obremenjujejo že dolga leta, nekateri žal vzbujajo vse več skrbi. Toda hkrati se spreminja tudi splošna podoba sveta. Največji del človeštva je zunaj blokovskih grupacij in opredeljen za neuvrščenost, za neodvisnost svoje in vseh drugih držav. To je sila, ki bo po logiki sodobnega razvoja še naprej naraščala in še bolj vplivala na svetovne tokove. Velike pozitivne spremembe, ki dajejo pečat našemu času, vlivajo upanje, da bo kljub vsem nevarnostim spopadov prevladal nad silo in brezumjem razum in da bodo zmagoslavje slavile želje narodov vsega sveta, ki si želijo mir, svobodo, varnost in neoviran vsestranski razvoj.

Našim delovnim ljudem in vsem občanom, pionirjem in mladini, pripadnikom jugoslovanske ljudske armade in državne varnosti želim uspešno in srečno novo leto 1979.»

ŠPANSKE «CORTES» BODO OBNOVILI MARCA

Suarez se je odločil za razpust parlamenta

Aprila na vrsti volitve občinskih svetov

MADRID — Marca prihodnje leto dobi Španija nov parlament, aprila pa bodo demokratično izvolili občinske svete. To je potrdil pozno sinoči predsednik vlade Suarez v televizijskem govoru narodu.

Suarez je torej v danih okoliščinah ubral pot, ki je še najmanj posejana z zaprekami. Odkar je bila minuli četrtek uveljavljena nova ustava, sta mu bili na voljo pravzaprav le dve možnosti: razpust parlamenta, za katerega se je pač odločil, ali predlaganje zaupnice parlamentu. Pred mesecem dni bi se gotovo opredelil za poslednjo rešitev, toda medtem so tako komunisti kot socialisti izrecno zatrdili, da zaupnice ne bodo dali zaradi nesposobnosti obstoječe vlade pri reševanju socialnih vprašanj. V parlamentu bi vladni predsednik sicer trčil še ob nasprotovanje krščanskih demokratov baskovske nacionalistične stranke, katerim je Suarezova unija demokratskega centra nastavila gluha ušesa, ko so ji predložili vrsto zahtevkov krajevne narave, pa tudi na «vrnitev milo za drago» iz vrst sredinskih katalonskih nacionalistov, ki ne morejo pozabiti, kako prezirljivo se je Suarez pred dvema letoma izrazil o «nepopolnosti» baskovskega jezika in kulture. Vladujoča stranka UCD bi se tedaj morala nasloniti na novofrankiste ljudske alianse, med katerimi ne manjka takih, ki so celo zavrnili novo ustavo.

Predsednik vlade se je tako odločil za «najmanjše zlo», kakor ugotavljajo v tukajšnjih političnih krogih, kjer tudi pripominjajo, da pri tej izbiri ne bi smel imeti posebnih težav. To pa zato, ker lahko računa na zaslombo zdajšnjih občinskih svetov in zmerne desnice, a tudi spričo okoliščine, da so sklep o razpustu parlamenta z zadovoljstvom sprejeli poleg nekaterih drugih opozicijskih sil tudi socialisti, ki si od parlamentarnih volitev menda obetajo marsikaj dobrega.

Vsekakor je vprašanje bodoče upravno-politične ureditve še odprto, čeprav kažejo zdajšnje razmere na možnost le dveh rešitev: relativne večine UCD ali socialistov. Vladujoča stranka si je v dvel. letih težkega upravljanja zapravila dokajšnjo mero ugleda, socialistom pa še vedno ni uspelo zagotoviti si dovolj zaupanja niti pri volivcih niti ne pri samih pristaših oziroma članih. Podoba bo lahko kolikor toliko jasna šele ob koncu volilne kampanje. (dg)

RIM — V kaznilnici v Rebibbii je bil med uro odmora ubit 24-letni kaznjenec Roberto Meloni. Medtem ko se je vračal z dvorišča v svojo celico, ga je nekdo zabodel. Takoj je prihitel zdravnik, a mu ni mogel pomagati, rana je bila zelo huda. Meloni je umrl med prevozom v bolnišnico.

NLP onesposobili električno centralo

Česa vsega niso sposobni narediti «neidentificirani leteči predmeti»! Če naj verjamemo tehnikom, ki so zaposleni v mali električni centrali na Gran Sassu, nedaleč od Terama, so NLP prejšnjo noč onesposobili vse naprave centrale, poleg tega pa so še — kar je še bolj čudno — spet pognali nekatere stroje, ki jih že več časa niso uporabljali.

Benito Franchi, eden od tehnikov, takole pripoveduje: «Bil sem dežuren skupaj s kolegom, ko sem naenkrat začutil čudno slabost, ki me je paralizirala. Istočasno so začeli kazalci instrumentov divje poskakovati, začele pa so delovati stare in opuščene naprave, ki so bile izklopljene, ker jih že več časa nismo uporabljali. Ko sem si nekoliko opomogel od paralize in od začudenja, sem zbudil spečega kolega in skupaj sva stopila k oknu in zagledala rdečkast svetel globus, ki se je premikal proti vrhu gore nad centralo in kmalu nato izginil.»

NLP je videl tudi neki pastir, ki živi v bližnji koči in ki je baje leteči globus tudi fotografiral.

Predstavnik ENEL iz Terama Piero Angelini, ki je pozneje pregledal naprave centrale, je potrdil, da so instrumenti poškodovani na nerazumljiv način, pa tudi, da so tudi stare in nerabljene naprave «oživele». «Takih okvar — je dodal — ne more povzročiti noben naravni pojav, še najmanj pa strela. Osebno ne verjamem preveč v NLP — je zaključil — toda zdi se mi, da se bom tokrat moral premisliti.»

Papežev odposlanec v Čilu

Kardinal Samorè, ki skuša kot odposlanec papeža Janeza Pavla II. posredovati v sporu med Čilom in Argentino zaradi kanala Beagle, je včeraj zaključil obisk v Santiagu, kjer ga je med drugimi sprejel tudi diktator Pinochet (Telefoto ANSA-UPI)

DVE MILJI OD LETALIŠČA PRI PUNTA RAISI

Potapljači vojne mornarice našli «črno škatlo» strmoglavljenega DC 9

Z dna so tudi potegnili štiri trupla, ki so ležala ob letalskih razbitinah

PALERMO — Potapljači vojne mornarice in karabinjerjev neumorno nadaljujejo operacije na dnu morja ob razbitinah strmoglavljenega DC 9, «Otok Stromboli», kljub izredno slabim vremenskim prilikam, saj piha močan jugozahodnik s posameznimi sunki do 60 kilometrov na uro. Včeraj so z dna potegnili štiri trupla, ki so ležala ob razbitinah, desantni potapljači vojne mornarice iz La Spezie so tudi našli «flight recorder» (črno škatlo), na katerem so posnete vse faze poleta pred tragičnim strmoglavljenjem.

Prvi potapljači so se spustili na dno do razbitin, ki ležijo med 50 in 54 metri globine, že v zgodnjih jutranjih urah. Nekaj pred 11. uro so potapljači karabinjerjev izvršili vrsto filmskih in fotografskih posnetkov razbitin, ki bodo služili sodni preiskavi. Še vedno niso odkrili prednjega dela letala s kabino, kjer je magnetofon, tako imenovani «voice recorder», ki beleži vse pogovore in šume v pilotski kabini.

Odkritje «črne škatle» pa ne bo po mnenju številnih izvedencev razvozlalo zagonetnih vzrokov petkove letalske nesreče, saj sta verjetno morska voda in pritisk šestih atmosfer med osemdnevnim ležanjem na dnu morja načela posnete informacije. Vsekakor pa bodo dali končni odgovor izvedenci, ki jih je imenovalo sodstvo, in ameriški strokovnjak proizvajalke «črnih škatel» Stephen Warren, ki je že prispel v Palermo.

V poznih popoldanskih urah so potapljači zaradi mraka opustili iskanje prednjega dela letala, morje je za nameček doseglo četrto jakostno stopnjo, da so se morala vsa manjša plovila zateči v pristane, nad razbitinami sta ostali le vojna pomožna ladja Cavezzale in ladja Proteo, ki je usposobljena za reševanje potopljenih podmornic. Danes bodo iskanje prednjega dela nadaljevali. Operacija bo vsekakor zamudna zaradi močnih morskih tokov, ki z dna dvigujejo mulj in zmanjšujejo vidljivost. Letalo leži namreč na položni brežini, ki se spušča do 150 metrov globoko. Med drugim je treba omeniti, da je oprema potapljačev vojne mornarice in karabinjerjev neprimerna za daljše delo na dnu, saj vojska razpolaga le z bojno desantsko opremo, nima posebnih naprav na dnu za preprečevanje embolije, da so potapljači pod vodo le dvajset minut. Izvedenci vojne mornarice pa pripominjajo, da bodo lahko to pomanjkljivost nadoknadili s številnejšim potapljanjem, saj so razbitine relativno nizko. Vse so tudi pripravili za dvig trupel, ki jih bodo najprej dvigovali v najlonskih vrečah na krov ladje Cavezzale, nato pa jih bodo z vlačilcem prepeljali v Palermo. (voc)

• «Cvetličnjak Hrvatske»

(Nadaljevanje s 4. strani)

iz Medjimurja, pa čeprav iz Varaždina, je vendarle zalegel. Iz Zagreba, Karlovca, Nove Gradiške in drugih hrvaških mest se je do 24. decembra zbrala krepka in kar dobro opremljena hrvaška vojska, ki se je pod vodstvom podpolkovnika Dragutina Perka odpravila proti Medjimurju. Glavnina teh sil je čez varaždinski most prestopila Dravo, druga enota, ki jo je vodil major Pogledić, pa je prestopila Dravo pri kraju Otok, kjer jo prepeljali na drugo stran Drave kmetje s svojimi čolni. Tretja enota pod vodstvom majorja Henneberga pa je prišla v Medjimurje iz Dravskega Središča. Vsa ta vojska je prodrla do Čakovca, ki so ga imele v rokah madžarske oborožene sile, ki so se zadrževale v glavnem okoli železniškega kolodvora. Okoli 9. ure zjutraj 24. decembra je konjeniški major Georgijević «v imenu starih pravic hrvaškega naroda» pozval madžarskega poveljnika majorja Györya, naj odstopi in se preda.

Major Georgijević je madžarskemu komandantu tudi povedal, da je obkoljen. Tedaj je madžarski major Györy sklical svoj štab, kjer so mu podrejeni častniki raportirali, da so hrvaške sile obkolile Čakovec. In ob 10.30 je madžarski major dal izobesiti belo zastavo in se predal.

Hrvaška vojska je zasedla Čakovec ne da bi prelila kaplje krvi. Podobno je bilo tudi v drugih predelih Medjimurja. Madžari so se umikali v smeri mostov in drugih prehodov čez Muro na Madžarsko. Stotnik Sertić in njegovi vojaki so že ob 13. uri zasedli most in splave pri Kotoribi in Kakinji in v tem trenutku je bilo vse Medjimurje osvobojeno, oziroma priključeno matični deželi Hrvaški, to se pravi tedanji skupnosti jugoslovanskih narodov. Če bi se bil dr. Ivan Novak in njegovi sodelavci, če bi se Narodni sveti iz Varaždina, Čakovca in drugod ne bili tedaj tako zavzemali, bi zelo verjetno ta del Hrvaške, ki je zares skoraj stoodstotno hrvaški, verjetno ostal pod Madžarsko. Tedaj in tudi pozneje. Morda celo danes.

PO SRHLJIVEM ODKRITJU PRI TERRACINI

Štirih zoglenelih trupel še niso identificirali

Preiskovalci tavajo v temi - Povezava z «industrijo ugrabitev»?

LATINA — V četrtek proti večeru je neki pastir javil policiji, da je v votlini Campo Soriano blizu Terracina odkril truplo prekrito z borovimi vejami. Policijski agenti, ki so takoj prispeli na mesto, so odkrili še nadaljnja tri trupla. Vsa so bila zoglenela in so kazala znake razpadanja. Poleg trupel so našli le koščke blaga, nekaj gumbov in ostanke ogrlice. Po prvem pregledu so mislili, da gre za trupla dveh mladeničev, dekleta in dvanajstletnega otroka, toda podrobnejši pregledi so dokazali, da gre za štiri mladeniče. Najmlajši naj bi bil star kakih osemnajst let, najstarejši pa ne več kot trideset. Na dveh truplih so bili še vidni znaki jeklene vrvice, zaradi česar sklepajo, da sta bila mladeniča zadavljena. Na ostalih dveh truplih, ki sta huje poškodovani, pa niso mogli odkriti nikakršnih sledov. Zdravnik je izjavil, da je od časa smrti preteklo kakih petnajst dni, policija pa je mnenja, da so pripeljali trupla v zapuščeno votlino šele pred nekaj dnevi. Tudi pastir, ki je obvestil policijo, da na božični predvečer ni videl vej, s katerimi so bila trupla prekrita.

Policija si še ne zna razložiti vzrokov teh umorov, tudi si ne zna pojasniti, kdo bi lahko bili krivci in niti žrtev niso še mogli identificirati, saj bo trupla zaradi zoglenelosti in razpadanja zelo težko prepoznati.

Čeprav jemlje policija v poštev vse mogoče domneve, je vendarle usmerila preiskave proti zločinskim krogom, ki so, v večji ali manjši meri v zvezi z raznimi ugrabitvami, do katerih je prišlo v zadnjih časih ne samo v Laciju, temveč tudi v drugih italijanskih deželah; votlina Campo Soriano bi torej lahko služila tem zločinskim krogom kot «pokopališče». (ml)

Marzabotto odločno nasprotuje izpustitvi Rederja

LA SPEZIA — Kot že pred dvema letoma je esesovski zločinec in krvnik iz Marzabotta Walter Reder v prejšnjih dneh zopet predložil vojaškemu sodišču v La Spezii prošnjo o izpustitvi na prostost. Včeraj je Rederjevo vlogo podprl nadzorni sodnik vojaške kaznilnice v Gaeti, kjer je zaprt zločinec, gen. Delli Pauli. Vojaški sodnik je, prav tako kot pred dvema letoma, naklonjen osvoboditvi esesovskega častnika.

Vest o ugodnem mnenju, ki ga je dal Delli Pauli, je izzvala razumljivo razburjenje v Marzabottu, kjer je Rederjeva soldateska umorila 1.830 starcev, žensk in otrok. Občinski svet je soglasno odobril protestno izjavo, v kateri poudarja, da bi osvoboditev vojnega zločinca groba žalitev za svojce žrtev nacističnega nasilja.

GENOVA — Frank Mannino, bivša desna roka bandita Giuliana, ki je bil obsojen na trikratno dosmrtno kazen in 302 leti zapora, se je včeraj zvečer vrnil k svoji družini v Genovo. Po 28 letih prestane kazni so mu namreč dodelili pogojno svobodo.

Mannino sam o sebi pravi, da je v zaporu postal popolnoma drug človek. Sedaj — pravi — bi sploh ne mogel početi tega, kar sem takrat v Giulianovi tolpi. Toda v svoje opravičilo moram povedati, da sem bil takrat zaslepljen

Polemične pripombe predstavnikov laičnih strank papeževim neutemeljenim trditvam glede splava

RIM — Trditve papeža Janeza Pavla II. v zvezi s splavom so vzbudile začudenje in polemične reakcije v italijanskem političnem svetu. Ko je v četrtek sprejel skupino katoliških zdravnikov, jih je namreč papež pohvalil, ker da se znajo upreti «pritiskom in grožnjam» ter celo nasilju in nočejo opravljati splavov. Pozval jih je tudi, naj se zoperstavijo zakonodaji, ki da «krši načela pravičnosti».

Že včeraj je glasilo KPI «L'Unità» objavilo daljši kurziv, v katerem v sicer zelo umirjenem tonu ugotavlja, da je dal papež izkrivljeno podobo položaja, češ da so bile «pritiskom» in «grožnjam» podvržene ženske, ki so hotele splaviti, kot jim to omogoča zakon, a so jim marsikateri zdravniki to odklonili. Komunistično glasilo zanika dalje, da bi bila kršena načela pravičnosti, ki se ne morejo istovetiti z določenimi etičnimi ali ideološkimi načeli.

Mnogo bolj ostro je reagiral socialist Balzamo, po katerem pomenijo papeževe besede grobo vmešavanje v italijanske notranje zadeve. Balzamo je dejal, da mora cerkev spoštovati italijansko zakonodajo, prav tako kot Italija spoštuje svobodo verskega prepričanja. Socialist Fortuna pa je napovedal obnovitev «vsedržavnega laičnega gibanja», ki naj se zoperstavi «klerikalni ofenzivi» za odpravo zakona o splavu. V ta namen je povabil vse laične organizacije, naj se v drugi polovici januarja zberejo na «laični ustavodajni skupščini».

Republikanec Mammì pa je dejal, da razume vzroke, zaradi katerih katoličani nasprotujejo splavu, da pa ne more razumeti, da je sam papež podprl neutemeljeno tezo, po kateri naj bi bili zdravniki, ki nočejo opravljati splavov, podvrženi pritiskom ali grožnjam. (tm)